Зыщ ди блэкіари, зыуэ щрет ди къэкіуэнури!

• Хъыбар гуапэ

Зи ныбжьыр хэкІуэтахэм nanwla

Абы теухуауэ дыгъуасэ екІуэкІа гуфіэгъуэ зэхыхьэм къыщыщыпсалъэм КІуэкІуэ Юрий къыхигъэшхьэхуидэг Хэку зауэшхуэм хэтахэм, захэку зауэшхуэм хэтахэм, за-уэмрэ лэжьыг-ъэмрэ я вете-ранхэм я узыншагъэр ира-гъэмэм яіэн папщіэ республи-кэм куэд зэрыщызэфіагъэ-кіыр, мы Іуэхури алхуэдэ лэжьыгъэшхуэм цыщ Тыхьэу

зэрыщытыр. Іуащхьэмахуэ лъапэ и щІыпіз нэхъ дахэ дыдэхэм ящыщ зым щызэрагъэпэщыжа іуэху-щапіэм зи ныбжыр хэкіуэта-хэм ящыщу зэуэ ціыху пліыщІым щІигъум зыщагъэпсэху-

фынуш. ГуфІэгъуэ зэхыхьэм хэтащ Заузм, лэжылгээм, ізшэкіз ЗэшІэузэда Къарухэм, хабээ-хъумэ органхэм я ветеранхэм (пенсионерхэм) я республикэ, пенсионерхэм) я республика, район зэгухьэныгэхэм я ліы-кіуэхэр, апхуэдзу КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий, Урысей Федерацэм и Федеральнэ Захуасым хэтхэу Быф А., Ульбашев М., Щхьэгуэш А., Геккиев 3. сымэ.

. сымэ. *КъБР-м и Іэтащхьэмрэ* Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

№№147-148 (23.056) • 2015 гъэм шыщхьэуlум (августым) и 1, щэбэт • Тхьэмахуэм тхуэ къыдок! • И уасэр тумэнитіщ • adyghet

Номер **39X9T** Nº 106

Ди гугъэ хэтхыжыркъым

«Насыпыншэм, махъшэм тесми, хьэ къодзакъэ» же!э адыгэ псалъэжьым. Ар зытражы!ыхьар Сирием щыпсэу адыгэхэрами ярейщ. П!алъэ к!ыхьым ем щыпсэу адыгэхэрами яреищ. Палъэ кіыхым кърмубыдэу абыхэм къалъыкъуэкі лъэпощхьэпо-хэм кіз ямыіз хуэдэщ. Иужьрей илъэси 151-м кърмубыдэу СХЬР-м щыіз ди къуэшхэм я псэсупіэр тхуэнейрэ яхъуэжын хуей хъуащ. Хэкум ирахури Балканым кіуащ, абы икіри Тыркум Іэлхъуащ, «гъунапкъэхэр хъэрып губгъуэрысхэм ящыфхъумэн хуейщ» жаіэри, сулътіаным и унафэкіз адыгэхэр Джулан лъагапізхэм, Хьэлэб, Хьэмус, Хьэмэ, Щам праныктуалуами а праных туаш

джулан пьацапізхэм, льэлыо, льэмус, льэмэ, щам льэныкъуэхэмкіэ ягьэіэпхьуащ.
Иужькіэ Хьэрып-журт зауэм и зэранкіэ, 1967 гъэм Къунейтірэ къалэмрэ абы къепха къуажэхэмрэ къыдэкіаш. А зэманым Совет Союзым ди льэпкъэгъухэр къригъэблэгъэжын идакъым, «Динкіэ фи твухэр кърин взолэгьэмын идакъвім, «динкіз фи къузш кърынкър журт зэрыпкъуакіуэхэм дауэ къа-зэрыхуэвгъэнэнур?», жиіэри. Ауэ, я щхьэр яхъу-мэжын папшіз, ди къуэшхэмрэ ди шыпхъухэмрэ Іэп-хъуащ США-м, Канадэм, Европэм. А лъэхъэнэм Хэ-кум къэкіуэжа закъуэтіакъуи щыіэщ.

кум къзкіуэжа закъуэтіакъри щызщ. Иджы, дызэрыщыгъуазэщи, илъэсиплі и пэкіэ СХьР-м къыщыхъея граждан зауэм и зэранкіэ, адыгэхэр щыпсэу къалэхэмрэ къуажэхэмрэ къы-дэкіри, Дамаск іэпхъуащ, «Ислъам къэрал» ціэр зы-фізыщыжа щіэпхъаджащіэхэм яхуэмылэжьэн па-

фІзэнщыжа щІэпхъа́джащІэхэм яхуэмылэжьэн папщІз. Нобэ Дамаск дэс адыгэ унагьуэ къэс нэгьуэщі жылэхэм къыдэнІа унагьуэ тхурытху зыхагьэтІысхьауэ мэпсэу. ЗэрыгурыІуэгьуэщи, псэупІзкіи, шхынкіи гугъу йохь, Льэпкъ Зэхьуэтхэм я Зэгухьэныгъэм яхуигуэшымкіэ псэууэ аращ. Хэкум къэкІуэжар мащІэш, Къэбэрдей-Балъкъэрми, Адыгейми, Къэрэшей-Шэрджэсми псори зэхэтукъэІэпхьуэжар цІыху 1600-рэ хъууэ аращ. Ар къызыххіыр ди къэралым квотэ яхуигъзувауэ бжыгъэ пыухыкіа гуэр фІзкіа къэкІуэж зэрымыхърущ. Абы кызуыкіа гуэр фІзкіа къэкІуэж зэрымыхъруш, абы кызуыкіа гуэр фІзкіа ктарабына (2500-рэ), Европэм, США-м, Канадэм.

Ди жагъуз зэрыхъущи, ди льэпкъэгъухэм я гугъу-

Ди жагъуэ зэрыхъущи, ди лъэпкъэгъухэм я гугъу-ехьхэр псынщіэ ящыщіынымкіэ Дунейпсо Адыгэ ехьхэр псынщіэ ящыщіынымкіэ Дунейпсо Адыгэ Хасэми, республикэхэм щылажьэ льэпкь хасэ цыкіухэми яхуэофіэкіыр мащіэщ. 2011 гьэ льандэрэ льэіу 50-м нэс игъэхьэзырри, Льэпкь Зэкъуэтхэм я Зэгухьэныгьэм, ЮНЕСКО-м, УФ-м и унасуэщіхэм яхуигъэхьащ ДАХ-м, ауэ къмкіаіакъым. Дигу къоуэ Къуэкіыпіэ Гъунэгъумрэ Тыркумрэ, Европэмрэ Америкэмрэ, Австралиемрэ Новэ Зеланиемрэ льэпкъ къабэзу, бэшэчу, тэмакъкіыхьу къыцаціыху адыгэм ди къэралышхуэр хуэмейуэ къызэрыщіэкіар. Ауэ иджыри ди гугъэ хэтхыжыркъым Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир, УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкіэ и Советымрэ Къэрал Думэмрэ я фіыгъэкіэ, «беженец» статусыр яізу адыгэхэр я хэмум къекіуэліэжыну хуиту

тымрэ къэрал думэмрэ я фіыгъэкіз, «оеженец» ста-тусыр яїзу адыгэхэр я хэкум къекіуэліэжыну хуиту унафэ къащтэным. «Адыгэ псальэ» (КъБР), «Адыгэ макъ» (АР), «Чер-кес хэку» (КъШР) лъэпкъ газетхэм нобэ къыдэдгъэкі номер зэгуэтым дэ тыдодзэ иужърей илъэсипліым номер эзгуэтым дэ тыдодзэ иужьрей ильэсиплым Сирием къикыжу зи адэжь щівынальз къитіысхьэжа адыгь унагъуэхэм ящыщ куэдым я щыізкіэ-псэукіям, ягу зэрыгъум, я псэр зыгъэгуфіэм теухуауэ ди журналистхэм къазэрыдэгуэшахэмрэ дэ гу зылъыттахэмрэ. Къыхэгъэщыпхъэщ, зи гугъу тщіы хъыбархэм нэмыщіи, Сирием щыпсэу адыгэхэмрэ абэхэмрэ я ціэ-унэціэхэр; адыгэм и ціэр фіыкіэ зыгъэіу, щыпсэу къэралым ифі зыхэлъ куэд зыхуээфіэкіа ди лъэпкъэгъу ціэрыіуэхэр; ДАХ-м ООН-м, урысей Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкіэ и Советым, Къэрал Думэм ильэс захуэмыдахэм зэрызахуигъэза дэфтэр, льэіу тхылъхэр мы къыдэкіыгъуэм къызэ тэр, лъэlу тхылъхэр мы къыдэкlыгъуэм къызэрыщывгъуэтынур.

«Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ.

КъБР

САНЭ Нидал:

Зэманым къигъэлъэгъуэнщ ncəyklə ХЪЦНЦР

Илъэсищым щіигъуауэ хэкужьыр унапіэ зыхуз-хъужа ди лъэпкъэгъухэм ящыщу зи Іуэху нэхъ къи-кіар Кременчуг-Константиновкэ жылэм дэтіысхьэ-жа унагъузхэрауэ къыщізкіынщ. Унагъуэ 20-м нэблагъэ Іэпхъуащ абы, абыхэм яхэтщ зи мылъку-кіз унэ къэзыщэхужахэри, ДАХ-р дэіэпыкъуэгъу зыхуэхъуахэри, «Пэрыт» жылагъуэ зэгухьэныгъэм зэхуихьэса ахъшэкіз унэ къызыхуащэхуахэри.

АБЫХЭМ я кіэн нэхъ къикіауэ къыщіысщыхъум и щхьэусыгъуэхэм ашыш А БЫХЭМ я кіэн нэхъ къмкіауэ кынщысщыхъум и шхьэусыгъуэхэм ящыщ зыщ илъэс 25-м щіи-гъуауз КъБР-м кьэіэпхъуэжауэ щыпсэу, «Адыгэ унэ» тыкуэн-музейм и тхьэмадэ іутіыж Мэжид и нэіэ зэратетыр. Ахэр жылэм зэрыщетіысэхрэ Мэжид хузэфіэкі къмгъэнакъым, унэ къыщащэхум къахухэзыхари, нэхъ пуду къахуузыгъуэтари аращ. Зэман гугъу къащыхуихуам ахъшэкіи шхынкіи щіэгъэкъуэн хъуар Мэ-

щыхуихуам ахъшэкіи шхынкіи щіэгъэкъуэн хъуар Мэжидш.

Іутіыж Мэжидщ унагъуэ къэс жэм зырыз къахуэзыщэхуу я пщіантіэ яхуэзыхуари, унэ зимыізхэр
зи лъапсэ дэзыгъэтіысхьари, администрацэм деж
щызэфіахын хуей іуэхуэмкіэ сэбэп хъури.

Унэ-лъапсэхэр зыхуей хуэгъэзауэ щымытми, уи
щхьэр щыбгъэтіыльын гуэр зэбгъэпэщамэ, адрейр
уи іэкіэ хуэмурэ пщіыжынш, Аращ Кременчуг-Константиновкэ дэсхэм я гупсысэр. Илъэсрэ ныкъуэкіэ
Налшык къалэ дэт санаторэм щіэса Санэ Нидал и
унагъуэр илъэситіым щіигъуауэ щопсэу мы жылэм.
Жэщи-махуи къэмыувыізу мэлажьэ Нидал, жыпіэмэ
ущыуэнукъым. И хъыджэбаитіыр зэрипіын, унагъуэр
зыхуей зэрыхуигъэзэн иужь итщ. Къащахуа унэр пэш
зыбжанэ хъууэ, занщізу хьэщіэщ хуэдэм ущімыхэр-

піэр къиухауэ мы гъэм школым макіуэ. Къуажэм зэрыдэса піалъэм къриубыдэу къыджэбэ нэхъыжьым адыгэбзэри урысыбзэри зэригъэщіащ, инджылызыб-зэр садым щрагьэдж, хьэрыпыбзэри щыгъупща-

- Санаторэм дыкъикlыу мыбы дыкъыщыкlуам унэм и теплъэр гужьеигъуэт, пщlантlэри зэщlэкlауэ апхуэдэт. Арщхьэкlэ, мыбы нэхърэ нэхъыфl щыдмыгъуэтым, къэтщэхури илъэс ныкъуэк!э си закъуэ сыкъак!уэ-сык!уэжурэ селжьаж!, же!э Нидал. - Ущ!эс хъун хуэдэу зэзгъэпэща нэужь, дыкъэ!элхъуац! Щ!ы-махуэм хуабэщ, гъэмахуэми дыщотынш. Зэк!э къэзмахуэм хуаоэщ, гьэмахуэми дыщотынш, зэкіэ къэз-лэжь мащіэм дрикъуу допсэу, Ауэ къуажэм лэжьы-гъз щыдэмылъым деж, ди Іуэхур хэплъэгъуэ мэхъу. Махуэ къэс дыщылажжэу Ізнатіз дыпэрытамэ, зыми демыхъуапсэми хъунут. Дэ куэдрэ къыдоупщі: «Си-рием вгъэзэжыну?» - жа!эри. Сыт хуэдизу нэхъыфіу дыщыпсэууэ щымытами, дгъэзэжынтэкъым. Ауэ за-уэр зэтеувы!амэ, ди унэм и теплъэ хъуамрэ ди мылъ-кум къыщымц!амрэ зэзгъэлъагъунут. Зыгуэр т!экіу лиізжу къышык!амэ. сшэжынт. жысызу согупсыс. диізжу къышізкіамэ, сщэжынт, жысізу согупсыс. Арщхьэкіз, фіы дыдэу къызгуроіуз, апхуэдэ зыгуэри дызэримыізжыр.

дызэримыэжыр.
- Бжэнхэр фијэш, хадэм имыт щымыізу зывохьэ.
Гугъу фыдехьрэ а псом?
- Бжэнищ диізщи, къыдош, шэр къыдогъэсэбэп, ктырей кырох. Сэ Хьэнэсир къуажэм сыктышыхтыдых диіащ хадэшхуэ. Помидоррэ нашэрэ дгъэкіырт, диlащ хадэшхуэ. Помидоррэ нашэрэ дгъэкlырт, тщэрт. Ауэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, а жылэр щымыlэ-жу жыліэ хъунущ. Нэхъ пасэу, дэ дыкъыдэкlа къу-дейуэ, си къуэшхэм къызжаlащ псори зэрадыгъуар. Уеблэмэ бжэхэри щхьэгъубжэхэри хахат. Ди анэм и унэр, сэ сыкъыщыхъуар, иджы полицэхэм я lyэхущlа-пlэщ. Адрей унэхэм я нэхъыбэр ягъэсащ, Хъанасир

хэкІуэдэжаш

хэкіуэдэжащ.

- Хэкум къэкіуэжыну зи нэ къикіыу щыта фи адэшхуэхэм я псэр зэрыщыгуфіыкіам шэч хэлъкъым мыбы фыкъызэрыкіуэжам.

- Иджыри дыщіалэ ціыкіуу, си адэшхуэм дигъэтіысырти къыджиіэрт: «Хьэрыпхэм фахэс нэхърэ нэхъыфіш, адэжь тьахэм фыкіуэжрэ абы фыынозумэ». Езым и нэ къикіыу псэуа щхьэкіз, зэи къэкіуэжыфакъым. Зэшхэм сэ сранэхъыжыти, зэй кьэкіуэжыфакьым. Зэшхэм сэ сранахыжый, сэрат нэхь хигьэзыхыыр, си къуэшхэр къэсшэжу сы къежьэжыныр и хъуэпсапіэт. Ауэ, гугьущ ущалъхуа, укъыщыхъуа, ущышхэж щіыпіэр ззуэ лхъуэжыну, къыппэплэр умыщізу гъуэгу утеувэну. Ауэ мис мы зауэр щхьэусыгъуэ тхуэхъури, дыкъежьащ. Мыбы

ущыпсэуным гупсэхугъуэ къузэритым шэч хэлъкъым,

ущыпсзуным гупсэхугъуз къузэритым шэч хэлъкъым, ауз зэк!э гугъу дохь, пэжым ухуеймэ. Дауэ щымытми, дыузыншэмэ, адрей псори хуэмурэ ээдгъэгъуэтынщ. Сельвэ и узыншагъэм т!эк!у дыкъигъэгуэзващ, армыхъумэ адрей псоми зэк!э дыполъэщ. И гур къеузырти, Москва к!уэри операцэ ящ!ащ. Ф!ыщ!э хуэсщ!ыну сыхуейщ абык!э зыкъытщ!эзыгъэкъуахэм. Сирием къик!ыжахэм ядэ!эпыкъу Ефэнды Ольгэ сэбэпышхуэ къытхуэхъуаш.

хуэсцтану сыучанд акоанка занканатындызан эквуахых соболышхуэ къытхуэхьуащ.

- Фи къражэ администрацэм и Ізтащхьэм зыгуэркІз зыкъыфщигъакъуэрэ, и нэ1э къыфтет?

- Хьэуэ. Зэран къытхуэмыхъумэ додэ, къыддэ!эпыкънунуи дыхуейтэкъым. Сэ къызэрыдэтысхьэжыр, крыдныккуэкъу щы!акъым, ауэ гъунэгъу дахуэхъумэ, къыдэхъурджэуэну хьэзырхэщ. Зэрыжыс!ауэ, лэжьал!э т!эк!у къыдатамэ, нэгъуэщ! дыхуейтэкъым, дывгъашхэ жыт!зу эври хэдгъэзыхъынутэкъым. Мэжид дэ!эпыкъуэгъу хъури, ди зы къуэш гъущ! гъуэгум дывгъашхэ жыт!зу эври хэдгъэзыхъынутэкъым. Мэжид дэ!эпыкъуэгъу хъури, ди зы къуэш гъущ! гъуэгум дывгъашхэ жыт!зу зыри хэдгъэзыхынутэкъым инылэжьэну зэгуры!уати, !уэхур и к!эм щынэсым нэгъуэщ!хэр хэ!эбэри, къызэпаудащ. Псэлъамэ, мыбы исхэри къэк!уэмахэри зэхуэдэщ я хуитыныгъэк!э, ауэ эржьыгъэм !узхур щынэск!з жызы!з щы!эщ: «Урысейм и цыхуу къэрал лэжьал!з зимы!эр куэдщ, мыбыхэм щхьэ ефтын хуей?».

- Санэхэ исш Къэбэрдейм. Фахуэза фи !ыхълысейм и ціыхуу къэрал лэжьапіэ зимыіэр куэдщ, мыбыхэм щхьэ ефтын хуей?».

- Санэхэ исщ Къэбэрдейм. Фахуэза фи Іыхьлы-

хэм?
- Джылахъстэней щопсэу. Куэд хъуркъым, сызэригутъэмкіэ. Дэ зы щіалэ дригъэблагъэри, дигъэхьэщіащ. Сызэрывдэіэпыкъуфынур мыращ жиіэри, машинэ іункіыбэз къвзитащ, уунагъащіэщ, къыпхуэсэбэпынщ жери. Ди іуэху дигъякіыу машинэр ди пщіантіэ дэтщ, сабийхэри гъэсапіэм иризошэ. Тхьэм нэхъыбэжу къыхилъхьэж. Псори хуэм-хуэмурэ зэпэщ мэхьу, Тхьэм и шыкуркіз, угужьей хъунукъым. Іэпщэкіэ къытхуэлэжьыр мащіэми, зэкіэ абы зридгъэкъунщ, адакіэ зэманым къигъэлъэгъуэнщ ди псэукір хъунур. псэукІэ хъунур

Епсэльар НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэщ.

Хьэпэпххэ я унагъуэр илъэситІым нэблэгъа-уэ щопсэу Кременчуг-Константиновкэ. Езым я мылъкукІэ къащэхужауэ аращ зыщІэс унэр. Фа-ридэ жьэгум и хъумакІуэщ, щІалитІрэ хъыджэбзитГрэ иГэщи, псори унагъуэ хъужащ, езыр и щГалэ нэхъыщГэм бгъэдэсц. ЗэрыбыниплІым я нэхъыжьыр Дубаи цопсэу, абыи унэ къищэхуауэ къэкГуэжыну зегъэхьэзыр. Набил дэнэ къэрали тыншу хэзагъэ цІыхущ.

Мы къуажэм къэ]эпхъуа нэужьи, куэдрэ гугъу ехьакъым, псыкъуий яхуещІ, Іэмэпсымэхэр къи-щэхуауэ. Апхуэдэхэр къанэри, къуажэм дэмысы-

щахуауэ. Апхуэдэхэр къвнэри, къуажэм дэмысы-ну зыбжанэм унэ ираташ, языныкъру энагъуахэр нэгъуэщ къэралхэм Іэпхъуауэ Хасэм къищэхуа унэхэр нэщГу щытщ. Набил и шхьэгъусэр урыс бзылъхугъэщ, Вол-гоград къыщалъхуащ. Сирием къыщыхъуа щІа-лэм урыс пщащэр зэрызригъэцІыхуамрэ а тІур къызэрыздэгъуэгурык Гуамрэ сфІэгъэщІэгъуэн хъури, япэу аращ сызыщІэупщІар.

Неджакіуэ къагъакіуэхэм сахэту 1987 гъэм Москва сыкъашат. Дыщеджэнухэр щаубзыхум, Волгоград къыслъысащ. Инженер-механикыу Волгоград къыслъысащ. Инженер-механикыу Волгоград къыслъысащ. Инженер-механикыу Етіуанэ курсым сыщізсу Юнонэ къэсціыхури, куэд дэмыкінуи щхьэгъусэ сщіат. Абы лъандэрэ илъэс 30-м нэблэгъащи, дыщыпсэунумкіз, дыщылэжьэнумкіз ээи пэрыуэгъу къысхуэхъуакъым. Сауд Хъэрыпым дыіэпхъуэн хуей хъуати, сщіыгъуу накіуэри, абыхэм я щыгъыным хуэдэ

• Кременчуг-Константиновкэ

Адыгэ щ Галэмрэ урыс пщащэмрэ

щыгъыу къыздэпсэуащ, Хьэрып Эмират Зэгуэтым дыкІуати, зыри жиІактым, Сирием дыщисми, ди хабээхэр игъэзащІзу ди унэ щІзсащ. Зауэр къэхъейуэ, СХьР-м дыкъикІын хуей щыхъум, Волгохъенуэ, СхъР-м дыкъикцын хуеи щыхъум, Волгоград лэжьыгъэ нэхъ щызгъустырги, абы тЪкКурэ дыщыпсэуащ си щхъэгъустырги, абы тЪкКурэ дышыпсэуащ си щхъэгъустыр къэтщэхуащ, ди анэр ди гъусэу дыкъэГэпхъуащ. Ди хъыджэбзыр Хьэрып Эмират Зэгуэтым щопсэу, и щхъэгъусэр адыгэш. Зы пщащэ цТыкТуи зэдагъуэтау мэпсэу, куэд дэмыкТыу къэкТуэжынуш мыбы.

нущ мыбы. Фаридэ: Налшык дыкъэІэпхъуа нэужь, Набил Фаридэ: Налшык дыкъз эпхъуа нэужь, Набил крэтэр къытхуищтэри, езыр Волгоград лэжьак ук кјуащ. Абы къыхэк кlэ, унэ къызыхуащэх ухэм дахэхуактым, щ алэм и ктарук за къэтщэхужащ. Дызэресам ельытауэ, хуабжыу гугъущ мыбы ущыпсэуну. Пенсэ нэгъунэ къызатыжыргкым, хущхъуэ махуэ къэс сыхуей мэхъу. Си нэ льэныкты с Сирим операцэ щезгъэщ за иджы ижырабгъу льэныкты зыри илъагъужырктыми, иджыри зы операца ктыспэщытыц. Сызыб-гызактын учей пщ за из къргыми. Щ за къргыми за къргыми. Щ за къргыми за къргыми. Дызыб-кыми. Щ за къргыми. А псори лъэныкты учей прегыз к учет за ка дажъ

А псори лъзныкъуэкІ энрегъэкІуэтэкІ ди адэжь хэку дызэрысым, абыкІэ ди гур догъэфІ. Ди гъунэгъухэр цІыху хъарзынэхэщ, адыги урыси

Набил: ЩІыпІэ куэдым сыщыпсэуащ, сыщылэнабил: Щініпі жуадым сыщынісэуанд, сыщыла-жьащ. Сирием дыкъикІын хуей щыхъуми, Евро-пэми, Инджылызми, Америкэми сыкІуэу, си Іуэху дэкІыу сыщыпсэуну Ізмал сиІэт, ауэ си адэжь льахэр зыкІи схуэхъуэжынутэкъым. Мыбы къы-щепщэ жьыбгъэ нэгъунэ нэгъуэщІщ, гум дыхьэу, псэм къехуэбылІэу апхуэдэщ. Дыузыншэмэ, тшхын къэдлэжынжынщ. Ахъшэ нэхъыбэ къыщызлэжь Волгогради куэдрэ сыщыІэфырктым. Ауэ ахъшэ дыщыхуэныктуэхэм деж сылэжьэну со-

кІуэ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, псым, газым, электрокъарум ахъшэшхуэ тохуэри, ар нэхъ къыдо-кьэлъэкІ. Шхын, щыгъын зыхуэбгъэныкъуэми, абыхэм я уасэр къэралым къыпхуигъэгъунукъым.

АСЛЪЭНЫКЪУЭ Ясир и унагъуэри жылэм пијауэ къндэтіысхьэжахэм ящыщи. Абы и шхьэгъусэ Рандэ Фаридэ ипхъущ. Хьэпэпххэ я деж дыш,ысу Рандэрэ и къунтіымрэ анэшхуэм деж къэкіуати, абдеж дыщызэдэуэршэращ. Нартрэ Щамрэ адыгэбзэкіи урысыбзэкіи дахэу мэпсальэ икіи матхэ.

льэ икІй матхэ. Рандэ зэрыжиІэмкІэ, щІалэ цІыкІуитІыр гъу-нэгъу сабийхэми еджапІэми хъарзынэу яхэзэ-гъащ. Езыр социологыу щытауэ арати, къуажэм дэт еджап Іэми гъэсап Іэми захуигъэзащ, сабийхэм ядэлэжьэну и гуращэу, арщхьэк Іэ апхуэдэ Іэмал щымы Іэу къыжра Іащ. Иужьым, инджылызыбзэр ныбжынщ Іэхэм яригъэджыну курс къызэригъэпэ-

ныбжыш[эхэм яригъэджыну курс къызэригъэпэ-щати, къуажэдэсхэм ахъшэ зэрамы[эм къыхэк[ыу, куэмейуэ къыш[эк[ащ. Ясиррэ Рандэрэ я унагъуэр «Пэрыт» зэгухьэны-гъэм япэу унэ къызыхуищэхуахэм ящыщц. Рандэ: Фызыхууэахэм жа[эу зэхэфхагъэнщ; ди гугъуехь нэхъыщхьэр ди ц[ыхухъухэм лэжьыгъэ зэрамыгъуэтырщ. Мэжид жэм къытхуищэхуа-ти, гъэшыф[эу къьщ[эк[ац. Гъэшэхек[ыр сщэма, унагъуэм тшхын къытхущ[эк[ынщ жыт[эу ды-гуф[ати, псоми жэм, бжэн я[эщи, къуажэдэсыр гъэш хуэныкъуэкъым, сэ къалэм схуэшэну-къым. Кхъуей хэсхыурэ зэхуэсхьэсырти, Мэжид Налшык схуишэрг, тыкуэнхэм схуритырт. Ауэ апхуэлэу куэдрэ ек[уэк[ынт, гъэшыр ямыщэхумэ, жэмыр гъэшхэн хуеймэ, гугъуехь къытлъы

апхудду куздрэ ектуэктын, гышыр ямыщэхумэ, жэмыр гъэшхэн хуеймэ, гугъуехь къытлъы-къуэкТри, тщэжащ.
Фаридэ: Сигу къоуэ сипхъуми си малъхъэми лэжылгъэ зэрамыТэр. ЩТамитТыр зэрапТын ахъшэ яхурикъуркъым. Дунейпсо Адыгэ Хасэмрэ «Пэрытымрэ» унэхэр хъарзынэу къытхуащэхуат, къэралын лэжьыгъэкІэ зыкъытщІигъэкъуатэмэ дехъулІат.

дехъуллат. Юнонэ: Ди унагъуэм ис псори щогуфІыкІ Къэбэрдей-Балъкъэрым къызэры јэпхъуэжам. За-уэм ухэс нэхърэ зыгуэрхэм ухуэныкъуэми, ма-мыру упсэумэ нэхъыфщ , дауи. Пэжщ, гугъу дохь. Ауэ псэукіэщіэм льабжьэ хуэхъун тіэкіу диіамэ, хуэмурэ зыкьэдужьыжынт.

• Пэнэхэс

Адыгэ псалъэ

Ошрозй крабзроб ашрхразр пшрі хразрэ

Кавказ заом ыпкъ къикіыкіэ адыгэхэм гъогу къин зэранэкіыгъ. Рэхьатныгъэрэ мамырныгъэрэ лъыхъурэ лъэпкъыр итэкъухьагъэхэу дунаим икъэралыгъуабэмэ арысы хъугъэ. Ахэм зэу ащыщ Сириери. Яхэгъэгу гупсэ имысыжьых риери. льз взгу гупсэ имысыжызк нахьмышізми, адыгэхэр нэмыкіхэм ахэкіокіагъэхэп. Ахэр зыщыпсэурэ къэралыгъохэм адыгэ къоджэ пчъагъэ ащагъэпсыгъ. Яшэн-хабээхэр, якультурэ, зэкіэм нахь лъэпіэ ныдэлъфыбээр аухъумэн алъэкІыгъ.

Яхэку гупсэ щымыпсэухэрэ нахь мышІэми, ялъэпкъэгъухэр къагъотыгъэхэу, рэхьатныгъэ яІэу Сирием исыгъэ адыгэхэр джыри чІыпіэ къин ифагъэх. Зэо зэпэу-цужьэу къэралыгъом къитэджагъэм ыпкъ къикіыкіэ яунэхэр къабгынэнхэшъ, мамырныгъэ лъыхъухэу гъогу кІыхьэ къытехьанхэ фаеу хъугъэ

ЖАЩ фэдэу егъэзыгъэкіэ Сигрурием къикіыжыыгъэ тилъэпкъэгъухм ячіыгужъ къагъэзэчий гьзу Мыекъуали, нэмыкі адыгэ къуаджэхэми ащэпсэух. Пыпый Нанси ишъхьагъусэу Шъэожъ Мунзер игъусэу Адыгеим къэкіожыгъэх. Къуаджэу Пэнэхэс щыщ Бастэхэм яунэ ахэр рагъэтlысхьагъэх, зы-фаехэм фэдизырэ исынхэу изын къаратыгъ.

ТичІыгужъы къэдгъэзэжьыгъ нахь мышіэми, тиціыкіугъом къы-щегъэжьагъэу тызщыпсэущтыгъэ щегъэжьагъэу тызщыпсэущтыгъэ къэралыгъом тыфэщагъ ыкlи ащ тыфэзэщы, - къеlo бзылъфыгъэм. Унэу тшІыгъи, тылэжьыгъи - зэкІэ къычІэттэкъуи тыкъежьэжьыгъ. Ар

къин дэдэ къытщэхъу. Нанси Адыгеим къэкlожьын гухэлъыр сыдигъуи зыдиІыгъыгъ. ИкІалэхэр ригъэджэгъахэхэу, гъогу зантыригъэхьагъэхэу ичІыгужъ къыгъэзэжьыныр гугъэ lэшloy иlaгъ. Ау ошіэ-дэмышізу, мыщ фэдзу егъэзыгъэкіэ къыгъэзэжьыным егъэзыгъэкІэ

егъэзыгъэкіэ къы въсси.... Сирием адыгэ къоджэ зэкіужьэу щагъэпсыгъэхэм ащыщ зэшъхьазэгурыюжым адыгэ шэнхабзэхэм атетэу пшъзшъиттурэ зы кlалэрэ щапіугъ. Яціыкіугъом къыщегъэжьа-

гъэу яныдэлъфыбзэ арагъэшІагъ Тарихъыр, намысыр, зекіокіэ дахэу тилъэпкъ иІэхэр ясабыйхэм ахэлъэу къагъэхъугъэх.

Адыгеим къэтымыгъэзэжьызэ сикІалэу Джантийрэ сипшъашъэу Сэламрэ Мыекъуапэ щеджэнхэу къэкlогъагъэх. Ахэр Адыгэ къэуниверситетым ралыгъо гъэх, шІэныгъэхэр щызэрагъэгъо-ты. Дунай Сирием ит университетыр къыухыгъ. Симахъулъэ игъусэу ар еджапіэм кіозэ машинэм къеуаъэх. Игъогу тетэу чъэщтыгъэ хъулъфыгъэр къаукІыгъ. Аш фэдэ жъалымыгъэ зыщызэрахьэрэ къэралыгъор сипшъашъи къыбгынагъ, ар Иорданием кlyaгъэ. Джырэ уахътэм Дунай дизайнерэу Іоф ешІэ, - къыІотагъ Нанси.

сыдигъуи жъалымэу цІыфхэм къадэпсэу. Сирием къи-тэджэгъэ зэо зэпэуцужым лажьэ зимыlэ нэбгырэ пчъагъэ хэкlодагъ. Зэгурымыlоныгъэр къызхэкlыгъэр икъу фэдизэу къызыгурымы орэ адыгэ нэбгырэ 500-м ехъумэ ащ имэшІо лыгъэ къанэсыгъ. Хъурэр зэхамыфэу, зэпыйхэм азыфагу ахэр дэты хъугъэ.

- 3эо зэпэуцужьым ыпкъ къи-кlыкlэ бэ къинэу тлъэгъугъэр, - игущыІэ лъегъэкІуатэ бзылъфыгъэм. -Адыгэхэр сыдигъуи зэкІужьэу псэунхэр яхабз. Тиунэ дгъэдэхэныр, дгъэкъэбзэныр шэнышІоу тхэлъхэм ащыщ. Ар къызгуріогъэ пыим адыгэхэм яунэ тысыпІэ ышІыштыгъ. УщэІэфэ узыфэбэнэгъэ, зэкІужьэу бгъэпсыгъэ унэр пый мэхъаджэм зэрипхъуагъэу плъэгъуныр щэчы-гъуае. Щагум къыдэхьанхэшъ, зыфаер щашіэн, агу рихьыгъэр да-хыныр ахэм ашъхьэ рапэсыщты-гъэ. Сыдэущтэу дэеу зашіыгъэми, сыд фэдиз къин тагъэлъэгъугъэми сыд фэдиз къян та вэльэл эр вэмми тихап1э къэдбгынэнэу тыфэягъэп. Ау зы чэщ горэм машинэр щагум дафын гухэлъ я1эу къызытэк!ухэм, нахьыбэ тщэчын зэрэтымылъэк!ыщтыр къыдгур!уагъ. Автомобилыр тщэжьыгъэ, зэдгъэуlугъэ ахъщэ тlэкlур зыдэтlыгъэу тикъуаджэ тытщэжьыгъэ. къыдэкІыжьыгъ. Яхэку гупсэ къагъэзэжьыгъэу рэ-

хьатныгъэ агъотыгъ нахь мышіэми, джыри гумэкіыгъоу яіэр макіэп. Адыгеим исынхэ фитыныгъэ къязытырэ тхылъхэм ягъэпсын уахътэу ыкіи мылъкоу пэіухьэрэр бэ. Ащ дакіоу Іоф зыщашіэн агъотыхэрэп. Яныдэлъфыбзэ дэгъоу ашіэ, ау урысыбзэр икъоу аіэкіэлъэп Ар зэрагъэш Іэжьыным охътабэ ищыкlагъ, озыгъэшlэщтыри къэбгъотын фае. Сыдэущтэу щытми, зэшъхьагъусэхэм агу агъэк одырэп.

- Адыгэ чылэу Сирием итым дэсы-гъэхэу Мыекъуапэ къэзыгъэзэжьыгъэхэм ащыщ сипшъашъэ унагъоу зыхэхьагъэр. Сикlали унэгъо дахэ иlэ хъугъэ. Ахэм сяплъымэ, зэгурыІоныгъэ, мамырныгъэ яlэу, ошъогу къаргъор ашъхьащытэу зэрэпсэухэрэм рэхьатныгъэ хэсэгъуатэ. Гумэкlыгъо пстэури ащ езгъэпшэн слъэкlыщтэп, игущыІэ къыщыхигъэщыгъ Нанси

Ліыпый Нанси, бысымгуащэм зэрихабзэу, иунэ зэкіужьэу зэриіы-гъыщтым, гъомлапхъэ зэтефыгъэхэмкіэ хьакізу къыфакіорэм зэрэпэгъокіыщтым пылъ. Чіыпіэ къиныбэ зэринэкіыгъ нахь мышіэми ыгу ыгъэкІодырэп, ынэгу зэІухыгъэу неущрэ мафэм пэгъокіы.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Слъэгъурэр къэсэтхы

ЛІагъэм - джэнэтыр,

псаум - мамыр Рагъэгъотынэу Тхьэми елъэІух, Зи шІуамыушъэфэу зыфіашіми Іэмыр,

Лъа Іорэм агухэр сыдигъуи ціыкіух.

Пшахъор ытэкъоу, тыгъэм ылыцІзу

Хьаджэм кіэгушіурэм Чабэр игъогу

Сыдэуи зашІми, сыд фэдэр ыцІэу Тхьэм къафишІагъэ джыркІэ щымыІэгу.

Джэнэт хэгъэгур зыфаloy шъушІэрэм

Шыфхэр къышэхъух.

ціыфхэр щэліэжьых, Итыр шъумышіэу Къуріанэу шъуджырэм ИчІылъэ щэгъых, щэпыхьэх,

шэшхых

Мыщ щыслъэгъугъэу

шъэожъыябэр Тикіэлэціыкіумэ сыдэу

яхьыщырых!.. Ар сэlо шъхьакlэ, ибэм нахьыбэр Щырыкъулъэкlхэу урамым тесых. Шъумылъэгъугъэу,

шъущјогъэшјэгъонэу Сыд мы лъэныкъом

къышъуфистхыкіын? Умыпсэлъабэу кіэкіэу къэпіонэу

Зыхъурэм, мыщ жъышъхьэр лъэшэу щыкъин. Джары зыфэдэр сипсэлъэ

зафэхэр, Сичылэ гупсэ ижъышъхьэ мафэхэр Слъэгъурэр къэсэтхышъ -

стелъэп сэ хьакъ, Шумафэ ыкъоу шъушіэрэ Исхьакъ.

> МЭЩБЭШІЭ Исхьакъ. Дамаск, 1969 гъэ

• Мыекъуапэ

Шъэожь Джантий арыгушхон

Сабыим иціыкіугьом къыще-гьэжьагьзу льэпкьзу зыщыщыр, тарихьзу пыльыр, шэн-хаб-ззу иізхэр къыфэпіотэнхэ, еб-гьэшіэнхэ фае. Шъзожъ Джан-тий янэжъ-ятэжъхэм, янэ-ятэхэм къыфаіуатэрэ къэбархэм ядэіу-щтыгьэ, ильэпкь ихьишьэ зэрыг тхыльхэр зэригьэгьотыщтыгьэх, яджэщтыгээ. Кавказ заом ильэ-хьан яхэку егъэзыгьэхіэ икіыяджэщтыгьэ. Кавказ заом ильэ-хьан яхэку егьэзыгьэкіэ икіы-жьыгьэхэм Джантий ятэжъ піа-шъэхэри ащыщыгь. Шъэожъхэм яунагьо Сирием кіожьыгьагьэ. Ежьхэм афэдэу ячіыгужъ къэзыб-гынагъэхэу хымэ къэралыгьо итысхъажьыгьэхэм адыгэ къуа-джэц фэдэ къуаджэу Мардж-Суп-тіан зыфиіорэм Джантий иунагьо затыскъэгьагь. Уахьтэр кіощтыгьэ, хамэ къэра-лыгьом бзэу ильыри, хабэзу щы-зэрахьэрэри адыгэхэм зэрагьэ-шіагь. ау ежьхэм яныдэль-

зэрахээрэй аделээм ээна вэшагь, ау ежьхэм яныдэль-фыбзэр аlэкlэзыгьэп. Джантий адыгэ льэпкъым фэщагьэу, ыб-ээ ышlэу къэхъущтыгъэ. Еджапlэр къызеухым ишlэныгъэхэм ахигъэ-хъонэу университетым чlэхьагь, хъонэу университетым чізхьагь, ау илъэситіурэ нахь щемыджагьэу къычізкіыжьын фаеу хъугъэ.

390 3ЭПЭУЦУЖЬЭУ Сирием къи-тэджагъэм ыпкъ къикіыкіэ шъэо-жъые ныбжьыкіэм зыкіэхъопсыщты-

жъве ныбжьыкізм зыкізжьопсыщты-гьэ сэнэхьатыр къызізкіигъзхьан ымыльякізу еджэныр ыгъэты-льыжьыгъ. Еджапізми мыкіожьзу, іофшізни имыізу Джантий чіыпіз къин ифагъ. Зэусэщтыр ымышізу къытенэгъз кіалэм нэмыкі къэралы-гьо кіон гухэлъ ешіы. - Сыздэкіонау сызыфэе къэра-лыгьом бэрэ сегупшысагъэп. Ады-геим силъэпкъ зэрэщыщыр, ар зэрэтильапсэр сиціыкіугьом къыще-гъэжьагъзу сшізщтыгъэ. Ащ сыкіо-ни сятэжь піашъэхэм ячіыгужь сы-нитіукіз эзгьэльэгъун гухэлъыр сыдигъуи зыдэсіыгыгь. Нэужым теубытагъэ сшіыгъэ ыкіи 2012-рэ илъэсым Адыгеим сыкъэкіуагъ, къеіуатэ Шээожь Джантий. Кіэлэ ныбжьыкізм Іахыыли, нэіуа-си щыриіагъэп Адыгэ Республи-

си щыриlатъэп Адыгэ Республи-кэм къызэкІом. Апэрэ льэбэкъоу ящ ышlыгъэр Адыгэ къэралыгъо университетым ІзкІыб къэралхэм университетым Ізкіыб къэралхэм къарыкІыгъэ студентхэм урысыб-зэр зыщызэрагьашіэрэ факульте-тым зэрэчіэхьагъэр ары. Нэужым, урысыбзэр нахь къызызіэкіегъаурысыозэр нахь кызызызыкне ыс-жьэм, Сирием зэджэнэу щыригьэ-жьэгьэ сэнэхьатыр ээригьэгъотынэу Адыгэ къэралыгъо университетым иинженернэ-физическэ факультет

Ыгукіэ пэблэгъэ сэнэхьатым феджэ, янэ-ятэхэри, ышыпхъуи Адыгеим къэкіожьыгъэх, ау Джантий гуфэбэныгъэ зыфишіыгъэ пшъашъэу Сильдэ хамэ къэралыгъо зэрэщыіэм рэхьатныгъэ къыритыщтыгъэп.

- Зы къуаджэ тызэдыдэсыгъ, ау зэпэуцужьым ыпкъ къикlыкlэ Силь-дэ янэ-ятэр ежьыри ягъусзу Иор-данием кlожьыгъагъэх, - къеlуатэ тигущыІэгъу.

гущыІзгьу. Уахьтэр лъыкіуатэ къэс ныб-жыкійтіум агу ихъыкіырэр нахь ины хъущтыгъэ. Бэмышізу зы къуаджэ зэдыдэсыгъэхэр джы зэфэшъхьаф къэралыгъохэм зэращыпсэухэрэм къыхэкізу гумэкіыгъошхо хэфа-гъэх. Адыгэлі шъыпкъэм зэрихаб-зу, охътэ кізкіым къыкіоці Джан-тий ыгукіз пэблэгъэ пшъашъэр Ады-геми къыщагъ ыкіи 2014-рэ илъэсым ишэкіогъу мазэ псэогъу зэфэхъхишэкІогъу мазэ псэогъу зэфэхъу-

Гъэх. Джырэ уахътэм ныбжыкіитіур Мыекъуапэ щэпсэух. Еджэным да-кіоу Джантий Іофи ешіэ, унэгъо ціыкіоу иіэр зыми щымыкізу ыіы-гъыным фэбанэ. - Сыгукіз сызыфэягъзу, анахь сыз-

кізхьопсыщтыгьэ гухэль шъэфэу сиіагьэхэр къыздэхьугьэх, - игуп-шысэхэмкіэ къыддэгуащэ кіэлэ ныб-жьыкіэр. - Сятэжъ піашъэхэр зыкіэжыкіэр. - Сятэжь піаштэхэр зыкіэ-хьопсыщтыгъэ хэкум идэхагъэ синэ-рылъэгъоу сис, сиунагъо сигъусэу ащ сыщэпсэу, сыщэлажьэ. Сыд фэдиз мылъку къысэптыгъэкіи ащ пэсшіын слээкіыщтэп. Шъэожъ Джантий фэдэ ныб-жыкізхэм адыгэ лъэпкъыр ащы-

жыкназам адыгэ льэлкыра ащыг гушlукіын, арыгушхон фаеу къыс-щахъу. Ащ фэдэхэм лъэпкъыр агъэ-дахэ, агъэбагъо. Уиныдэльфыбзэ тыдэкій къыщыіоу, уильэльсь хахъо-ныгъэхэр зэришіырэр уинэрылъэныгъэхэр зэриш

ЖЬЫКЪО Блутіэ.

НэгъуэщІ щІыпІэ дыхуеплъэкІынукъым

Гуауэмрэ зауэмрэ кърихужьэу Хэкум къихьэжа ди лъэп-къэгъухэм я гъащіэмрэ псэукіэмрэ зэпымыууэ дыкіэльо-плъ, абыхэм я Іуэху зыіутым ди щіэджыкіакіуэхэри щіэх-щіэхыурэ щыгъуазэ дощі. Нобэ фи пащкъэ итлъхъэ тхыгъэ-ми зигугъу щытщіынур Къэрэшей-Шэрджэсым и Хьэбэз районым хиубыдэ Хьэгъундыкъуей адыгэ къуажэжым (Али-Бэрдыкъуэм) щетіысэжа ди лъэпкъэгъухэращ. Щамым къи-кіыжауэ, мы зэманым къуажэм дэсщ унагъуих.

АХЭР псори зы къуэпсщ, къызэдалъхуахэм я къудамэщи, зэгъусэу я гугъу фхуэтынын дъмых дахуэзэну хъыбар щедгъащам, зы гупу къыдэпсэлъыліэмэ нэхъ зэрафіэфіыр къыджаіащ.

нэхъ зэрафіэфіыр къыджаіащ. Арати, дыщепсыхащ дызрагьэблэгьа Гъусокъуэ (Куэбл) Раджаб и унагъуэм. Абы къыщызэхуэсат Раджаб и щыкъу щіалэхэу Хъэрун, Хьусам, Ислъам сымэ. Абы къыщымынэу, къуажэм дэсщ иыпхъу Мариямрэ абы и бынхэмрэ. Я гурылъ-гуращахэм дыфхутепсэлъыхын и пэ, ди щіэджыкіакіуэхэр иджыри зэ нэіуасэ яхуэтщіынщ Щамым къикіыжа ди лъэпкьэгъухэмрэ абыхэм я унагъузхэмрэ.

къйк ыжа ди лъэпкъэгъухэмрэ абыхэм я унагъуэхэмрэ. Мэхьушхэ (Раджаб и щыкъум я унагъуэціэр араш) я нэхъыжьыр зэкъуэшищым я анэ Джамилэш. Абы и къуищри зы хапіэм щопсэу. Нэхьыжь Хьэрун и бынхэр мы зэманым и гъусэхьым, ахэр Краснодар щыіэш. Ауэ, езым зэрыжиіэмкіэ, абыхэми я гутыш мы льэныкъуэмкіз къзгъзш ма кызгъузымкіз къзгъзш ма пунагы кызгъзыш мы льэныкъуэмкіз къзгъзыш мы льэныкъуэмкіз къзгъзы польяных празивания польяных празивания польяных празивания польяных празивания польяных празивания польяных празивания празиван зэрыжизжиз, акважий н тур-гьэщ мы льэныкъуэмкіз къз-кіуэжыну. Абы нэхъыжьыгъз-кіз къыкіэлъыкіуэ Хьусам и щхьэгъусэмрэ и бынитымрэ щіыгъущ. Я сабий нэхъыжьыр млъэсихым итщ, ипхъу нэхъы-щІэр илъэсиц ирикъуащ. Зэкъуэшхэм я нэхъыщІэ Ис-

Зэкъуэшхэм я нахъыщія Исльам и щіалэ нэхъыжьыр илъэс
15-м итщ, абы къыкіэльыкіуэ
хъыджабаыр илъэс 13 ирикъуащ, щіалэ нахъыщіэр
илъэс 11-м итщ. Зэкъуэшхэм
я шыпхъу Мариям хъыджабзиті иіэщ: зыр илъэси 10-м,
адрейр илъэси 8-м иту. Гъусоадрейр илъэси 8-м иту. Гъусо-къуз Раджаб и анэр, и щхьэгъу-сэр, илъэси 10, 11 хъу я щІали-тыр и гъусэу мэпсэу. Ахэр Хьэ-гъундыкъуей къуажапщэмкіз щопсэу. Мариям къуажэкум, мыдрей зэкъуэшищыр къуа-жэкізм щыіэщ. Унагъуищри унэ зэпэщхэм щІагъэтіысхьауэ щіэсщ. Езыхэм къызэрыджа!а-щи, я лъапсэ щаухуэну щіыгу Іыхьэ къыхупачаш. унэ лъаб-

щи, я лъапсэ щаухуэну щыгу Івжьэ къвхупачащ, унэ лъаб-жьэ ягъэувынымкіи зыкъыщіа-гъэкъуэну къагъэгугъащ. Зи гугъу тщіа унагъуэхэр мы зэманым къуажэм тыншу щетысэхауэ мэпсэу. Я бынхэм ящыщу еджапіэм кіуапхъэр макіуэ, абы зи ныбжь нэмыса-хэр сабий Іыгъыпіэм щыіэщ. мэхэрихэ я унагъуэр хуэщауэ зэрыпсэуным яужь итщ, мы зэманым ІэщІэвыщІи зэрахуэ.

маным ізщізвыщім зэрахуэ.

Узыфізмыкіыжыну къуа-жэ гуапэщ мы дыкъызыдэ-хутар, - жеіз Хьэрун. - Зи гулъытэкіз, дзізпыкъуныгъзкіз къытпыкъуэкі ціыхухэр къез-бжэкіынщ жысізми, зыгуэрым и ціз къысщыгъупщэнкіз со-

шынэ, апхуэдизу куэд мэхъури. Мы къуажэм дыкъызэрыщет ысахрэ зэральэкікіэ зыкъытщіагъакъуэ. Уеблэмэ ерыскъыри берычэту къыткъытщіагъакъуэ. Уеблэмэ ерыскъыри берычэту къытхуахь, ди щыіалъэм дэмыхуэжу жыхуаіэм хуэдэу. Алыхым псапау къаритыж я гулъытэр. Хабзи, захэтыкіз дахи бащэу зыдэлъ адыгэ къуажэ дыкъызэрыдэхутар најуэщ. Фи тхыгъэми япэу щивгъэщину сыныщіывэлъэјур аращ. Я гудзакъэныгъэр зэрызыхэтщіэр, кызэрыдгурыіуэр, фіыщіакіз дазэрыпэджэжыр захамы, дазэрыпэджэжыр зэхахмэ, ялъагъумэ, езыхэми я гуапэ хъунщ. Хьэрун къыджиlа псалъэхэм

Адыгэ псалъэ

Хьэрун къыджиlа псалъяхэм щыхьэт тохьэр и къузшхэри я малъхьэри. Дызэпсэльылlа зэкъуэшхэм наlузу жаlз: къыздихьэжа я Хэкур къазэрыхучытыр тlууэ гуэшауэ щытщ. Зыр - цlыху къызэрыкlуахэр къазэрыхущытырц. Етlуанэр къулыкъу хуэlухуэщэм епахуэ лажьэ сыт хуэдэ къулыкъущыхэри къазэрыхущытырш. А тlур хуабжыу зэщхьэщыкыу жаlэ. Къызэрыгуан цыхухэр гуалау къапежьащ, пырш. А туру хуасмыу эшкыз-щыкіыу жаіз. Къызарыгузкі ціыхухэр гуапзу къапежьащ, сыт и іузхукіи къадэгуэшэ-ну хьэзырщ. Къулыкъущізхум дэфтэрым трагъащіз, ціыхур зыхэщіыкіын жыхуэпіэм нэхъ зыщадзей.

«Господин Документ» ч къулыкъущіэхэм узэ-кэ хъунур, - жаіэ щіа-м. - «Мыхэр тхьэмыщкіааращ лэхэм. - «Мыхэр тхьэмышкlа-гьэ ихуащи, дэфтэрым зы-къуэдмыгъапщкlyэу, эыгуэркlэ дадэlэпыкъунщ» жаlэну ягу къэкlыркъым. Дэ жытlэркъым къэрал хабээм ебакъуэу, якъу-тэу зыгуэр къыгхуагьэкlyэтэн хуейуэ. И нэхъыбэм кlэлъэф ящlыр, къыгхуамыщlэр а хабзэм къигъэув дыдэхэращ. Абы щыхьэт тохъуэ Адыгэ Рес-публикэмк!э щет!ысэха ди гъупубликэмкіз щетіысэха ди гъу-сахэм я Іузур зэрызэфізкі псынщіагъэр. Ар зэфізанхыр мыбдеж щыіз къулыкъу-щіз дыдэхэм хуэдэщ. Абыхэм унафэ щхьэхуи къыхуащіа-уэ аракъым абы папщіз, атіз я Іузхум нэгъэсауэ бгъэдо-хъэри аркъудейщ. Адыгэхэр зыщыпсэу хэгъуэгуищри къэт-щэнщім, Мейкърчалякізщ дэ тхуэдэхэм я тхылъхэр нэхъ псынщізу щызэфіагъэкіыр. Абы къыкіэльокіуэ Къэбэртхуэдэхэм я ткыльхэр нэхь псынщіру щызэфіагьэкіыр. Абы къыкіэльокіуэ Къэбэрдей-Балькьэрыр. Къэрэшей-Шэрджэсыр абыкіэ псом яужьитщ. Адыгэ Республикэм зы махуэкіэ шытхуээфіагьэкіа тхыльым мыбдеж я нэхь мащіэрамэ махуэ 15 щытекіуэдэну ктылкаізій. къыджа Гаш...

ну къыджагащ... Щамым къикіыжахэм ящы-щу гражданствэ зиізу зэкіэ яхэтыр Хьэрунщ. Абыи ар 1998

гъэм зэфіигъэкіа іуэхущ, армыхъумэ иджы кърихьэжьа-

Адыгэ лъэпкъыр нэгъэсауэ - Адыгэ лъэпкьыр по скызэрытхуэныкъуэр къыщыд-гурыІуащ мыбы. Абы и ІуэхукІи мыраш. - жеІэ гурыі/ащ мыбы. Абы и Іуэхукіи гу зыльыттар мыращ, - жеіз Хьэрун. - Кьэбэрдей-Балькьэрымкіз адыгэхэр куэдщи, хабзэм къйгъзувыр кьыпхуацізнущ, Адыгэ Республикэм дежи сыт и Іуэхукіи зыкъыпщіагьэкьуэнуш. Ауз, къызэрыкіуз цыхухэм, льэпкьым я гугъу пщіымэ, Къэрэшей-Шэрджэсым щыпсуз дыгизхэм хэдэу сым туыр тырама зыдэтльэ-кытхуэныкъуалау зыдэтльэсым щыпсэу адыгэхэм хуэдэу кьытхуэныкъуапэу зыдэтлъэгьуа яхэткъым. Ар мыбдеж щыпсэу адыгэхэр зэрыщынэхъ мащіэрагьэнщ къызыхэкіыр. Мыбдеж хуэдэу зыщіыпій къыщытхуэгуфіакъым. Ар дэри къыдгурыіуащи, ди дэфтэрхэр зэфіыхьэныр сыт хуэдэу кіыхьліыхь мыхъуми, мыбдеж дыкъыщынэну тедубыдащ. Езы ди льэпкъэгьухэківхьлівіжь мыхъуми, мыб-деж дыкъыщынэну тедубы-даш. Езы ди льэпкъэгъухэ-ми ар къагурыіуащ - къуажэм къыпкълру щівігу къыпхупачащ, унэ лъабжьэ дгъэтіылъыным-кіэ, псыр, щівіуэпс гъузэыр, электрокъарур ешэліынымкіэ эыкъыпщіагъэкъуэнуи дыкъа-тьэгугъащ. Апыхьым жиізу, ахэр зэфіэкімэ, лъабжьэ нэс ди Хокум щыргъэтіылъыжауэ тлъытэнуш. тлъытэнущ. «ДымэжэлІэнкІэ, щІыІэм ди-

шинэ къэгъэщ|эрэщ|эжыным, лэным хуэ]эк|уэлъак|уэщ. Ари усак|уэщ, хьэрыпыбээк|э матхэ. Хьусамщи, ухуак|уэщ, унэ к|уэц|ыр къищ|ык|ыным хуз|аээщ. Раджаб супервайзер, аргоннэ сваркэ, инженер нэхъыщхьэ |эщ|агъэхэм ирилэжащ. Сыт хуэдэ |уэхуми зрапщытыну хьэзырщ.

- Ц|ыхухэр хьэлэлу къытху-

- ЦІыхухэр хьэлэлу къытху-щытщ, ауэ дроукытэ ди щхьэ зэрыдмыгъэпсэужыфым, - жаlэ щІалэхэм. - Дэ Тыр-кум, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Адыгэ Республикэм дыкІуэну лъэкІыныгъэ диІащ. Уеблэмэ мыбы дыщыІзу, Абхъазым къипсэлъыкІри абы дашэну жаlат, ауэ яхуэддакъым. Дэ ди псэм къищтэу, дыхуейуэ ды-къыщетІысэхащ мы щІыпіэм. ДяпэкІи, Алыхьым жиІэрэ хакъыщетІысэхащ мы щІыпіэм. Дяпэкіи, Алыхыым жиіэрэ халіэрэ ххылькіэ зэпэщ дыхъума, нэгьуэщі щіыпіэ дыхуеплъэкіыну ди гугъэкъым. Алыхыым и шыкуркіэ, ди къару илъщ, лэжыыгъэм дыщышынэркъым. Ди сабийхэм я пщадейм дытемышыныхыу чнэ лъабжьэ темышыныхыу унэ лъабжьэ дгъэтіылъмэ, ди пщіэнтіэпс зэттыжын хадэ Іыхьэ диіэмэ, дыгужьеижыркъым. Дэри щіакхъуэ уасэ къэдлэжьын тхузэ-фlэкlынущи, уи Хэку ущыпсэу-уэ ущышхэжыным нэхърэ нэ-хъыфl щыlэуи къэтлъытэр-

тым. Щалэхэм ягу къоуэ я дэф-тэрхэм и Іуэхукіэ зыіууэ лъэ-пощхьэпохэр, ауэ икіи жаіэ: «Дэ дыкъыздэкіуэжар къэрал «дэ дыкыздэкүэжар кызрал шхызхүэү зэрыщыгыр кылдгу-роlуэ, а къэралри абы хуэлажьэ къулыкъущ!эхэри къытщы!еину дыхуейкъым. Сыту жып!эмэ, мыбдежщ ди сабийхэми тьа-бжьэ щагъэт!ыльынур». Хызбжьэ щагъэтіыльынур», Хьэ-гьундыкъуей щетіысэха ди лъэп; къэгъухэм нобэкіз зэфізмыха гукъеузу яіэр ахэращ - езыхэм яй дыдэу унэ льапсэ зэрамы-гьэтіылъамрэ къэралым зэры-щетіысэхам щыхьэт техьруэ тхылъхэр зэрызэрамыгьэпэ-щамрэщ, Абы и Іузуукіз гугъа-пам дара пизарайнай махэрамыгьэпапізу яізр пщэдейрей махуэращ, къыздэкіуэжа къэралращ, зыхэтіысхьэжа я лъэпкъ-

БЕМЫРЗЭ Зураб. 🤺

• Эрсакон

Сыт ПСОМ нэхъыщхьэр?

Щамым къыщыхъея зауэм зи бынунагъуэхэр къыхэзы-ша, ээхэуэ хээлъэхэр здыщек уэк la Хьэлэб къалэр зыбгы-на ди лъэпкъэгъухэм ящыщ Эрсакон къуажэр псэуп lэ зыхуэхъуа Хьэтыкъуей Мухьэмэд.

№ ЛЪЭСИ 150-кІэ узэІэбэкІыжмэ, Кавказ зауэжьым щыгъуэ Хьэтыкъуей Бал хэкур щрагъэбгынэм, зыдэкІар мы жылэращ. Бал и къуэхэу Хэкужьым къинауэ щытахэм къащІэхъуэжащ нобэ мы унагъуэцІэр зезыхьэу къуажэм дэсхэр. Хьэтыкъуейхэ Мухьэмэдрэ Сэнятрэ, я пщащиплІыр ящІыгъуу, мы къуажэм къызэрыдэтІысхьэрэ илъэс зыбжанэ хъуащ. Къапштэмэ, унагъуэм и Іэтащхьэм зэрыжиІэмкІэ, Хьэлэб къыдэкІыжынымкІэ абыхэм дэІэпыкъуэгъушхуэ къахуэхъуащ Мухьэмэд и къуэш нэхъыжьыр, илъэс 20-м щІигъуауэ Налшык щыпсэур. шык щыпсэур.

шык шыпкэур.
- Дыкъежъэжын щыхъум, си къуэшым а лъэхъэнэм сабий къыхэхъуати, абы папщіэ кърата ахъшэр зэрыщыту дэ къыттригъэкіуадэри, абы и фіыщіэкіэ Урысейм дыкъихъэжыфащ, - жеіэ Мухьэмэд.

тригъэк/уадэри, абы и фіыщіэкіэ Урысейм дыкъихьэжыфащ, жеіз Мухьямэд.
Япэщіыкіз унагъуэр екіуэліащ Мухьэмэд и къузшыр щыпсэу Налшык къалэм. Икіи, пэшиті фізкіа мыхъу фэтэрым
нэрыбгэ 12-м зыщіагъахузу, мазиплікіз абы и деж щыпсэуащ. Гугъуехь мымащіз пылъами, Урысейм и ціыхуу
зэрыщытым щыкъэт техъуз дэфтэрхэр къыдахын ялъэкіащ,
А јузухэр зэфіыхьа нэужь, унагъуэм зыкъаізтри КъэрэшейШэрджэсым, я адэжьхэр здикіа щіыналъэм, къзіэпхъуащ.
- Ди адэжьхэр ліэшіыгъуэрэ ныкъузкіз узэіэбэкіыжмя
здрахуауз щыта щіыналъэ дахащэм дыкъекіуэліэжащ,
Пэжщ, дяпэкіз дэ тхуэдэхэр къэкіуагъэхзу, абыхэми куэдкіз
зыщіагъэкъуауз щытти, дэ дэіэпыкъуэгъушхуэ дгъуэтакъым
Арами, республикэ Адыгэ Хасэм, абы и тхьэмадэ Шэрджэс
Мухьэмэд лъэкі къагъэнакъым псэупізкіз къызэгъэпзица
дыхъун папшіэ. Абыкіз лэжьыгъашхуэ Хасэм зэфіихащи,
фіыщіз ин яхудощі, - къыпещэ Мухьэмэд.
Мы къуажэм щыщ Къанкъуэщ Маринэ и фіыгъэкіз,
унагъуэр илъэскіз абы и унэм пщіз щіамыту щыпсэуащ. Ауз бзыпъхугъэм и щіалэр къыщекіуэліэжым, унэм
къыщізкіыжын хуей хъуащ.
Иужькіз Дэкумэ Рэмэдан Хьэтыкъуейхэ нобэ щыпсоу унэр
къаритри щіигъэтіысхьащ. Мы пщіантіэм униті дэтщи, зы
унэм Мухьэмэд и бынунагтуэр, адрей нэхъ унэ ціыкіум и
шыпхъум и щіалитыр щопсэу. Ахэри Хэкужьым къагъэіэпхъуэжащ.
- Псом нэхърэ нэхъ дызыгъэпіейтейр унэ зэрыдимыіэр.

хъуэжащ.
- Псом нэхърэ нэхъ дызыгъэпіейтейр унэ зэрыдимыіэр, лэжьапіэ зэрыдмыгъуэтращ. Апхуэдэу, си пщащэхэр Чер-кесск къалэм щоджэри, ахэри зыхуэныкэуэр мащіэкъым. Ущымылажьэкіэ, Іэнатіэ хэха ущимыіэкіэ, быным сыткіэ за-щіэбгъэкъуэфыну? Абыкіэ ди Іуэхур гугъущ, - къыпещэ уна-

щізогьзікьуэсрыну : Аоыкіз ди іузхур гугьущ, - къыпіещэ унагруэм и тхьэмадэм.

Мухьэмэд и Іэщіагьэкіз электрикщ. Зэзэмызи лэжьапіз гузр кыыхукьуокі, ахъши къелэжь, ауз лэжьапіз хэха иіз-къым. Унэгуащэри лажьэркьым.

Гуныкъузгъузхэр иізми, Мухьэмэд Тхьэм фіыщіз хуещі и Хэкужьым къызэрекіуэлізжамкіз, и быныр адыгэбэзкіз ээрыпсалъэмкіз, щізблэм льэпкъ хабэзхэр зэрызыщіашэмкіз, адыгэ къузжэ зэрыщыпсэумкіз.

Сэлкіз нахъышукал си алажь шынальз зэрызгъузты.

кіэ, адыгэ къуажа зэрыщыпсэумкіэ.

- Сэркіэ нэхъыщхьэр си адэжь щіынальэ зэрызгьуэтыжарщ, си быныр мыбдеж щыспіынульэкіыныгьэ зэрызгыуэтыжарщ, си быныр мыбдеж цыспіынульэкіыныгьэ зэрызизрщ. Ди Іуэхур сыт хуэдизу мыхьэлъэми, ди Хэкужь дыщопсэу. Жыпіэсрынукъым зыри къыддэмыіэлыккъуу. Япэрауэ, Хасэм и нэіз дышіэкіыркьым. Етіуанзу, мыбы дыкъызэрыкіуэжрэ къуажэм дэт хущхъуэ щапіэр зей бзыльхугьэм - Маринэ - хущхъуэ дыхуэныктуэмэ, ахэр пщіэншэу ктыдет. Ктуажэм и Ізтащхьэр мычэму ктытщіоупщіэ, дызыхуэныктуэм сыт щыгыч шыгтыуазэш. Щыуэпс гъуэзыр паупщіати, абы и Іуэхур псынщіру тхузэригьзэахууэжаш, дэстэрхэр тхущіащ. Зыкытшіэзыгъактуэ псоми фіыщіэ ин яхудощі. Нэхтыщхэр - дыпсэущ, ди быныр зауэм хэтктым. Пэжщ, сигу ныктуэщ Щамым кына си шыпхтухуам я бынхуэм щхэзкіэ. Зэм дызопсальэ, зэми ктымыпсэльэфу зэман докі. Ахэри шыпіз захуэмыдэхэм щетіысэхащ. Араш-тіэ, зауэфі щыіэктым, ктышіегьу Мухьэмэд. къышІегъу Мухьэмэд.

къыщієгъу Мухьэмэд.
Унагъуэм и нэхъыжьым зэрыжиізу, сытми упэщізтыфынущ, зауэм ухэмытмэ, уузыншэмэ. Пщащэхэр хуабжьу нэжъгужэщ. Нэхъыжь ізхьеди, абы къыкіэлъыкіуэ Хулуди Черкесск къалэм щкъэцщіэщэ ізщіагъэм щыхуоджэ. Мыдрей пщащитіыр - ізсмэхъанрэ Муіззазрэ - курыт еджапіэм щізсщ. Нэхъыжьям нэхърэ нэхъыщіэ ціыкіуитіым бээр нэхъфіыуз къагуроїуэ, ягъэшэрыуэ. Пщащэхэр хашэ эзпыт адыгэ джэгухэм. Ізсмэхъан пшынэ еуэным эрегъасэ, псоми лъэпкъ хабээхэм зыщагъэгъуазэ. Ныбжьыщіэ ціыкіухэр эыщіэхъуэпсыр я еджэныр къаухыу, лэжьапіэ ягъуэтыну, унагъуэм сэбэп къыхуахьыну, псэупіз тынш яіэнращи, Тхьэм къадигъхъу!

ЩОХЪУЖЬ Люсанэ.

• Жэмтхьэдэ

Адыгэ псалъэ

Исэм и лъахэ

Уэсмэн Іиядрэ и щхьэгъусэ Къар-дэн Раерэ къыхуащэхуа щіапіэм мыину униті итщ, зым унагъуэр зэкіэ що-псэу, адрейм бжьыхьэм Іэпхъуэжыну зэфіагъэхьэ. Ятіэ чырбыш унэхэм я блынхэр захуэу гипскіз кърищіы-кіыжщ, и щхьэр щіиіуліэри, лъэгу дахи иридзыжащ Іияд. Пэшипліым я зыр пщэфіапіэщ, абы къыпачыжри зыгъэпскіыпіэ, із тхьэщіыпіэ хуэдэ-хэри хащіыхьащ унэм. Іиядрэ и унэгуащэмрэ унэм гугъу зэрыдехьам-рэ абы иращіамкіэ зыщамыгъэнру асы ираціамия заіндживі вари щіу къыщыбдэгуашэкіэ хьэкъ пщохъу, абыхэм хэкум къызэры-кіуэжрэ яльэгъуа гугъуехь псори хэкум хуаіэ льагъуныгъэмрэ я щіы-налъэм къарит гурыфіыгъуэмрэ елъытауэ зэрымыхьэнэншэр.

СЭУНУР дэни щопсэу», - жи пасэрейм. А псалъэхэр сигу къзкыжащ мы унагъуэм я хадэр, къэкlыгъэхэр, джэдкъазыр щызагъэлъагъум. Сирием зэи щызэрамыхьа хадэмрэ щамыгъэхъуа джэдкъазымрэ я палъэр къызэрашіам сышышіэупшіэм, жаіаш и ныкъуэр ИнтернетымкІэ зэрызэрагъэщар. Унэгуащэм къызэрытхуиІуэтамкІэ, абыхэм я гъунэгъухэр хуабжьу къахуосакъ, уеблэмэ махуэ къэс къакІуэурэ къащі эупщі эхэри яі эщ.

«Щхьэр псэумэ, пыіэ щыщіэр-къым», адыгэ псальэжьыр хьэкъ пщохъу Сирием къикіыжа унагъуэхэр щыплъагъукіэ. Апхуэдэуи нэрылъапщохъу сирием къикіыжа унагъзуахэр щыплъагъукіэ. Апхуэдэуи нэрылъа-гъущ я хэку къагъэзэжу мыбыхэм я гур къызэрызэрыгъуэтыжар. Ди лъэпкъэ-гъухэм хамэщіым я хьэщіэгъуэр кіыхъ щыхъуами, я хэку къекіуэліэжри абы и

Іэфіагъыр нэсу зыхащіащ. - Илъэсым ноблагъэ къызэрытхуащэхурэ, - къыддогуашэ Жэмтхьэлэ къуажэ дэс **Уэсмэн Гияд**. Жэмтхьэлэ къуажэ дэс Уэсмэн Іияд.
Унэлъащіэ куэд щіэтащ унэм, мыдрейуэ дыіэбэм дызыхуеинур тіорысу къэтщэхужащ. Иджы зы щіыіалъз къэнащи, ари Тхьэм жиіэмэ, зэдгьэлэщынщ. Щіапіэр дигу ириху къэтщэхуащ, ауэ унэр зэрыкхьахэм и зэранкіэ, куэд етщіэжын хуей хъуащ. Иджыпсту ар зэрыхъукіэ зыгогъэлэщыж, унэм гъуанэлщіанэу иіэр догъэбыдэ, ущіэс хъун хуэдэу догъэтэмэм, ауэ ари хуэм дыдэущ зэрыкіуатэр, ахъшэ дызэримыіэм зэкіэ делъахъэ. Хадэшхуэ диіэш, зыри къалымыкіэу абы жыг лъагэшхуэхэр итти, идупщіыкіри хадэхякі хэтсащ. Мазибгъу хъуауэ мы щіапіэм дыщопсэури, зэкіэ, зэдгъэлэшыфар мыращ, ауэ шэч зэкіэ, зэдгъэпэщыфар мыращ, ауэ шэч хэмылъу, ди Іуэхур йофіакіуэ. «PRAIM» рекламэ Іуэхущіапіэм сыщылажьзу щытати, абыхэми я Іуэхухэр зэблэури сыкъыІукІыжащ.

- Aтla сыт фызарыпсаур? - Хадэм къитх тlэкlур дошх. Си къуэшхэр хама къаралхам щолажьари абыхэм зы сом къытхурагъэхьмэ, зы-догъэзахуэ. Си къуэшхэм ящыщ зы Сирием къинауэ щыіэщи, абыи къэкіуэжыну и мурадщ хэкум. Ди гъунэгъухэм щхьэкіэ укъыдэтіысхьэ хъунт мы жылэм. Къытхуэсакъыу, набдзэгубжылым. Кызгузсакыу, наодзэгуо-дзапльэу, ди Гуэху зэрыхуэмыкГуэр зэ-хащГыкГыу къытпэГэбэ зэпытщ. Унэм етхьэлГэнү гуэр машинэкГэ къетшэлГэ-нумэ - хьэзырщ, щГыхьэху тщГымэ, къыдбгъурыту дэ тщГэр къыддащГэ. Унэр къызэрытщэхун ахъшэ къыщыдатым, псом япэ унэракъым къыхэтхар, ат!э жылэ дыздыдэсынурщ. Зэрыфлъа-гъущи, дыщыуатэкъым жылэк!э, аращ псом нэхъапэр, димыІэр гува-щІэхами зэдгъэпэщыжынщ.

зэді взізяцыкынд.

- Сабийхэр школым дауэ хэзагъэрэ.

урысыбээм пэльэшрэ, зэрагьащіэрэ?

- Щіалиті диіэщ, нэхъыжьыр пщыкіущ, нэхъыщіэр илъэсибл мэхъу. Ди ціыкіухэр школым макіуэ, ари тпэжыжьэкъым. Адыгэбзэр тщізуэ дытизмыхызыны Адыгэозэр тштэуэ ды үзэхү зытетым щыгъуазэщи, зэрыхъук!э урысыбээмк!э къадолажьэ. Жып!эну-ракъэ, ди ц!ык!ухэм дэ нэхърэ нэхъ псынц!эу бээр къаубыд.

- Унэ къэфщэхуамкіэ фыарэзы?

- Сом мин щитху къыдатам иджыри сом минищэ хэтлъхьэжри, мы унэ плъасом милише элгихоачи. Зэгъэпэщыжын щыщіэддзаращ, унэм ныкъусаныгъэу бгъэдэлъыр къыщытлъэгъуар. Ахъшэ куэд текіуэдэжащ. Сэ езым си іэкіэ гипс

- Пэш тлъэгъуахэр дахэу, иджырей унэхэр зэращіым хуэдэу, зэбгъэпэщыжащ. Узэрыіэпщіэлъапщіэр нэрыльагъущ, абыкіэ ахъшэ къэблэжьыну, къуажэдэсхэм я унэхэр яхузепхъэну яужь уихьа?
- Ди хьэблэм дэсхэм я унэхэр яхузепхъэном дэсхэм я унэхэр яхузепхъэском я унэхэр яхузепхър яхузепхър яхузе

хьэу дауэ пщіэ къеіысхын, дэ зы уна-гъуэм хуэдэу дызэдопсэу. Ар адыгагъэм къезэгърэ? Езыхэм сагъэунащ, дауэ абыхэм ахъшэкіэ Іуэху зэрадэсщіэнур. Ар хъунукъым, ауэ тыкуэнышхуэ, Іуэхущіапіэ хуэдэхэр гуп дыхъуу зетхьэмэ. сом къыпэкіуэнущ.

- Фызыгъэгузавэу, филъахъэу сыт хуэдэ Іуэху щы із?

Ди тхылъымпІэхэм я зэфІэгъэхьэнымрэ бзэр зэрыдмыщІэмрэ ди гъуэгур нымра озар зарыдмыщцамра ди г буагур къыіуащіари, аращ нэхъыбэу гугъу дезыгьохыр. Абыи мылъку токіуада.
- Хэкум фыкъызэрыкіуэжам фыщыхущіегъуэжа къэхъуа?

- Хьэуэ, дауэ дыхущІегъуэжын. Япэрауэ, ди щІыналъэ дыщопсэу, етІуанэрауэ, ди анэдэлъхубзэкІэ хуиту допсалъэ. Пэжщ, Сирием нэхъыфіу дыщыпсэурт, ауэ ар ди хэкукъым. Ди адэшхуэхэм я щІыналъэм псори ди блаъэм хуэдэщ, мыр ди псэм и лъахэщ. Иджыщ дэ гупсэхугъуэ щыдгъуэтар.

Епсэлъар **ЩОМАХУЭ Залинэ**щ.

Кременчуг-Константиновкэ

стілщ Сабри: ХЭКУМ ДЫЗЭРИСЫМ гугъуехьыр тщегъэгъупщэ

кэ Іэпхъуа адыгэ унагъуэхэм я нэхъыжьыфІщ СтІащ Сабри. Сабрирэ и щхьэгъусэмрэ нэхъ зыхуей хуэзэу мэпсэу. Къатитју ээтет унэм и япэ къатыр хьэзыр ящіауэ абы щіэсщ, етіуанэр яухмэ, я къуэр кърагъэблэгъэжыну я мурадщ

- ЯПЭУ МЫБЫ дыкъыщыдыхьам Іутіыж Мэжидщ къытіущіар, -къыддогуашэ Сабри. - Абы адыгагъэрэ хабзэу къыткІэлъызэрихьар зэи дигу ихунукъым. Ди къуэшхэм унэ къащэхунымкІэ, унагъуэу тІысыжынымкіэ, тхылъ Іуэху, нэгъуэщіхэр зэфіагъэкіынымкіэ Мэжид хуабжьу сэбэп къытхуэ-хъуащ.

хьуащ. Цівхуу дунейм тетым лъэпкъ зимыіэрэ щівгу зимыіэрэ щыізу къыщіэкіынкъым. Дэ, адыгэр, дуней псом дытепхъауэ дыкъэхъуащ, сыт щыгжэм дэтуах дэххэх дэхх дэххэх дэххэх дэхх щыкІэрахъуэрт, зэгуэр хэкум ды-кІуэжынкІэ зэрыхъунур. Зауэм мыгъуагъэ куэд къихь пэтми, ди адэжь щІыналъэ къэдгъэзэжынымкіэ сэбэп хъуауэ жыпіэ хъунущ. Сыт хуэдиз гугъуехь ди нэгу щІэкіми, дыхущіегъуэжыр-къым. А лъэпощхьэпохэр тщагъэпсынщізу псори адыгагъэкіз къытпыкъуэкіащ. Хэкурысхэм дагъэлъэпlащ, я хъер къыдэкlащ, ди гур къызэрагъэгъуэтыжащ.

Мо Іуащхьэмахуэ и щхээр лъагэу Ізтарэ и бгъэр къызэрыригъэ-кІым хуэдэу зыкъытщыхъужу ды-дэсщ мыбы. Абы къикІыркъым къызыхуэтыншэу дыпсэууэ. Ауз мылъкур - уэсэпсщ, псэм и щытыкІэраш нэхъышхьэр. къулей дащіащ ди къуэшхэм. Ди анэм и бгъэ хуабэр зэдгъэгъуэтыжауэ аращи, гугъуехь псоми да-пэлъэщыну тфІощІ. Сэ сыхуейт щІыпІэ зэмы-

Сэ сыхуейт щыппэ зэмыпэлкъуа ди
пъэпкъэгъухэм псоми хэкум
къэкіуэжыну Іэмал яІэну. Фіыщіэ хуэсщіыну сыхуейт Дунейпсо Адыгэ Хасэм. Ари, республикэ унафэщіхэри, къэралыр зыІэщіэлъхэри сэбэп къытхуэхъурэ
Сирием ита адыгэ къуажэ 40-м
засауа в шухър зараху аладэсауэ я щхьэр зэрахьэу адэмыдэкіэ Іэпхъуахэр хэкужьым кърашэжамэ, дэ нэхърэ нэхънасыпыфіэ щыіэнтэкъым.

насыпысріз щыізнтякъым.
Кременчуг-Константиновкэ унагъуз 19 дэсщ Сирием къикlыжауз. Мазэ къэс зэ дызэхохьэри, ди Іуэхухэм дытопсэлъыхь. Зы анэ къилъхуа зэкъуэшхэм хуэдэу дызэбгъэдэтш, арыншауэ хъунукъым. УзыщыгуфІыкІыну диІэр мыращ: ди щіалэгъуалэр школхэм кіуэри, бзэри псынщізу зэрагъэщіащ, дэ, нэхъыжьхэм, нэхърэ къуажэ псэукlэм нэхъыфlу хэсы-хьащ. Сэ сызэреплъымкlэ, мы зы илъэсыр блэкІмэ, ди Іуэхур нэхъ тынш хъунущ, хэкІыпіэ нэхъыбэ диіэнущ. Пэщіэдзэр сыт щыгъуи гугъущ. Адрей къэкіуэжынухэри ээгупсысри зыгъащтэри лэжьыгъэ ямыгъуэтынкІэ зэрыхъунуращи, абы Іэмал гуэр къыхуэдгъуэтыфамэ, унафэщіхэр къыд-дэіэпыкъуамэ, ди Іуэхур къикіы-

ШЫПШ Даянэ.

Ди бзэр дэ ди псэщ

Лъэпкъым и щіалэу зи бзэр кіуэда, Щхьэ мыгъуэ пщіэншэу укъагъэна? Щхьэ уянэ-уядэу уэ узыпіахэм Уи адыгэбзэр къыпіуамылъхьа?

Щхьэ уи лъэпкъ дыщэм и бзэр

пІурачу НэмыщІ бзэ хьэхухэм укъыхуэна? едон мехішен сахш еждеі

«Сыт адыгэбзэ зи гугъу къытхуэфщІыр. къыджаІэр:

Ди щІакхъуэр зейхэрщ нобэ

ди щіакхьуэр зеихэрщ нооз дэ ди бзэр, Сыткіэ ди щхьэпэ анэдэльхубээр?» Ар щызэхэсхым, си гур къекіуащ, Бзэр умыщіэжмэ, хамэ ухъуащ.

ЩІыхь яхузощіыр дэ дянэ-дядэм, Ди адыгэбзэр къытіурызылъхьахэм, Адыгэ напэу дахэу, ди шыпхъухэ, Фыпсэу ди нэхухэу Сэтэней бынхэ.

Ди ціыкіухэм я бзэр къызэтевгъанэ,

Вагъуэплъхэр бзагуэу къытхуэвмыгъанэ, Анэдэлъхубзэр ящымыгъупщэм, Анэдэлъхуозэр лада.... Къытхуэфхъумащи, быныфІ тхуэхъунщ.

Сабийхэу зи бзэр зыlулъ ди нэхухэр Ди жэнэт бзущи, lэджэ я уасэщ. Ди бзэр дэ ди псэщ, ар зыфlэкlуэдхэр Мы хамэ щlыпlэм лlапlэ щихуахэщ. КЪУЩХЬЭ Нэдим. Дамаск, 2000 гъз

КъШР

Адыгэ псалъэ

• Налшык

Зэкъуэшиті дзиті зыіут къамэ

Фэтэр щІэсу Налшык щопсэу Соснакъхэ Ибрэхьимрэ абы и къуэш Мухьэмэдрэ. ЯІэщІэмылъІауэ хэкум къызэрагъэзэжам я гугъу умыщІи, сом мин пщыкІутхум нэблагъэ мазэ къэс фэтэрыпщІэу птыныр, унагъуэ бгъэшхэныр зи лъэ быдэу увахэм къатохьэлъэ. Абыхэм зэпэщхьэхуэу къащта фэтэрым къищынэмыщІауэ, езыхэр щылъэщэн пэшышхуи пщІэкІэ яІыгъщ.

З ЭКЪУЭШИТІЫМ я нэхъыжь Ибрэхьим сурэтыщіщ, гипсым иролажьэ, пэшым узэрыщільхьэу гур игъэгуфізу адыгэ теплъэ зиіэ скульптурэ гъэщіэгъуэнхэм уаіуоплъэ. Зыр Сэтэней гуащэ псыхъуэм Іусу, Сосрыкъуэ къызэрыкіа мывэм тесу шІал, етІуанэр шІакІуэ пыІэ лъагэкІэ хуэ-па адыгэ шІалэ екІуш, шІалэм и къуажэр и гум зэрилъыр къигъэльагъуэу, гур здэщыІэ льэныкъуэмкІэ адыгэ къуа-жэ цІыкІу тещІыхащ. А пэшым щыплъагъу псоми адыгэ лъэпкъым и нагъыщэ къатощ, уеблэмэ уэрамым дагъэу-вэ кхъуэщын нэгъунэ лъэпкъым и тхыпхъэщІыпхъэхэмкІэ гъэщІэрэщІащ. - ОВИР-ми Дунейпсо, Къэбэрдей Адыгэ Хасэхэми яхузэ

- ОБИГ-ми дүнейнсү, кьэоэрдей адын адасызын ахузы-фізкі къагъэнакъым дыкъыщыкІуэжам, декІуэлІауэ зыми дыкъагъэщіэхъуакъым, - жеіэ Ибрэхьим. - Ауэ Урысейм и хабзэхэр ткІийщи, абыхэм мащІзу гугъу драгъэхь. Си щхьэ-гъусэмрэ сэрэ щІалитІ диІэщи, зыр школым макІуэ, «тху»

гъусэмрэ сэрэ щіалиті диіэщи, зыр школым макіуэ, «тху» защіэкіэ йоджэ, адрейр ильэситі хъууэ аращ.
Сирием сыщыщыпсэум фильмхэр щытрахыну щіыпіэхэр згъэхьэзыру сылажьэрт. Хэкум къыщызгъэзэжа
япэ ильэсищым унэхэр пщіэкіэ зесхьэу щытащ, лэжыыгъэ хэплъыхь сымыщіу унагъуэр зэрызгъэшхэным яужь
ситт. Иужьрей илъэсым си Іуэхухэр тіэкіу нэхъ кіуатэ
хъуащ. Иджы си лэжьыгъэхэм щіэупщіэ яіэщи, аращ дызэрыпсэур

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыІэ сурэтыщІхэм я зэгухьэны гъэм сыхыхьэну сыкъышыкІуэжам яжесІати, гъэлъэгъуэныгъэ куэду уиІэн хуейуэ жаІэри, сахэзэгъакъым. Сирием дэ дыщыпсэуа къалэм дэс сурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэу сыщытащ. НэгъуэщІ къалэ къикІ сурэтыщІхэр дэ гугъуехь лъэпкъ хэмыту зыхэтшэрт. Мыбы нэгъуэщІщ.

БРЭХЬИМ и къуэш нэхъыщІэ Соснакъ Мухьэмэд нэ ИБРЭХЬИМ и къуэш нэхьящьэ остана зауэ гуащ эр къапэк із къиухащ КъБКъМУр. Сирием зауэ гуащ із къязэрыщыхъейуэ, зэкъуэшит ізм зызэщіакъуэри къэк і уалажы. я Іуэху дагтык і. квызэрыных вечуя, эакуэшиг ный вызэрындакууэри квэкгуэ-жауэ, зыр зым дэ!эпыкъуурэ мэлажьэ, я Гуэху даггэк!. Адыгэбзэр уэрсэру ещ!э, урысыбзэри ф!ы дыдэу Гурылъщ Мухьэмэд. Абы адыгэ бзылъхугьэм и фащэр зэрагъэдахэ хьэпшыпхэр (бгырыпх, щ!ы!утелъ, нэгъуэщ!хэри) 1эзэу ещ!. Щ!алэм хэкум къызэригъэзэжрэ куэд мыщ!ами, и лэжынгъэмк!э къац!ыхуащ, и

ІздакъэщІзкІхэм къыщІзуп-щІзхэм кІуэ пэтми къахэхъуэ зэпытщ. Уеблэмэ, нэгъуэщІ республикэхэми и хъыбар нэсауэ, а хьэпшыпхэр ящэху. Ар зэкІэ зэлэжьыр гъуап-лъэщ, къэблагъэ зэманым льэщ, къэблагъэ зэманым дыжьынри къигъэІурыщІэну и мурадщ. ШПалэщІэми и хъуэпсапІэщ сурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм хыхьэну.

ХЬЭРИС Арианэ.

• Хьэбэз

Зигу мык Гуэдым

Апхуэдэщ Сирием щыпсэу адыгэхэри. Абыхэм екіуэліа-піэ яхуохъу Тыркур, Иорданиер, нэгъуэщі къэралхэри. Ди

Ди жагъуэ зэрыхъущи, я Хэку къэзыгъэзэжыну хуей ди лъэпкъэгъу псоми апхуэдэ Іэмал яІэкъым. Нобэ Щамым къикіыу Кавказ Ищхъэрэм ціыху мини 2 хуэдизщ къэкІуэжыфар. Ахэр Къэбэрдей-Балъкъэрым, Адыгэ Республикэм, Къэрэшей-Шэрджэсым щопсэу. Мафіэсым къыхэкіа ди лъэпкъэгъухэр щынэхъ мащіэщ Къэрэшей-Шэрджэсым. Ахэр ціыху 37-рэщ зэрыхъур. Апхуэдэ щытыкізми щхьзусыгъуз щхьзхузхэр иіэщ. Жыіэпхъэщ

ГЪЭРЭШЕЙ-Шэрджэсым КъэкІуэжыфа къэкіуэжыфа унагъуэ-хэр адыгэ къуажэхэм дагъэ-тіысхьащ. Абыхэм сыт и лъэ-Хьэбэз къуажэм Іуэху зытетым зыщыдгъэгъуэ-зэн мурадкіэ иджыблагъэ абыхэм я деж дыщыІащ. Ахэр гугъу ехьми, я гур ягъэкІуэдкъым, къэкіуэнум фіыкіэ що-

зэрыжытІа-Бынунагъуэр, зэрыжытlа-щи, Черкесск пlалъэ гуэркlэ щы, черкеск палья ууркия шыпсэуащ, зы пэш закъуэ фізкіа мыхъу фэтэрым щізсу. Иужькіэ Хьэбэз къуажэм щыщ Даур Рэіуф мы унагъуэм къаритащ къуахэм дэт и унэр, и щІы Іыхьэр щІыгъуу. Унагъуэр абы хуиту щыпсэў

шхуэщ, хадэшхуи диlэщ. Мы гъэм кlэртlоф, нартыху, нащэ, пlэтlрэжан хэтсащ. МыдэкІэ жыг хади дипхъэщхьэмыщхьэ зэхуэмыдэхэр сабийхэм хуиту яшх. Джэди тхьэкlумэкlыхьи зыдохуэ. Тхьэм и шыкурщи, нобэ ди Іуэхухэр нэхъыфІщ,

тіэ иіэщ, унагъуэр абы хуа-бжьу ирогуфіэ. Ар щолажьэ Али-Бэрдыкъуэ къуажэм дэт жыпс заводым. Унагъуэм фінщіэ хуащі заводым и унафэщі Аргун Олег, Данил лэжьапІэ къызэрыритам па-

Унэгуащэ Бусейни Іуэхун шэу дэскъым. Унагъуэ Іуэ-хум, хадэм къищынэмыщІауэ, ар мадэ. Ар дэрбзэр ІэщІагъэм зэрыхуэІэрыхуэр къуажэдэсхэм къашІаши. цІыхухэр къыхуэкІуэурэ яхуо-

Унагъуэм гъунэгъухэр къа-

лъэу добж. Ауэ езы къэралыр 🌑 къызэрытхущытым апхуэдэу уригъэгупсысыркъым, - и гукъеуэхэр къыджеІэ Данил. Унагъуэм ис нэхъыжьым къыгуројуэ мы къэралым къэ-кјуахэм ящыщ зыгуэрхэр нобэ

щІикІыжым и щхьэусыгъуэри. - Aтlэ, куэдым лэжьапlэ ягъуэтыркъым, я бынуна-гъуэхэр япІын хуейщи, я Іуэхур къыздикіынум мэіэпхъуэ, жеІэ Данил.

Зэщхьэгъусэхэр хуейт урысыбзэр щрагъэщІэну курскъыхузэрагъэпэщыну. Бзэр зрагъашіэмэ, куэдым я Іуэхухэр нэхъ тынш хъунут.

Унагъуэм нобэкІэ я лъэр жан зыщІхэм ящыщщ езыхэм ман зыщизм ндыщи езыкэм и щапіз яіз зэрыхъуам. Ахэр иджыпсту щыпсэу Бжьэдыгъу уэрам дыдэм деж сотых 15 къыщрагащ. Бусейни Данили абы хуабжыу щогуфіыкі, езым я унэ зэраухуэнум йотирия гупсыс

Бусейнэрэ ипхъу цІыкІухэмрэ зыщІэс унэ хуитыр, я хадэхэр дагъэлъэгъуаш. жыгхэм къапыкІэ мыІэрысэхэр, хуэрэджэхэр, кхъужьхэр, балийхэр къыт-хупачурэ я ІэфІагъым драгъэплъащ. Пщащэ цІыкІухэм зэпечэч я гугъу къытхуащащ я тхьэкіумэкіыхьхэми: сыт хуэдэр нэхъ дахэми, сыт хуэдэр

нэхъыфІу ялъагъуми. Мы унагъуэм, Щамым къикІыжа нэгъуэщІхэми хуэдэу, гукъеуи гугъуехьи я куэдщ. Данил и къуит Налшык къалэм щыІэщ, ипхъу Сирозэ Щамым къэнащ. Я Іуэху псори зэрыхуейуэ хъуркъым, ауэ мы унагъуэм гъэщІэгъуэну, уи гур ябгъэдишэу зы хьэл яхэлъщ - я гур ягъэкlуэдыр-къым, Тхьэм щогугъ, фІым щІолъ́эІу.

Гуапэщ Сирием къикІы-Туалэщ Сирием кънкынжа ди лъэпкъэгъухэм ящыщ Къардэнхэ я Туэхухэр зэрефтактуар. Мыбыхэм Хэкум ягури я псэри щагъэттылъащ. Икіи зэрыхъукіэ хущіокъу я гъащіэр нэхъ дахэ, нэхъ тынш зэрашІыным

Данили Бусейни мызэ-мы-тlэу къыхагъэщащ ахэр Хэкужьым къызэрыкІуэжам зэи зэрыхущ емыгъуэжыр.

ГЪУКІЭКЪУЛ Иринэ.

лъэпкъэгъухэм щхьэегъэзыпІэ щагъуэтхэм ящыщщ Уры-сей Федерацэр, нэхъ хэхауэ жыпІэмэ - Кавказ Ищхъэрэр.

лъэпощхьэпохэр зэрымымащІэр.

шІэ. Ди уэрамыр инкъым, уна-

усейнэ. Сабийхэри тыншу курыт чиолжэ. Нэхъы-

кІыжхэм, зэхэзехуэн хъуа-хэм я Іуэхухэр тыншу зэры-

дэмыкіыр, псом хуэмыдэу ахэр дэфтэр и Іуэхукіэ гугъу

кужь дисыжщ, мамыру допсэу, ауэ нэгъуэщІ адыгэхэри

ауэ а Іуэхур икъукІэ гугъущ.

Хуабжьу гугъущ Урысей Фе-дерацэм укъихьэныр, абы

щхьэкІэ ди лъэпкъэгъу куэд

нэгъуэшІ къэралхэм макіуэ. Абдеж абыхэм къыщрат уни зыхуэныкъуэну дэфтэрхэри.

Мыр ди къэралу къэтлъытэ пэтми, икъук!э гугъущ Хэ-кужьым укъэк!уэжыныр. Ди

адэжьхэр я Хэкужьым щІэ-гупсысурэ, къэкІуэжыным

мыбыкІэ

Дэ дыкъэкІуэжауэ ди Хэ-

зэрехьыр.

ещанэм макіуэ.

урысыбзэри

къэкІуэну,

ЩІыпІэр

гъуи 4 къудейщ дытесыр, ауэ гъунэгъу хъарзынэхэр диІэщ. Къыдбгъурыс унагъуэр ди ныкъуэкІи «Адыгэ Хасэ -Черкесский Парламент» гъунэгъу къудейкъым, ахэр ди Іыхьлым хуэдэщ. Махуэ къэс жылагъуэ зэгухьэныгъэр щ1эгъэкъуэн яхуохъу. Апхуэдэ гущэ-плІэ ди деж къокІуэ, дызыхуейм шІоупшІэ. лъытэ зыгъуэтахэм ящыщщ дигу ирохь, ди гур егъэтынш щыпсэу дэнэкіи удзыпціэщ, бгыщ, хьэоээ кыражым щынсэу Къардэнхэ я унагъуэри. Зэщхыэгыусэхэу Данилрэ Бу-сейнэрэ пщащиті - Таерэ Зоерэ - зэдапі. Унагъуэр Хэхьэуар къабзэщ, - гуфізу жеіз Бусейнэ. еджапіэм щоджэ. зоерэ - зэдапі. Унагъуэр хэ-кужьым къэкіуэжауэ щытащ 2012 гъэм. Ахэр япэщіыкіэ Налшык къалэм къакіуэри, иужькіэ Черкесск къэіэпхъуэжьыр етхуанэ классым, нэасІшысх Пщащэхэм адыгэбзэри гугъуехь пымылъу зрагъэщ ащ. Абыхэм ныбжащ, иджы илъэсым щ1игъуауэ Хьэбэз къуажэм щопжьэгъухэри яІэ хъуакІэщи, зэсэу. Къардэнхэ я унагъуэм я Унагъуэм и тхьэмадэ Да-нил игу къоуэ Щамым къи-

лна вуэр абы хулу щынсуу нущ, езыхэм я унэ яlэ хъуху. - Тхьэм игъэпсэу Рэlуф, пщlэншэу дыщlегъэс. Унэ-шхуэщ, хадэшхуи диlэщ. же]э унэгуащэм.

Данил лэжьапІэ пщІэ.

зэрыхущытми дыщі эупщіащ. - Дызэкі эльокіуэ, дызэро-

Адыгэбзэ къудейм щхьэкІэ укъэкІуэж хъунт

Адыгэ псалъэ

рием къиІэпхъукІыжу Анзорей къуажэ дэтІысхьа унагъуихым я нэхъыжьщ, тхьэ-

мадэфіщ. - Илъэсиплі и пэ Сирием гузэвэгъуэм и мафІэ щрадзам, хэкум дыкъэкІуэжат. Щалищрэ зы хъыджэбз-рэ сијэти, тјур къыздэсшэжащ, курытыр Дамаск къэ-нащ, ари къэтшэжынунащ, ти, тхузэхуэгъэхъуакъым, - жеlэ Тайсир. - Си хъыджэбзыр унагъуэ ихьауэ Иорданием щопсэу. Къуэрылъху-пхъурылъхуу хы сиlэщ. ДыкъызэрыкІуэжу санаторэ-хэм дыщІагъэтІысхьэри, дэ абы дыщізсыху ди къуэш-хэм ди іуэху зэхуаг-ъакіуэу къыдбгъурытащ, унэ къыт-хуащэхуу дыкъагъэ!эп-хъуэху. Щхьэегъэзып!э зы-рыз дгъуэта иужь, зыр-зым дыдэ!эпыкъуурэ зэдгьэпэщыжащ. Дыкъыз-дэ!эпхъуа къуажэм и адми-нистрацэри. гъунэгъхуэри абы дыщІэсыху ди къуэшнистрацэри, гъунэгъухэри уагъэукіытэжу Іуэхутхьэб-зэкіэ фіыщ. Къытщіэупщіэ, къыткіэлъыкіуэ зэпытщ. Мы унэм зыщуплъыхьмэ,

Си- дызыхуеину кІэ къызэгъэпэщащ, мыхэр дэ цІыхухэм къытхуашауэ аращ.

Ратмир, Къарэ Ефэнды Ольгэ сымэ щхьэхуэу я ціэ къисіуэну сыхуейт. Рат-мир ди іуэху зытетыр зригъащізу, къыткізлъыкіузу апхуэдэщ, абы нэгъущі шіалэхэри и гъусэщ. Ольгэ хущхъуэкіэ хуабжьу къыддоlэпыкъу, ди жьэм къы-щыжьэдэкlам къытлъегъэ-Іэс. Зы махуэ хущхъуэ схуат-хауэ Ольгэ деж сыпсэлъати, махуэ дыдэм къыслъигъэlэсащ. Ар цІыхугъэкъэ-тІэ?! Ауэ абыхэм дащыгугъыу дыщыс зэрымыхъунур дэри фІыуэ къыдгуроІуэ

Мы къэсщэхуа щапіэм илъэс 20 хуэдизкіэ зыри щІапІэм щыпсэуакъым, пэжщ, унэр зэрыхъуу зэзгъэпэщыжащ, сэ мы гъэм сызыпэмылъэщар хадэм къыщыкі удзыжырщ, абы и зэранкіэ си хадэр мы гъэм хъуакъым. Си зы щІалэ Адыгейм и Банэхэс къуажэ кіуауэ щолажьэри, ари къэблагъэ зэманым си гъунэгъуу къэс-

• Анзорей

шэжыну си мурадщ. Итlанэ, урысыбээр къыт-хуэщтэркъым, псалъэ зы-бжанэ зэдгъэщ!акъэ - занщі у тіэщі охуж, сабийхэм сэ нэхърэ нэхъыфіу зэрагъащІэ бзэр.

Сирием дыщыщыпсэум си къуэм и щалэ цаккум хьэрыпыбээ фазка адыгэбзэ имыщізу щытати, иджы адыгэбзэкіз къыіурылъэлъу мэпсалъэ. А зым щхьэкіэ хэкум укъэкіуэж хъунт. Мы къуажэм къыдэтІысхьэжа унагъуэхэм, ди псэукІэри щыІэкІэри, дызыІущІэ гугъуехь нэгъунэ зэхуэдэщ, ауэ сабий зиlэм и lyэхур тlэкlу нэхъ гугъущ. Ахэр пхуэпэн, ебгъэджэн, тхылъ къахуэпщэхүн хуейщ.

пэшым кіыу зы пэшым дыкъыщіэтІысхьэжа хуэдэ, тыншу, гуапэу дыкърагъэблэгъэжащи. ину фіыщіэ яхуэсщіыну сыхуейщ къыддэ Іэпыкъу ахэм. Гуф Іэгъуэк Іэ Тхьэм яхудигъэшІэж!

ШОМАХУЭ Залинэ.

ЗиІэм и анэм анэр егъэхьэщІэ, зимыІэм и анэри хуэгъэхьэщІэркъым

Анзорей жылэм дэс Ст**Іащ Яхья** и унагъуэми дыщыхьэщІащ мы махуэхэм я Іуэху зытет зэдгъэлъагъуну.

щіащ мы махуэхэм я Іуэху зытет зэдгьэльагьуну.

- Сэрэ си щхьэгъусэмрэ пенсэ къыдатри, абыкіэ допсэу, - къыддогуашэ Яхья. - Дэ къэтщэхуар фэтэрщ, пэшыр
ціыкіути, абы иджыри зы пэш къыхэсщэхуэжауэ, иджы
ар зызогъэпэш. Унэ къритщэхуну къызата сом мин 500-м
къыдэхуам иджыри къэсыху дрипсэуащ. «Зиіям и анэм и
анэр егъэхьэщіэ, зимыіэм и анэри хуэгъэхьэщіэркъым»,
- жи адыгэ псалъэжыым. Дэ зэкіэ хуэмыщіауэ допсэури,

зиІэр къыддоІэпыкъу.
- Бзэр фІы дыдэу зэрывгъэбзэрабзэр си гуапэ мэхъу. Ар хэкум фыкъэкІуэжа иужь зэвгъэщІауэ ара, хьэмэрэ фщІэуэ щыта?

отручный сызарыцык Тура с Турыльш. Хьэрыпыбзэк Тэ унагъуэм дыщыпсэльамэ, къыдэпТэскТурти, «адыгэбзэкТэ фыпсальэ» жаГэурэ зыкъыдагъэщТэжырт. Ауэ урысыб-зэм гугту дрегъэхь, урыс сыхуэзэмэ, сызыхуейр гурызгъэ Іуэфынущ, ауэ хуиту сыпсэльэфыркъым.

Ди унэр къытхуэзыщэхуами хэкум дыкъызэрык Іуэжрэ сэбэп къыгхуэхъуа псоми махуэ къэс тхьэ сахуолъэІу, фІыщІэ мыухыж яхузощІ. Пщэдджыжым си нэр къызэтесхыу си хэку, си лъахэ сыГуплъа иужь, абы унэ сиГэу сызэрыщыпсэур хьэкъ сщыхъужыхукГэ, дамэ стетым хуэдэу, согуфГэ. Ар зи фГыщГэ дэтхэнэми абы пэкГуэн фГыгъуэ Тхьэм кърит.

Сэ нэхъапэкІи, зауэр къэмыхъей щІыкІэ, адэжь хэкум сэ нэхъапэкии, зауэр къэмыхъеи щыкіэ, адэжь хэкум зыбжанэрэ сыкъэкіјуэжауэ щытащ, сыкъэlэпхъуэжыпэн Іуэху зесхуэурэ мы зэрыхъзэрийр къыщыхъум, занщІэу хэкум сыкъэкіуэжащ. Си къуэшхэр Мысырым, Тыркум, Австралием щыІэщ, ди унагъуэр дунейм тегуэша дыхыш, ауэ сэ нэхъ зи насып къикіа къытхэткъым - дауэ хъуми, адэжь хэкум сыщопсэу. КъызэхъулІэмэ, си къуэш хэри хэкум къэсшэжыну си мурадщ.

ДЗЭГЪАЩТЭ Нусэ.

Іуащхьэмахуэ

Іуащхьэмахуэ уэсу телъым Жэщи махуи нэпсыр щІож. ЩІым и бынхэр щикъухьащи, Магъыр ар, имыщІэу еш.

Адэжь Хэкум нобэ исыр Ди нэ-ди псэу фыдолъагъу. Димыягъэу, димылажьэу ДыфпэІэщІэщ - къытхуэвгъэгъу.

Іуащхьэмахуэ дымылъагъуми, Я нэхъ дахэу щІэтщ ди нэгу. Хамэ щІыпІэ дыщыпсэуми, Дрогушхуэ - ар ди хэкущ.

Ди анэ дахэу ди Хэкужь, Ди нэхъыжьхэр димыІэж. Хамэ шІыпІэм дыкъыумынэу, Дурибынкъэ - дынэшэж.

Сыт ди лажьэр - ди Хэкужьыр Дымылъагъуурэ долІэж. Ди адэр лІами, ди анэр псэукъэ?! **ЦІыкІуи ини дывгъэкІуэж.**

ЛІы зыукІым и бэлыхьыр Илъэс бжыгъэкІэ еух. Мыухыжу ттелъ бэлыхым Дигу хегъэщІыр, лъэр тфІыщІех.

 Λ ыуэ ттелъыho дыдымейми, Къупшхьэу диІэр Хэкум ейщ. Дынэшэж уи деж нэхъ псыншІзу, Адэжь лъахэу Къэбэрдей!

> ТІЭШ Хьэмид. Сирие, КъунейтІрэ

Лъэпкъ хабзэр • Ерокъуэ зыми пащІыртэкъым

Дэ деблэгъащ Ерокъуэ къуажэ дэс Абазэ Нэбил и унагъуэм. Сирием къиlэпхъукlыжауэ къуажэм унагъуитху щопсэу зы уэрамым тесу. Нэбил мэжджытым щыlэу дри-хьэлlати, абы и щхьэгъусэ **Цей Мустэфарэ** хьэщізу къахуэкіуа и шыпхъу и дэлъхухэмрэ къыддэуэршэращ. Адрей унагъуэхэм елъытауэ, мыхэр илъэс куэд щlауэ хэкум щыпсэум ещхьт. Умыгъэщlэгъуэн плъэкlыртэкъым пlалъэ кlэщlым къриубыдэу абыхэм я унэр зэпэщ зэращІар. И щІыбым иджыри сэху етауэ арат унэм, ауэ абы щхьэгъубжэу иІэр зэрахъуэкІри, пэшхэр дахэу зэрахьащ. Ущыпсэуну екјуу, къабзэлъабзэу къызэгъэпэща

- Ди үнэр къыщытщэхужам ущІэхуэдэу щыттэкъыми, ди къарукіэ мащіэ-мащі эурэ зэдгъэпэщыжащ, - къыддогуашэ унэгуащэр. Ауэ ахэр гугъуехьым хэдбжэркъым дэ, дызыгъэгузавэр къуажэхэм лэжьыгъэ зэрыдэмылъырщ. Хъыджэбзрэ щалэрэ диіэщи, ахэр университетым щоджэ, къуажэр зэрыжыжьэм къыхэкІыу, обще-житым щІэдгъэтІысхьащ. Абыхэм адыгэбзэр хъарзынэу зэрагъэщащ, урысыбээми яужь итщ. Псы дахэ-дахэу къакlуэркъым жумы!эмэ, дыкъызыдэт!ысхьэжа къуажэри абы дэсхэри дигу ирохь.

Сирием къиІэпхъукІыжу къуажэм къэІэпхъуэжахэр зэпэмыжыжьэу допсэу, дэ ди гъунэгъу адыгэ унагъуэхэм псапэшхуэхэр ялэжь, сытым хуэдэу зыкъытщіагъ-акъуэрэ абыхэм. Мы ди унэм щіэт хьэпшыпхэм я ныкъуэр къыдата-

уэ аращ, адрейхэр тюрысэу уасэ ныкъуэкіэ ящэжу дрихьэліэри, къэтщэхужащ. Ауэ фІыщІэм я нэхъ иныр зыхуэфащэр мы унэр къытхуэзыщэхуамрэ хэкум дыкъезы-гъэблэгъэжахэмрэщ. А Іуэхум зи псалъэ хэзылъхьа псоми Алыхьым и нэфІыр езыхэми я унагъуэми и партыр езыхами и уны вузми къащихуэну дахуохъуахъуэ. Мы республикэм хузэф!эк!ыу дэ къыт-хуимыщ!а къэнакъым. Языныкъуэхэм деж апхуэдизкіэ ціыху хьэлэлхэм уарохьэл эри, я фэм илъ джанэр зыщахыу къуатыным хуэдэщ. А гупціанагъэр адыгагъэ насым и хьал шэн нэхъышхьэш Хэкур хэку зыщІыжыр цІыхухэрщ,

дыкъызэрыкіуэжрэ гугъуехь гуэрхэм даіущіами, ди лъэпкъэгъухэм я фІыгъэкІэ хэкур нэхъри къытІурагъэІэфІэн яхузэфІэкІащ. ИтІанэ, ди адэшхуэ-анэшхуэхэм адыгэ хабзэр ткІийуэ къызэрытхалъхьам фІыгъэщ дэри тыншу хэсыхьа ызэрыхъуар. Муслъымэн къэдызэрыхъуар. Муслъымэн къз-рал дызэрыщыпсэум емылъыта-уэ, диным япэ адыгэ хабзэр ирагъэщу щытащ ди нэхъыжьхэм. Абыхэм дызэредэlуар къытщхьэпэжащ, япэм Сирием ди щхьэр щыдгъэтІылъу щытамэ, иджы хэкум ди псэр щыдгъэтІылъащ..

ТЭРЧОКЪУЭ Дисэ.

• Мыекъуапэ

«Ислъамыем» иорэдыІу

Хэхэсымрэ хэкурысымрэ. Мы гущыІитІум адыгэ лъэпкъыр тюу агощыгъ. Ау непэ зы тыхъужьын зэрэфаер къызгуры охэрэм япчъагъэ зэрэхахъорэм «Ныбджэжыз урыгождэм «Пной вэ зэрэхахэхэрэм «Ныбджэ-гъум» гу лъимытэн ылъэ-кlыгъэп. Тихэку исхэми, lэ-кlыбым щыіэхэми ар япіо-ліэн плъэкіыщт.

пофыгъо зэмылізужыгъоу мы лъэныкъомкіз къэралызэфэшъхьафхэм ашы зэшІуахыхэрэм нахьышІум ущагъэгугъы. ЩысэшІоу тиреспубликэ щытлъэгъухэ-рэми тамыгъэгушхон ылъэ-кІырэп. Ахэм ащыщ Дэр

АБИРЭ 1983-рэ илъэсым Дамаскэ къыщыхъугъ. Зыфеджэгъэ сэнэхьатыр дизайныр ары. Ау тхьамык агъомрэ насыпыгъэмрэ зэпичызэ непэ къызфэкіогъэ лэжьапіэр нэфэшъхьаф. Илъэсищ хъу гъзу Абирэ къэралыгъо акаде тыу жойру жойру жойру жойру жойру жойру жойру жойру жот. Ымэкъэ жъынчкіэ ащ Къумыкъу Щамсудинэ, Хьокю Сусанэ афэдэ орэдыю гъэшіуагъэхэм ягъусэу адыгэ лъэпкъым итарихъ орэдхэмкіэ къеlуатэ. Къызэрэхигъэшыгъэмк (э. орэдкъэІоныр ицІыкІугъом къыщегъэжьагъэу хэлъыгъ. Дамаскэ щыіэ Адыгэ Хасэм адыгабзэр, адыгэ къашъор щигъэгъупшагъэхэп, музыкащий вы вунша взяли, музыкат льнэ Ізмэпсымэхэм льэпкъ мэкъамэр къаригъэlукіын амал къыритыгъ, орэд къы-Іонэу зыщыригъэжьэгъагъэри хасэм изэхахьэхэр арыгъэ. Ащ къыхэкlэу Шам щы-цlэрыlо орэдыlор апэрэ Дунэе Адыгэ фестивалэу 2000-рэ илъэсым Мыекъуапэ щыкІуагъэм къырагъэблэ-гъэнэу хъугъэ. «Ислъамыем» ипащэу Нэхэе Аслъани пшъэшъэ орэдыюр ыгу рихьыгъагъ ыкіи ансамблэм ыштэнэу зэрэфаер фыхигъэпсыгъ. Еджэныр ыгъэтІылъынышъ, Еджэныр ыгьэтыльынышты, жэкум зэу зэримыгьэзжлыыштынын Абири къыгурыющтыгьэ. 2003-рэ ильэсым ар джыри ээ хыакіэ фэдэу кызкогыгь фестивалым орэд къыщиІонэу... Илъэсишкіэ узэкіэіэбэжь-

мэ, Абирэ унагъо ихьэгъа-хэу, Шам зэо мэшlуаем зыкъыщиlэтыгъ. Ащ дэжьым тыдэ кlуагъэми, ихэкурэ ичlы-гурэ анэмыкl чlыпlэ зыщыгулсэфын къызэримыгъоты-щтыр къыгурыlуи, Мыекъуа-пэ къыгъэзэжьыгъ. А уахътэм шіэжьым и Мафэу шы-шъхьэуіум и 1-м лъэпкъым ыгъэмэфэкІырэм хэлэжьэнэу «Ислъамыем» ишъыпкъэу зы фигъэхьазырыщтыгъэ. А мафэм къыщегъэжьагъэу Аби-

ри купым хэхьагъ. ЫбзэкІи. ихабзэкІи, ишэнкІи, изекІуа хэкурысхэм кІэкІи ашыш хъун ылъэкІыгъ. «Къины къысфэхъугьэр урысыбзэр зэрэсымышІэщтыгъэ зазэрэсымышІэщтыгъэ закьор ары, - къыхегъэщы Абирэ, - ау ари псынкІзу къызіз-кізэгъэхьагъ». Абирэ ишіуа-гъэкіэ «Ислъамыем» ире-пертуар Шам ис адыгэхэм аусыгъэ орэдыжъыбэ къы-хэхьан ылъэкІыгъ. Хымэ чІыгум щыпсэурэ адыгэхэм ягу-къанэхэри ягугъапІэхэри зыхалъхьэгъэ ІорыІуатэхэм язехьакloy Абирэ къычlэкlыгъ.

Шам заор щыуцужыгъэми, ащ зэримыгъэзэжыштыр Абирэ теубытагъэ хэлъэу къыlуагъ. «Сиорэд сичlыгу сисзу къэсlон амал сиlэ хъугъэмэ, сэркlэ ар джэнэтым ып», - elo ащ. Джыдэдэм Аби-рэ иунэу Шам къыгъэнагъэм адыгэу зичіыгу къэзымы-гъэзэжьышъухэрэр щэпсэух. «Ари, - къыхегъэщы Абирэ,

Дамаскэ къыдэк|ыжьырэ - дамаскэ къыдэкымжырэ адыгэхэм яхабээ хъугъэ, унэ Іункіыбээхэр хасэм къыфэтэ-гъанэх». Абирэ ишъхьэгъусэу Тамбый Пелыуан зыфеджэ-гъэ сэнэхьатыр - бухгалтер. гъэ сэнэхьатыр - бухгалтер. Ау ащ фэдэ Іофшіаліэ къыгьотын зэримылъэкІыгьэм къыхэкізу, шхыныгъохэр зыщащэрэ тучан ціыкіур егъэлажьэ. Унагьом ильэситфырэ ныкъорэ зыныбжь сабыир щаліу. «Адыгэ кіэлэціыкіу Іытьыпіэ Дамаскэ щытиіагь, ыушъэфырэп Абирэ, - ащ окіофэ сабыир адыгысты Лжы окіофэ сабыир адыгабэякіз дэгьоу гущыізштыгьэ. Джы урысыбээр къытекіо! Ары анахь тшіоіофыр джырэкіэ». Абирэ игумэкі тэри къыдгурэю, ау тимыгъэгушіони ылъэкіырэп. Къызигъэзэжьыгъэр илъэсищ нахь мыхъугъзых рамура была фыга филь гъэми, адыгэ бзылъфыгъэм илъэпкъ икъэухъумэн зэригъэгумэкІырэр хэкурысхэмкІи хэхэсхэмкІи щысэшіу

Мамырныгъэр дышъэкъушъхьэм нахь лъапізу alo: мамыр

мамырныгьэр дышьэкьушькьэм нахь льаппау аго. мамыр щыактар тхьагьо, заор - тхьамыктагэу. Ахэр тиадыгэ льэпкь ыушэтыгьэх, ктызэринэктыгьэ иль, тэпсэу, тэлажьэ, щытактам икъиныгьохэми татекто, тисабыйхэр рэхьатау тэптух. Арэу щытми тыгухэмкта тырахьатын тльэктырэп: дунаим зэобанэхэр шэкток, цыфхэр хэктуарх, псзуптарэр зэхакъутэх, сабый цыкту ибэхэм япчъагьэ хэхьо.

сабый цыкіу ибэхэм япчъагъэ хэхъо.
Адыгэ лъэпкъыр жъугъэу зэрыс Сирием зэо зэпэуцужьэу щыкіорэм лъэшэутегъэгумэкіы. Зао мыщ зыщыкіорэр шіэхэу илъэсищ хъущт. Лажыи хьакъи зимыіз
нэжъ іужъхэр, сабый ціыкіухэр ащ хэкіуадэх. Адыгэ нэбтыр
и 100-м ехъу хэкіодэгъах. Сирием адыгэ нэбгырэ мини
100 фэдиз ис. Ахэмэ непэяіофхэр дэих, амалхэм яусэх.
Къикіыжьын зылъэкіыщтхэр Адыгэ чіыгум къэкіожьых.

Хабаровскэ ыкІи нэмыкІ чІыпІакаровска ыкій намыкі чыппа-бэхэм. Кіалаціыкіў Фондым, Москва щыпсэурэ адыгэ кіа-лэхэу Ізнатіз зиізхэм, общест-веннэ Іофышізхэм Ізпыізгъу къараты. Къалэу Хабаровска щыпсэурэ Къуижъыма якіа-ла къэкіожыть зхэр зычіагъатІысхьащт унэхэм якъэгъотын пылъыгъ. Пэнэхэс щыщхэу пылъыгъ. Пэнэхэс щыщхэу чІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэухэрэм яунэхэр къуаджэм нэкlэу дэтыгъэх. Ахэр зиехэм адэгущыlэхи,унагъохэр ара-гъэтlысхьагъэх. Унэхэр ра-

Заор тхьамык агъу

Апэдэдэ Сирием къикіыжы-гъэ адыгэу Пэнэхэс къэкіожьы-гъэхэм ащыщэунэіуасэ сы-зыфэхъугъэр Шіэжьэкъо Бэ-дэрдин ары. Арапыбээкіэ ыціэр Бэдэр-Алдин. Яунагъокіэ чылэу Джулан дэсыгъэх. Бэдэрдин къызэриюрэмкіэ, арапхэр дэ-гъоу къафыщытыгъэх. Къуа-джэм еджапіз дэтыгъ, арапыбз зэреджэштыгъэхэр.

гьоу къафыщытыгъэх. Къуа-джэм дамаліз дэтыгъ, арапыбз зэреджэщтыгъэхэр.
- Бэдэрдин, дэгъоу адыгаб-зэкіз огущыіз, адыгэгъэшхо пхэлъ, сыдэущтэу ахэр къэбгъэ-нэжынхэ плъэкіыгъа? - сеуп-чіы ліыжъым. Зи къымыіоу тізкіурэ щэсы, егупшысэ.
- Сыныбжь илъэс 80-м тізкіу къехъугъ, ным ибыдзыщэ хэлъ тиныдэльфыбзэ. Сыдэущтэу аз згъэкіодын слъэкіын? Ар кіодымэ, сэри сыкіодыгъэба. Тиуна адыгабэз нэмымісыкіз ты-щыгущыізцтыгъэп. Арапыб-зэр тисабыймэ еджапіэм щы зэрагъэшіагъ, унэм ар щагъэ-федэныр сигопагъэп. Ау гъэ-шіэгьоныр, арапхэм адыгабзэр зэрагъашіэщтыгъ - ар лъэшэу тэ, адыгэхэмкіз, тигопагъ.
- Чіыгу іофыр шъуалъэны-кьокіз сыдзу щыта? - Чіыгур дзеп, тэрэзу удэ-парахьям тъэбахъу кълтышт

къокіз сыдзу щыта?
- ЧІыгур дэеп, тэрэзэу удэ-лажьэмэ, гьэбэжъу къытыщт, ау пшэфын фае, уасэр лъа-піэ. Псым иіофи іофыгьош-хоу щыт. Щагухэм псынэхэр адэт. ЧІыгур пытэ, къинкіз атіы, псэу къарыхъорэр чіыоп-сьм оцу къарыхъорэр чіыопсым ошхыпсым къахэкІы Шасым, ощхыпсым къахэкіы. Ща-пъэхэмкіз е моторузмкіз къы-дащае. Джулан къэлэ инэп, мин заул дэсыр, ащ нахъ къэлэ ціыкіухэри щыізх. Хэтэ ціыкіу тиіагъ, натрыф итшіыхьэщты-гъэр, натрыфыпсыр зэкіэми якіас.

ТичІыгужъ рэхьатныгъэ щыд-гъотыгъ Мардж-СултІан адыгэ чылэу Сирием ит. 1877-рэ-илъэсым шапсыгъэхэмрэ абильзсым шапсыгьэхэмрэ ар-дэахэхэмрэ дэт ысхьэгьа-гьэх, хьаблит юу и ю хьугьэмэ Шапсыгьэхьаблэрэ Абдзэхэ-хьаблэрэ зэряджэщтыгьэхэр, Къуаджэм дэчьырэ псыхьо цык ум ахэр ыгощыштыгьэх, джы зэхэхьажкыгьэм, ашыш нэхэс къэкІожьыгъэмэ ащыщ пэхэс кьэложьыі вэмэ ащыщ Уазырэ Абыдэ, унэ къыраты-гъэу къуаджэм дэсыгъ. Джы Пэнэхэс итыгъэкъокІыпІзу Пэнэхэс итыгъэкъокыпізу пістрыкі зыфаюрэ чіыпізм уна шыриізу щэпсэу. Илъэс 74-рэ ыныбжь, дэгъоу адыгабзэкіэ мэгущыів, арапыбзэр ешіэ, ау урысыбзэр къин къыщэхъу. Исэнэхьаткіз кіэ-лэегъадж, тарихъымрэ географиемрэкіэ ригъаджэ-щтыгъэх. Абыдэ ипхъорэлъф-хэмрэ икъорэлъфхэмрэ Хьа-щтыку дэсыгъэх, Псэйтыку ьзухьумэн зэри-эр хэкурысхэмкіи щысэшіу. сихъу Султіан. тыку дэсыгъэх, Псэйтыку щеджэштыг-эх. Джы зэкіэри Пэнэхэс къэкіожыыгъэх. Абыдэ ыкъоу Нарт исэнэ-хьаткіэ іофшіэн иіэп, кіэлищ

Тугьэм • Пэнэхэс ыкІуачІэ ины Тилъэпкъэгъухэм якъиныгъохэр

епіу, Іофшіэн зиізхэм афэлажьэ. Наурыз Мыекъуапэ-дэс,псэолъэші, мыхьамэт уна-тьо иізу Краснодар дэс. Абыдэ ыпхъу Нэфынэ Мэхьош Хьайсанэ ишъхьэгъус, Баринэ ишъ-хьэгъусэ ыціэр Ясэр. Абыдэ тхылъхэр етхых ыкіи зэредзэ-кіыжьых, иіофхэр зэрэзэкымжых, иіофхар зэрэзэ-пы- фэхэрэм рыраз, егъэ-гушхо, кіуачіэ къыреты. "Тичіы-гужъ рэхьатныгъэ щыдгъо-тыныжьыгъ", - еіо ащ. Иуни, чіыгу сотых 15 хъурэ ихати акіэгушіу. Унэгъо 20 фэдизмэ хатахэр къаратыгъэх, чіыгур дэ-

Шъыпкъэ МЫГЪЭ хэм икъоу тадэлэжьэнэу хэу-гъэп, - игущыlэ лъегъэкlуа-тэ Абыдэ, - Псэолъэшlыным тэ Абыдэ, - Псэолъэшіыным уахътэр ыхъыгъ. Заор макіо, бэ къэкіожьынхэ зымылъэ-кіыхэрэр: ахъщэ яіэп, тхылъхэр арагъэшІынхэ алъэкІырэп.

арагъэшіынхэ алъэкіырэп. Абыдэ ыкъохэр, ыпхъухэр шъхьаф-шъхьафэу мэпсэух, ежь-ежьырэу щэіэшъух. Зэкіз ізпыіэгъу къафъхургъхэм афэраз. Ахэмэ ащыщ Шъзумэн Хьазрэти: унагъохэм арыс нэбгырэ пэпчъ сомэ минишъэ зырыз къыритыгъ, кІуагъэхэм сомэ мин пліырыплі

Зэдапшіэрэр шіэхы, ІэпыІэгъур бын гъэунэжь

"Зэдашхэ Іэшіу, зэдэлажьэ тхъагъо", аlуагъ. Шъыпкъэ, тхьамыкlагъо хэтфотээ адыгэ хэу Сирием къикlыжыгытээхээм Адыгеим ыкlи нэмыкl чылгэхээм Адыгеим ыки нэмыкl чылгэхээм арыс адыгэхэр зэрафэлъэкІэу аламырпырштыгъэмэ Тофыр нэмыкі зэрэхъущтыгъэр нафэ. Апэрэ мафэхэм къащегъэжьа-Апэрэ мафэхэм къащегъэжьагтыу тильэпкыргыузм ялыуз зэхэтшіагь, тафэгумэкіыгь, тадеіагь, агухэр къэтіэтыгъэх. Тильэпкыргыузм ащ осэшхо фашіы. А ізпыізгыур джыри льэкіуатэ. Ащ ишіуагъэкіз Пэнэхэс Псырыкі хыаблэ иіз хыугъэ, ащ зеушъомбгъу.
Адыгэ Республикэм льэпкь іофэжмія, ізкіыб къэралхэмащыпсэурэ тильэпкыргыузм адыряіз зэлхыныгырзмым иакы кыби къэбар жыугъэм иа

кІэ ыкІи къзбар жъугъэм иа-малхэмкІэ и Комитет къызэри-тырэмкІэ, Афыпсыпэ къоджэ зэхэт псэупІэм гъэрекІо тыгъэзэхэт псэупіэм гъэрекіо тыгъэ-гъазэм и 1-м ехъуліэу Сирием къикіыжьыгъзу щыпсэухэрэм япчъагъэ нэбгыри 133-рэ мэхъу. Чіыпіэ хэбээ къулыкъу-хэр, общественностыр, ежь къэкіожьыгъэ адыгэхэр ахэтхэу унэ 14 ашіыгъ, унихымэ яунэ лъакъохэр агъэчъыгъ, униллі ашафыгъ

ащэфыгъ. Чіыпіэ зэфэшъхьафхэм ащы псэурэ адыгэхэр къззыгъэзэ-жьыгъэхэм адэlэпыlэх. Іэпыlэ-гъухэр къекlых Налщык, Санкт-Петербург, Хы Шlуціэ lушъом,

шіыхьанхэу чіыгу зыщэфы-гъэхэри къэкіожьыгъэхэм ахэ-тых. Фермер, унэе хъызмэт ээхэзыщэ зышіоигъохэм АР-м зэхэзыщэ зышіоигъохэм АР-м мэкъумэщимкіэ и Министер-ствэ къикіыгъэхэр адэгущыіа-гъэх, Іофэу ахэмэ апылъхэр арајуагъ. Ащ нэмыкізу щагу бэьухэр ращэфынхэу сомэ мин 45-рэ ахъщэ унагъохэм аратыгъ. Лэжъэкіо обществэ зэфэшъхьафхэм япащэхэу Хъ. Хъурмэмрэ И. Ліыіапіымрэ чэмитіу шкіз ціыкіухэр акіэсхэу аратыгъэх.

ХыІушъом щыпсэурэ шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэ итхьама-тэу Кlакlыхъу Мэджыдэ икlэ-щакloy сэмэ мин 245-рэ къаугъоигъ къэкожьыгъэхэм апае. Тилъэпкъэгъухэм лъэшэу зи-шlуагъэ языгъэкlырэмэ ащы-щых Хъурмэ Азмэтрэ Чэмышъо Хьазрэтрэ.

Пэнэхэс щеджэх, щэлажьэх

Адыгэ лъэпкъым гъогу къи-Адыгэ льэпкьым гьогу кън-ныбэ къызэпичыгъ, ау сыди-гьокіи зэдеіэжьыныр ишэнэу къырыкіуагъ ыкіи къырэкіо. Кавказ заом ыпкъ къикіыкіэ итэкъухьагъэ хъугьох, хэгьэгу 50-м къехъумэ адыгэхэр ащэ-псэух. Ахэм ащыщ Сириери, псэух. Ахэм ащыщ Сириери, ащ адыгэу исыр минишъэм къехъу. Хэгъэгум эзо ээлэуцужьэу къыщежьагъэм ыпкъ къикlык!э ахэм ащыщхэм ашъхьэхэр рахьыжьэжыьгъэх. Мары ихэкужъ къэзыгъэзэжыьгъэхэм ащыщхэр Тэхъутэмыкое районым икъуаджэхэу Пэнэхэс Хьаштыку, Афыпсыпэыкіи нэмыкі псэунілэхэм адэсых Пэнэхэс унэгъо 14-м къехъу къэкіожыыгъэр. Ахэм ящыіэкір псэукіэ, ясабыйхэм яеджакіэ зэзгъашіэмэ сшіоигъоу къуа-джэм сыщыіагъ.

джэм сыщыіагь.
Кіэлэегьэджэ іэпэіасэхэм якіэлэсінокурар рагьаджэх. Дэгуф Людмилэ я 5 - 11-рэ классхэр дыргабэхіэ, Шыхьэлэхьо Люб, Ацумыжъ Щамсэт урысыбэзкіэ, Нэшэ Зурыет, Хьагьур Муслимат, Уджыхъу Разыет, Сыджыхь Зарэ ублэпіэ классхэр рагьаджэх. Сирием ыкіыжысыты кіэлэціыкіухэр рагьэджэнхэм пае ищыкіэгь эпстэури ахэм аіэкіэль Адыгабээр бээ къишыт ап къафэпсынаlэкіэлъ. Адыгабзэр бзэ къйн нэу щыт, ар къафэпсын-кіэп зихэкужъ къэзгъэзэжыыгъэ-хэм. Нахьыбэмкіэ кіэлэегъкІэлэегъ джэхэм сурэтхэр къы кlырэ тхыльхэр агьэф КlэлэцІыкІухэр зэсэгьэ къызэбэ-агъэфедэх алектыбээм къытекІынхэр къин къащэхъу. Тхьамафэм тІо адыгэбээ урокхэр яІэх. Тхьамафэм уцугъуищэ культурэм и Унэ Бастэ Нурбый нахьыжъхэм Іоф щадешІэ, ахэм урысыбзэмкІэ заушэтыгъ

ХЪУШТ Шэбан

Тыркуе чІыгум тытебыбыкІы

Ахэр Тыркуем хьэзабы ІофкІэ Сыдэуи бэрэ, бэрэ ежагъэх. Тхьапша кІодыгъэр акъылы хьафкІэ, Нахьыбэр хычіэм нэпскіэ чіэфагъэх Адыгэ пшъашъэу типшъэшъэ цІыкІухэр Цізіужь унабэмэ арыкіодагъэх. Тятэжъ жэкіэфхэу Къуріаны нэгухэр Хъугъэр амышізу шъхьакіом ыліыгъэх Джары хы ШІуціэр адыгэ нэпскіэ Джы къызнэсыгъэм зыкіхэшэіукірэр Бгъэгур зэритхъэу хыр зыгурымкіз

Адыгэ макъи ащ къыхэјукірэр Хым фэдэу огум ыгу шъыпкъэ титэу Тыркуе ч!ыгум тытебыбык!ы. Осш!агъэр сш!эрэп, уахътэр, ащ фэдэу Сыгуи бгъэузэу ухэщэтыкІы. Хамэчі нэпіосыр скъошымэ мокіэ Пкіэнтіэпсы-нэпсыкіэ зэлъагъэшъокіы, Тыкъэбыбыжьышъ. ахэр тадэжькіэ. Тадэжькіэ ахэр къытлъэплъэх гукіэ. МЭЩБЭШІЭ Исхьакъ. Адыгэ псалъэ

Благовещенкэ

Сирием щекІуэкІ зауэм зи щхьэ къыхэзыхыу Хэкум къихьэжа ди лъэпкъэ-гъухэм я щыІэкІэ-псэукІэр зэтраублэныр, дауи, тынш-къым. Гугъуехь зыхэтхэм къинэмыщіауэ, хэти и нэгу щіэкіа гузэвэгъуэм кіыхьу иlыгъщ, хэти и бгыр щlи-къузауэ мэпсэу.

Благовещенто къужу хъуауэ ЛАГОВЕЩЕНКЭ щопсэу СтІащ Исам и унатьуэр. Ахэр Сирием къи-кlыжа нэужь, пlалъэкlэ «Дружба» санаторэм щlэ-сащ. Исамрэ Линэрэ я щlалэ нэхъыжьхэр - Хъызам-рэ Мухьэмэдрэ - студент-хэщ. Хъызам пщафізу, Мухьэмэд ухуакіуэу йоджэ икіи мэлажьэ.

- Налшык машинэ ятхьэщІу щылажьэрти, мащІэ дыдэт къалэжьыр. Махуэм 200 къратырт, зыри къыщамылэжьи къэхъурт. Иджы Осетием щолажьэри, сом нэхъ къа эрохьэ, - же э

ШІалэ нэхъышІэ жид 7-нэ классым щоджэ. Школым кlуэн фlэфlщ. Ар къиухмэ, зыхуеджэзэкІэ къыхихакъым, ауэ нэхъыфІ дыдэу илъаинджылызыбзэрщи, адэм и лъэужьыр ихуу пlэрэ, жыбоlэ - Исам Си-рием тэрмэшу щылажьэу арат. ЩІэныгъэ нэхъыщхьэ иlэу, абы куэдрэ ирилэжьами, Хэкум и Іэщlагъэр ми, Хэкум и ІэщІагъэр къыщысэбэпыжыркъым. «Мыбдеж инд хьэрыпыбзэмкІэ инджылыбзэтэрмэш хуейр?», - жеІэ Исам.

СтГащхэ Я лъапсэм къегъэлъагъуэ хэр гугъуехьым зэрыщымышынэр, я къару зэры-щыгугъыжыр. Унагъуэм танэ цыкіу зэрагъэлэкъыщыІэпхъуэжагъа-Аргуэру зы танэ хужри ягъэшхаш. щюм. Лугугг ягъэшхащ. къащэхужри ягъэшхащ. Иужькіэ тіури ящэжри, жэ-га-ашэхуащ. Линэ митІ къащэхуащ. Линэ гъэшыр зэрехьэ, кхъуей хех.

- Гъэш хъарзынэ къа-щІокі жэмхэм, дагъэмэжалІэркъым. Кхъуей тщамэ, абыи сом къыщІэтхыфыауэ... Мыбы узэры-

Стіащ Исам и щхьэгъусэмрэ и къуэмрэ и гъусэу.

Алыхьым ШЫКЦР хидощі

зекІуэн транспорт шыІэкъым, дэ машинэ диlэ-къым. Бэзэрым пшэпэнуми, эрым пшэнэлэл, умыщІэмэ, дауэ ээнур? Пэжщ, урысыбзэ зэрыпхуэшэнур? урысыбзэр мащІэу къызгуроlуэ. Налшык санаторэм дыщыщІэсым, тхьэмахуэм дыщыщізсым, іхьэмкахуэм къриубыдзу сыхьэтиті драгьаджэрт. Щоджэн Іэминатт ди егъэджакіуэри, фіы дыдэу дигъащіэрт, къыдгуригъаіуэрт, - жеіз унэтамізейный далагына далагына жылым жы гуащэм.

Унагъуэм соткэ 33-pa хъууэ хадэ яlэщи, помидор, нащэ, кlэртlоф, нэгъуэщI хадэхэкіхэри щагъэкі. Дяпэкіэ теплицэ ящіу, помидор хасэну я мурадщ. Абы папщіэ зыхуеинухэр къа-щэхуащ. Мэжид хадэм илэжьыхьыну фіэфіщ, ха-дэхэкіхэм я ліэужьыгъуэхэр ецІыху, абыхэм кіэ-лъыплъыфу и адэм иригъэ-

Исам и унагъуэр анэдэлъхубзэм хъарзынэу иропсалъэ

Сирием ди адэ-анэм щыдагъэщащ адыгэбзэр арат унэм дызэрыщызэпсалъэр. Сэ бзэр фІы дыдэу къызгуројуэ, сропсалъэ, ауэ сытхэфыркъым. Урысыбзэр къызгурыІуэ щхьэкІэ, срипсэлъэфыркъым. Прохладнэ щыІэ «РБС» ОАО-м лэжьапІэ сылъыхъуэу сыкІуати, бзэр зэрызмыщІэр зэран къысхуэхъуащ. Аращи, сылэжьапІэншэщ

Зауэм къыхэкІыу щізу псэун щіззыдзэжа-хэр гугъуехь куэд хэтщ, ауэ, Исамрэ Линэрэ абыхэм щІэу ягъэдзыхэркъым. къыщыхуащіа фіыщіэ ящі. гулъытэр

- Пэжым ухуеймэ, Хэкум улъытэ къыщытлъысащ. гулъытэ къыщытлъысащ. Дыкърагъэблэгъэжащ, lей-ми фlыми унэ къыдатащ. А ди Іуэхухэр зэрахуащ Дунейпсо, Къэбэрдей Адыгэ Хасэхэм. АтІэ, сыт абы адэкІэ узыпэплъэнур?! Машинэ къытхуащэхун хуей?! Сэ зэрысщІэмкІэ, а дэ къыдата унэм хуэдэ зимыlи яхэтщ Къэбэрдейм къыщыхъуахэм. Алыхьым шыкур худощІ, дытхьэусыхэркъым, жеІэ Исам. - Дызыгъэдзыхэр

Іыхьлыхэр Сирием къызэ-рынарщ. Си анэр, си шыпхъуитІыр, си дэлъхур щыІэщ абы. Ахэраш гузэвэгъуэ хэмыкІыр. Дэ, Алыхьым и шыкуркІэ, дыпсэущ, ди бынхэр узыншэщ. Нэхъыщхьэращи, ди щІыпІэр мамырш.дивыгъщ унэгуащэми Исам и гупсысэр.

ГУГЪУЭТ Зарема. Сурэтхэр Мамий Руслан

ЯІэщ «къэбэрдей хъыджэбзи»

Сирием къи Іэпхъук Іысирием къи ЭПХЪУКІЫ-жахэм ящыщу я цы Ізкіэ-псэукіэм, зы Іууэ гугъу-ехьхэм теухуауэ упціз зыт Іущкіз зыхуэдгъз-защ Хьэлау Риммэ. -Риммэ, илъэсит Іхъуащ Бпаговернемуа

Благовещенкэ къуажэм фызэрыщыпсэурэ. Дауэ фыхъурэ?

Си щхьэгъусэмрэ сэрэ ди бынищыр тщІыгъуу допсэу. ТІури дылажьэр-къым. ЩІы Іыхьэ диІэщи, хадэхэкІхэм долэжь. зы дэлъху Дубай щыІэщ, абы щолажьэ. Тшхын, щытт!эгъэнк!э ар къыд-до!эпыкъу. «Вид на жи-гельство» ди!эу аращ, гражданствэ къыдэтхын хуейщ, ауэ абы ахъшэ куэд текІуэдэнущи, ды-

Фэ Іэщіагъэ гуэр фиіэ?

Си щхьэгъусэр инженер-механикщ. Урысыбзэ ищТэркъыми, а Іэщіагъэмкіэ лэжьыгъэ игъуэтыркъым. УрысыбзэкІэ экзамен ттын хуейши, гугъуш дэркІэ.

Фи хъыджэбз ціыкіухэм школым щрагъэдж хъунщ

урысыбзэ...
- Ирагъэдж. Ауэ Сирием къикlыжахэм ди бынхэр программэ щхьэхуэм тету ирагъэджамэ, ехъуліэныгъэ нэхъ яіэнут. Зы илъэскіэ урысыбээ фіэкіа ямыджу абы куууэ хэгъуэзамэ, адрей дерсхэм псынщІэу лъэщІыхьэжынут. Бээм куэд дыдэ елъытащ.

 Нэхъыщ[эр мыбы къыщалъхуа?
 Ат]э, илъэсрэ ныкъуэрэ хъууэ аращ нэхъыщ[эр. «Къэбэрдей хъыджэбзщ», жыдоІэ.

- Сирием фи Іыхьлы къыдэна?
- Си шыпхъуитІ абы къыщынащ. Абыи дегъэгулэз. Дэ мыбдеж гугъу дыщехьми, мамыру допсэу, Алыхьым и шы-

ГЪУЭТ Синэмис.

Мэжидрэ Ярэрэ

Кіэрэф Мэжидрэ Абазэ Ярэрэ я унагъуэр Благовещенкэ зэрыіэп-хъуэрэ илъэс хъуауэ аращ. Абыхэм щіалитірэ (Анзоррэ Эльбрус-рэ) зы хъыджэбзрэ (Сэтэней) яіэщ. Анзоррэ Сэтэнейрэ школакіуэщ. Эльбрус илъэситі ирикъуакъым. Мэжид Дамаск ты-куэным щылажьэу щытауэ аращ. Иджыпсту лэжьыгъэ иіэкъым. Прохладнэ къалэм лэжьыгъэ къыщратыну къагъэгугъащи, поплъэ. Ярэ лажьэу щытакъым, унэгуащэт.

МЫХЭР нэхъ иужьу къуажэм дэтІысхьахэм ящыщщ, абы къыхэкІыуи я псэукІэр зэтеувакъым, куэдым хуэныкъуэщ.
- Гугъущ, дауи, уиІэу хъуар пфІэкІуэду щІэрыщІэу псэун щІэбдээжы-

ну. Ауэ гугъуехьхэми дакъыпикіуэтынтэкъым, Іэмал гуэр диіамэ. Мыбы лэжьыгъэ дэлъкъым, автобус тэмэму щызекіуэркъым, - жеіэ Ярэ.

ХЬЭГЪУНДОКЪУЭ Блинэ.

Пчъагъэр гугъэм егъэпытэ

къэзыгъэзэжьы-Хэкум какум къззыгъззжыт-гьэхэр егъэсэжьыгъэнхэм-кіз Гупчэм ипашуу, Адыгэ Рес-публикэм социальнэ ухъу-мэнымкіз изаслуженнэ Іо-фышіз Гъукіэлі Асхьадз къытфиіотагъэр илъэс зау-лэмэ ателъытагъ. Непа анахьэу къыхэдгъэщырэр егъэ

жьапізм лъапсэ фэхъугъэр зэрагъэпытэрэр ары. - Сирием къикіыжьыгъэ ти-лъэпкъэгъухэр Адыгэ Ресльэпкъэгъухэр Адыгэ Республикэм икъалэхэм, къуаджээм ащэпсэух, - къеlуатэ Гъукіэлі Асхьадэ. - Унэгъуи 137-мэ нэбгырэ 533-рэ арыс. Язакъоу тарихъ Чіыгум къэкlожыгъэхэр 60 мэхъух. Зэкіэмкіи Адыгеим къекlужыыгъэр 593-

- Псэупіэу къыхахыгъэхэр къытаіоба. - Мыекъуапэ унэгъуи 101-рэ дэс, нэбгырэ 375-рэ мэхъух. Тэхъутэмыкъое районыр унэгъо

зыщаратыгьэхэр ахэтых. Кошыжыным

27-мэ къыхахыгъ. Ащ шышэу унэгъо 23-рэ Пэнэхэс дэс. Хьащтыку, Афыпсыпэ, Псэйтыку, Инэм унэгъуи 5 ащэпсэу. Хьакурынэхьаблэ 1 унагъо, Мамхыгъэ 2, Джыракъые, Джамлескэм, Мэфэхьаблэ, Келермесскэм, Мэфэхьаблэ унэгъо эмыры а дэс зырыз адэс.

зырыз адэс.
- 2015-рэ илъэсым имэзих пштэмэ, Сирием къик ыжьыгьэхэм къахэхъуагъэр ба?
- Унэгъо 11 хэкум къяк южьыгъэр, нэбгырэ 34-рэ мэхъух. Унагъо зимы р нэбгырэ 11, зэк мки тилъэпкъэгъу 45-рэ къытхэхъигъ.

къытхэхъуагъ.
- Студентхэм яІофыгъохэр лъэкІуатэхэми, гумэкІыгъоу яІэр къышъуаІо ашІоигъоу къышъуІокІэха? - Мыекъопэ къэралыгъо тех-

нологическа университетым щеджарар 17, ащ щыщау Си-рием 6, Тыркуем 7, намыкизм къарыкіыжы гъэх. Адыга къа-ралыгъо университетым сту-дент 66-ра чізс, ащ щыщау 49-р Сирием къикІыжьыгь.

Сирием кымпыжыны к - КІзлэціыкіухэм яегъэджэн зэрэзэхащагъэм шъхьафэу тытегущыіэщт. Непэ пчъа-гъэхэм ягугъу къэпшіынуу тыольэіу. - Пкіз амытэу кізлэціыкіу 90-

рэ фэдиз республикэм ще-джэ, спорт псэуалъэхэм яухьа-зырыныгъэ ащыхагъахъо. КІз-лэцІыкІу ІыгъыпІэхэм чІыпІэ

Іофшіагъзу і. Щыізны-Асхьад, - Асхьад, тофштагьзу шъуи1эр мак1эп. Щы1эны гъэр зэрэлъык1уатэрэр къы дэтлъытэээ, къэкощыжьы-хэрэм ящыкІэгъэ тхылъ-хэм ягъэпсыкІэ амалхэм еплъыкІзу афыуиІэм тыкъы-

кіэупчіэ. - Къэзыгъэзэжьырэ лъэпкъэгъухэр занкlэу тадэжь къэтэгъакlох. Ар тизэхъокlы-ныгъэшlухэм ахэтэлъытэ. ныгъэшІухэм ахэтэльытэ. Дэтхэн Іофыгьор сыдигъуи хыылъэу щытыгь, непи ІэшІэх къафэхъурэп. Гупчэм щыда-тхэн альэкІыштым ипчъагъ-гъзунэфыгъэу щыт. Республи-кэм къэкІожылгъэр иІофы-гьохэм апыльынау мазэ заулэ фэтэгъэнафэ. ПэшІорыгъэээтэгъэнафэ. — гіэшіорыгъэ гъэу етэlо иуахътэ къызысык!з эмыкl унэ зыраригъэтхэн зэрэ фаер.

Тхылъхэм ягъэхьазырын?

- ЦІыфым фызэшіокіы-щтыр икъоу къыдэшъумы-лъытэу хэбээ шапхъэхэр пхъэшащзу жъугъэфедэхэу къы-щъущыхъурэба?

экум къэзыгъэзэжьыгъэм - хакум кызаы ызазжып-эам сыдигыун тып-эапп-эа. Иамал-хэр ыгъэфедэхэээ лъыхъон, ышъхьэ июф зэрихыаныр ары зыфасюрэр. Инэlуасэхэр, la-хылхэр, фэшъхьафхэри къы-

зэрэдеІэщтхэм херэх. Пытаюу ылъэ зытеуцо-кіэ хэкіыпізу къыгъотыгъэхэр ыуж къикіыхэрэм ашюгъэшІэгъон хъунышъ, щысэ тыра-

хуу къызэрэтьсь. сицыхьэ тель.
- Студентхэм мыхъо-мышіа- Сирием зэрэщызэрагьэ Сирием зэрэщызэра-мыхьагьэр къэзыушыхьа-тырэ ткылъхэр икіэрыкізу агъэпсыжьын зэрэфаем гумэкіыгъуабэ къызыдехьы. - Урысыем къызэкіохэм дат-хагъэх, ау япіалъэ зэрикіыгъэм

мана важ, ау линаль з эрилипы вэм фэші яткыльхэр агъэкіэжьын фае. Ар хэгъэгум ихэбээ шапхъ. Илъэс е икіэрыкіэу ткыльхэр ыгъэхыазырынхэм пае уахътэм изакъоп ищыкіагъэр, ахъщэ-шхо пэюхьэ. Заор зыщыкіорэ хэгъэгум студентыр зыкіокіз студельн закімпа тхьапахэм къакімгъэтхъыжьын-хэр къехьылъэкіы, иіофыгъо-хэр фызэпымыгъафэхэу къы-

хэкіы.
- Еджэ зышіоигьо тильэпкьэгьухэм япэрыохьухэр
нахь макіз шіыгьэнхэм фэші
анахьзу къыжъудэхъухэрэм
татегьэгушыіэба?
- Тиреспубликз ихэбзэ къулыкъушізхэр тијэпыізгьухэу студентхэм яфэіо-фашізхэр тагьэцакізх. Гущыізм пае, мэзищ уахътэ аратыщтыгьэмэ,
илъэсыр екіыфэ ятхыльхэр
агьэкізжынхзу фитныгъэ яі.
Арышъ, зэкіз студентхэр игъо

ифэщтхэу тэлъытэ.

ифэщтхэу тэльытэ.

Шушіэ Іэлыіэгъхээм лъэлкъыр нахь зэкъуагъэуцоба?
- Сирием къикіыжыыгъэхэм
Ізпыізгъу ятыгъэным фэші
Адыгэ Республикэм щызэхащэгъэ комиссием премьер-министрэчу Къумпіыл Мурат паща фашіыгъ. Комиссием министрэхэр комитетхэм ятхьа-матэхэр хагъэхьагъэх. Хабээм икъулыкъушіэхэр, лъэкі зиіэхэр къэзыгъэзэжьыгъэ къззыгъззэжылья типъэп-къзгъухэм мылъкукіз, зэхэщэн Іофыгъохэмкіз яшіуагъз ара-гъэкіы. Ятарихъ чіыгу гупсэф щызыгъотыжырэ адыгэхэр пытау алъз теуцожынхэм

пытау альэ геуцожынхэм тыпылъ. - <u>ШъуигухэлъышГухэр Тхьэм</u> <u>къыжъудегъэхъух.</u> - Тхьауегъэпсэу.

САХЬИДЭКЪО Нурбый. Гъукіэлі Асхьадщ.

• Хэкужъым къэзыгъэзэжьхэрэмрэ щыІэныгъэмрэ

ШЫКІЗШУМ АМАЛЫКІЗР КЪЫЗЫДЕХЬЫ

ижъырэ Адыгэхэр ижъырэ льэпкъхэм ащыщых, миллион пчъагъэ хъухэу хэгьэгубэмэ арысых. Ар къыдэтлъыти, тиреспубликэ льэпкъ ІофхэмкІэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилээпкъэгъухэм адыря зэпхыныгъэхэмкІэ ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр Хэкужъым къэзыгъэзэжырэмэ я

Мафэ ехъулізу гущыізгъу тыфэхъугъ.
- Культурэм, шіушіз ізпыізгъузм япхыгъэ іофыгъохэр щыізныгъэм щы плын во гофын вохэр щыгэныгъэм щы-пхырыгщыхэээ, тильэпкыэгъухэм зэ-пхыныгъэу адыти!эр тэгъэпытэ, ама-лык!эхэм тальэхыу, - къе!уата Шъхьэлэ-хъо Аскэр. - Охътэ чыжьэм телъытагъэу lофыр лъытэгъэк!уатэ.

лыказам натызаку, кенуага шкакалыгахы Аскар. - Охъта чыжым тельытагъзу юфыр льытагъзу юфыр льытагъзу юфыр льытагъзу на унашъоу аштэхэрэм ягъзцакізн зэрэзэхашъущарэм зэдэгущыізгъур щедгъажьа тшіоигъу.
- Адыга Республикам иминистрэхам я
Кабинет 2013-рэ илъэсым лъэпкъ зэпхыныгъэхэр гъэпьтагъзнхэм, патриотическа піуныгъзр гъэлъзынытъзным
афэгъэхыыгъэ унашъоу щаштагъзр2014 - 2018-рэ илъэсхэм нахъышіоу
тальыізсыщт, ягумэк Іытьхэм защыдгель картых унашъоу щаштагъзрАщ къыпкъырыкізу тилъэпкъэгъухзу
закіыб хэгъэгумэ арысхэм нахъышіоу
тальыізсыщт, ягумэк Іытьхэм защыдгель картых унашъо жарты на
тъяківщт. Программам елхыгъз унатъябэз 70-рэ фэдиз зэхэтщагъ.
- Тилъэпкъэгъухэм гумэкіыгъо
лізхэм ащыщ бээм изэгъэшіэн.
- Адыгабэзям изэгъэціэн.
- Адыгабэзям заргарыс
тилъэпкъэгъума дыгабзэр зэрагъэшіэным пае егъэджэн тхылъзу пъэпкъ
мякъамэхэм афэгъэхыыгтьэр къыхаутыгъ. Сомэ миллионитіу фэдиз
тхылъхэм апэіухьагъ. Дунэе Интернет
хылтыхэм адыгабзэм изэгъэшіэн хадгъхыагъ, ащ шіуагъз къызэритырэр
тинэрыльэгъу. тинэрылъэгъу.

ЗэлъыкІохэрэм ялъэүжхэр

- Зэлъэпкъэгъухэр нахьышіоу зэрэ-шіэнхэмкіэ я Іорэ яшіэрэ ээхэлъэу зэлъыкіохэу аублагъ. - Нахьыпэкіэ льэкі зиіэхэр арых Іэкіыб

хэгъэгу кіощтыгъэхэр. адиштэу зэлъыіэсыкіэ Тиунашъохэм халы у кіощіві вэхэр. Інульшых адиштаў зэльыізсыкіэ амалхэм та-пыль. Ныбжыкізхэр тихэгьэгогъухэм альэкіох. Егьэжьопіэшіоў тшіыгьэр кулхэр зэхьожьхэзэ зэрэзэльыкіохэрэр ары. Тыркуем щыщ ныбжыкізхэр блэары. Іыркуем щыщ ныбжыык1эхэр бла-кІыгъэ илъэсым тиреспубликэ щыІа-гъэх. Адыгэ къуаджэхэм адэхьагъэх, унагъохэм ахэсыгъэх. К1элэц1ык1у къэ-шъок1о купхэр илъэс къэс тиреспубли-кэ ик1ыхэзэ Тыркуем концертхэр къы-щатых. Хэгъэгу ээфэшъхьафхэм арыс зэльэпкъэгъухэр нэ1уасэ, ныбджэгъу зэфэхъугъэх

- Зэунэкъощхэр зэрэгъотыжьхэу къыхэкіыба?

къызжівіба?

- Ащ фэдэу зыціз къетіон тлъэкіышт-хэри тиізх. Сирием къикіыжылтээ кіалэм бэмышізу инысащэ Мыекъуапа щыкіуагь. Зэльэпкьэгьухэр джэгум къщшышуагъэх, язэфыщытыкіэхэр агъэпытэхэээ къалэм щыуджыгъэх.

- Зэлъэпкъэгъухэм ягушъхъэ кіуачіз игъэпытэнкіз іофтхьабэзу зештъучачачанам агъэлжэн-пічныгъэ іофы

хьэхэрэм егъэджэн-піуныгъэ Іофы-гьор зэрэльыкіуатэрэм уегъэраза? - Дэгъум гъунэ иlэп. Аужрэ илъэс-хэм къыддэхъугъэр макіэп. Іэкіыб хэгьэгумэ арыс тильэпкьэгьухэм ятхы-гьэхэр журналэу "Зэкьошныгьэм", гьэ-зетэу "Адыгэ макъэм" къащыхаутых. Тыркуем къикіыжкыгьэ Енэмыкъо Маулид хэгъэгум итхакІохэм я Союз аштагъ лид хэг өзг ум иткактохэм н союз аштаг ь. Ащ итхылъхэм Сирием, Иорданием, Израилым, нэмыкімэ ащыпсэурэ ти-льэпкъэгьухэр, хокум къзыгъэзэжьы-гъэхэр яджэх, тиреспубликэ щыщхэм

ашІогъэшІэгъоных.

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу "Адыгеим" щытырахыгъэ телефильмхэр ятарихъ чыгу къэк!ожьыгъэх тилъэпкъэгъухэм афэгъэхьыгъэх. Интернетым идунэе хъытыу фильмэхэр къыща-гьэльагьо. Тильэпкьэг-ьухэм ящык!эгьэ къэбархэр тыркубэак!э, арапыбээк!э, ин-джылызыбээк!э афызэрадзэк!ыжьы.

- Студентхэм яшіэныгъэ хагъэ-хъонымкіэ зэіукіэгъоу афызэхашъу-щэрэм ипчъагъэ ба е мэкіаюу олъыта?

- Пчъагъэм изакъоп тызыдэлажьэрэр. Зэхэщэн Іофыгъоу зетхъэрэр зыфызэ-хатщэхэрэм агу рихьын фаеу тэлъытэ. Мыекъуалэ дэт музейхэм къэгъэлъэ-гьон гъэшэгъонхэр къащызэ!уахъ. Сирием, Иорданием, Тыркуем къары-кlыгъэхэу тиреспубликэ иапшъэрэ еджап!эхэм ащеджэхэрэр музейхэм ащы!агъэх. Зэгъэпшэнхэр ашыхэзэ, затъэгълам акъып хэхы къэбарэу Пчъагъэм изакъоп тызыдэлажьэрэр алъэгъурэм акъыл хахы, къэбарэу зызыщагъэгъозагъэр къызыщыхъугъэ хэ хэгъэгухэм алъагъэ]эсыжьых. къэбарэу

- Литературэм и Илъэс Урысыем щэкю. Студентхэр, зэкіэ къэзыгъэ-зэжьыгъэ тильэпкъэгъухэр ащ зэ-рэхэлажьэхэрэм сыда узэригъэгуп-

рэхэлажьэхэрэм сыда узэригьэгуп-шысэрэр?
- Ар упчіэ дэгъу. Литературэмрэ ис-кусствэмрэ зэльэлкъэгъухэр нахьы-шіоу зэфащэх. Зэlукіэгъухэр талэкіи афызэхэтщэштых. Тхыльеджапіэхэм іофтхьабэзу ащыкіющтхэм тягупшы-сагъ. Мэщбэшіэ Исхьакъ дунаим щызэ-льашіэ. Ар ныбжьыкіэхэм сыдигъуи яхьэкіэ лъапі...

- Спорт зэнэкъокъухэр зэхэшъущэ-щтхэу къэбархэр зэп зэрэзэхэтхы-

тьэхэр.
- 2015-рэ илъэсым футболымкіз дунзе турнир зэхэтщэщт. Ізкіыб хэгьэгумэ арыс тильэпкьэгьухэр ащ хэлэжьэщтых. Спортым ціыфыр зэрипіурэр тиіофыгъохэм къащыхэдгъэщыщтых

్ ఆమ్రోటా ్లై ఆమ్రోటా ్లై ఆమ్రోటా

Алъэ теуцожьыхэрэр

- Сирием, Тыркуем, нэмыкіхэм къа-рыкіыжьыгьэ тильэпкьэгьухэм ята-рихь чіыгу гушіуагьо щагьота? - Нурбый, укъызыкізупчіэрэр Іоф къызэрыкіоп. Сирием къикіыжьырэти-льэпкьэгьухэм іэпыіэгьу ятыгьэным-кіз ти Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Асльан иунашъокіэ Адыгеим щызэхащэгъэ коиунашъокіз Адыгеим щызэхащэгъз ко-миссием премьер-министрау Къум-пыл Мурат ипащ. Ащ министрэхэр, комитетхэм ятхьаматэхэр хэтых. Ады-геим къэкlожызгъз тильэпкъзгъухэр нэбгырэ 1600-рэ мэхъух. Ахэр Тыркуем, Сирием, Иорданием, Израиль, Герма-нием, нэмыкіхэм къарыкіыжьыгъзх.

Іофшіапіз агъота, медицинз Ізпы-

Ізгьоу аратырэм егьэразэха?
- Медицинэ ІзпыІзгьоу Сирием къи-кІыжьыгъэхэм аратырэм иджыблагьэ - медицина эпыпа воу сирием кви-кыжыгъэхэм аратырэм иджыблагъэ Правительствэм изэхэсыгъо щытегу-щыагъэх. ЯщыкІэгъэ тхылъхэр афа-гъэхъазырых. Федеральнэ ыкіи рес-публикэ къулыкъушІэхэм нэбгырэ 30 фэдиз ахэт. ПсэолъэшІхэр бэ мэ-хъух. Культурэм Іоф щызышІэхэрэр ахэтых. Косово къмкІыжыгъэхэрэ мэфэхьаблэ дэсых. Къуаджэм унэхэр щызышІыхэрэм Сирием, Тыркуем, нэмыкІхэм карыкІыжыгъэхэр ахэтых. Сирием щыкІорэ заом къыхэкІыжьы-гъяхэм ащышхэу унэгъо 30-мэ унэхэр зыщашІышт чІыгухэр аратыгъэх, псэо-льэшІ офыгьохэр лъякІуатэх. Хэкум къэзыгъэзэжьыхэрэм гумэкІыгъо ямыІзу тлъытэрэп. Ти-зэдэгущыІэгъу шІчагъэу щыІзр ары мэфэкІым ехъулІзу къышыхэдгъэщыІ-гъзр.

<u>гъэр.</u>
- "Адыгэ макъэми" къыщысюнэу сы-- "Адыгэ макъэми" къыщысюнау сы-фай ятарихъ чыгу къэкюжьырэ ти-лъэпкъэгъухэм цыфхэр ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэр. Тхьаегъэпсэух. Феде-ральнэ къупыкъухэм тапэкіи юф ада-тшіэзэ, унашъоу тштагъэхэр дгъэцэк!э-щтых. Тилъэпкъэгъухэу къэзыгъэ-зэжыгъэхэм янасып зыдалъэгъужьзэ

щыіэнхэу афэсэі.
- Шъуигухэльхэр къыжъудэхъунхэу шъуфэтэіо.
- Тхьауегъэпсэу.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Сурэтым: Шъхьэлэхъо Аскэр Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэмэ

Илъэс зытіущ дэкіыжащ мы щіалэм япэу дызэрепсамы шалым нізу дызэрепса-пьэрэ. Абы щыгъуэм Нихьэт и Іузхухэр хэплъэгъуэт. Зы лъэныкъуэкіэ къыщалъхуа, щыпсэуа Сирием, Хьэлэб къа-лэм зауэ шокіуэкі, абы къина и анэм, къыдалъхуахэм я хьэзабым и гур ехуз. А псоми я гущіміужу, езыр мыбыкіз щыізщ, япэіэщізми, и іыхь-

Адыгэ псалъэ

лыхэм ядэіэпыкъуну мэгуіэж, ауэ и дэфтэр, и лэжьапіэ Іуэхухэр тыншу зэкіэлъыкіуэркъыми, ари хузэфіэкіыркъым. Арами. Нихьэт и Іуэхухэр тэмэм зэрыхъужынум шэч лъэпкъ къызэрытримыхьэм и щыхьэту мыпхуэдэу

къыджиlат абы щыгъуэм: «Сэ мы щІыналъэм пlа-лъэкlэ сыкъеблэгъауэ аракъым, атlэ си хэку къэзгъэзэмащ, сыадыгэш, сыхэгьэрейщ. Алхуэдэу щыщыткіэ, сыхуейт си Іэпщиті къихь сщізуэ, хьэлэлу сылажьэрэ сышхэжу мыбдеж сыщыпсэуну. Сыщысу зыгуэр къысхуашийным сыщіэнэціу сыпсэуну сыхуейкъым. Щіэныгьэ збгьэдэльщ, лэжьыгьэм сыкъыпикіуэтынукъым. Апхуэдэщ адрей къзІэпхъуэжа си хэкуэгъухэри. СэркІэ насып гъунэншэт си гущІэм щІэлъ гурыгъузым сыпэлъэщу си анэмрэ къыздалъхуахэмрэ зэсшэліэжы-

Атіз иджыпсту сытым тет Нихьэт и Іуэхур, и хъуэпса-піэр къехъуліа? Дауэ псэурэ нобэ? Щіалэм и щыіэкіэр зэдгъэщіэну дыхуейуэ, Хэкум къэзыгъэзэжахэм я махуэм ехъулізу зыхуэдгъэзащ.

Нихьэт 2011 гъэ лъандэрэ щопсэу Къэрэшей-Шэрджэсым. Абы ипэкіи, еджэми, Іуэху гуэрхэр зэрихьэми, щыхамакъым Урысейм. Ауэ илъэситху ипэкІэ мыбыкІэ къиунэтІыжы-Куэл шат ар и алэжь хэку къигъэзэжын мурадыр и гущ!эм щигъаф!эу зэрыпсэурэ. Ауэ хъуэпсап!эр хъуэпсапІэ зыщІыр ар зэуэ къызэрыбдэмыхъуращ, абы лъэбакъуэ куэд. куэд дыдэ хуэпчын хуей зэрыхъуращ, къохъулІа нэужь къыпхуихь гуфІэгъуэращ. УнагъуэкІэ зызэрахьэлІэу, я дэфтэри, я мылъкуи, зыхуэны-къуэну псори зэгъэпэщауэ я хэкужь къэкІуэжын я гугъа щхьэкІэ, зауэр зэран къахуэхъури, быныр зэпэзэрыз хъуащ. Нихьэт мыбы щыlэт, хьэза-бым, лагъым къауэм, фочауэ макъым, ажалыр махуэ къэс къащыхуэдзэлашхэ щІыпІейм къинат и анэр, шыпхъухэр, дзэм къулыкъу щызыщІэ и къуэшыр. Адэ зыщхьэщымытыж унагъуэм я бын пажэ Нихьэт пасэу зыхищащ ціыхухъу нэхъыжьым абы щихьыпхъэ жэуаплыныгъэр. Зы махуи ІэщІыб ищІакъым пэжыжьэ и унагъуэр: зэпыщІэныгъэм Іэмал къащритым деж телефонкІэ зэпсалъэхэрт, къилэжьыр тіу ирищіыкіыурэ яхуригъэхьырт.

гуапэ зэрыхъундыдэ, щи, унагъуэр зэрыгъуэтыжащ. Ни-хьэт къызэрыджиlамкlэ, абыкlэ Адыгэ Хасэр, абы и тхьэмадэ Шэрджэс Мухьэмэд хуабжьу дэlэпыкъуэгъушхуэ къахуэхъуащ, фІыщІи хуащІ абы папщІэ. НобэкІэ ахэр щопсэу Хьэбэз къуажэм. Пэжш. зышІэсыр я унэкъым, ягъэхуабэр я унагъуэ жьэгукъым, ауэ зэрызэгъусэм и гуфіэ-гъуэм гугъуехь куэд ящегъэгъупщэ. Езыхэм хуэдэу къэlэпхъуэжауэ нэгъуэщІ зы унагъуи ящІыгъущ. Иджыри зы зэхъуэкІыныгъэ къыхыхьащ Нихьэт и гъащіэм. Ипэкіэ и адыгэ къуэпс унагъузціэр Благъузу къмпъытэу щытащ. Иужькіэ, нэхъ тегъэчынауэ а Іузхур зэрихузурэ, ипэжыпіэкіэ и лъэпкъ къуэпсым и къежьапіэр, и льэнкь кьуэнсым и кьежьапнэр, и унэціэ дыдэр зэфіигъэувэжащ. Бэлы-къуз - аращ Никьэт и унагъуэціэр. Си-рием щыщыпсэуам зэрихьар тырку унагъуэціэщ - Мустэфа.

унаі вузціэщ і мустэфа.
Фіым и гугъу пщіыныр гуапэщ, ауэ, жагъуэ зэрыхъунщи, мы унагъуэри, абыхэм яхуэдэ къэ!эпхъуэжа нэгъуэщіхэри зыпэщ!эхуэ, махуэ къэс зэрагъэзэхуэн хуей ныкъусаныгъэхэмрэ лъэпощхьэпохэмрэ ды-къытемыувы!эмэ, тхыгъэр фэрыщ! хъуну къыщІэкІынщ.

Бзэр щумыщіэкіэ, кіуапіэ-жапіэхэм ущыщымыгъуазэкІэ, гугъуехь мащІэкъым узрихьэлІэр. Сэ урысыбзэри адыгэбзэри згъэшэрыуэф щхьэкlэ, къэкlуэжахэм я нэхъыбэм а бзитІми щыщу зы псалъи ящІэркъым. Ахэр хуэныкъуэщ тэрмэш, чэнджэщэгъу, мыс-бээ-бэыпхъэхэр къагурызын с зэрыслъэкІкІэсау Іуэ джэщэгъу, мыбыкІэ къыщекІуэкІ хабээ-бзыгіхьо... къезышэкіын... Зэрыо... Чэхышхьэу чэлащ. А къагурызыгъэІуэн, qexyxeyl къэзылъахъэр ахъшэращ. Ар уимыІзу

пхуэщІэнуІакъым. АдреймкІэ, зыми емылъытауэ, насыпышхуэщ си анэмрэ си шыпхъухэмрэ дызэрыгъуэтыжащи. Зыщ си гуфІэгъуэр къысхуэзыгъэфагъуэр. ЦІыхухъуу унагъуэм ис сэраш ахэр зышыгугъыр. Ахэр зыхуэныкъуэ псоми хуэзгъэзэныр си къалэнщ. Атіэ, ар нобэкіэ схузэфіэкіыркъыхуабжьу сробампіэ. Гъунэгъухэр, жылагъуэр къыддоІэпыкъу, къытхуащіэ, ауэ апхуэдэ щытыкіэм сытоу кІытыхь ипэжыпІэкІэ. Сыхуейтэкъым

апхуэдэу щытыну, - жеlэ Нихьэт. Атlэ, сыт Нихьэт зыхуейр? Нэгъуэ-щlыр гуфlэнут щысу ягъашхэу, къы-хуахьу «ехъулlатэмэ». Ауэ, мы щlалэр апхуэдэхэм ящыщкъым. И Іэм имыщІэ щыіэкъым жыпіэ хъунущ. Мыбы зэрыщыіэрэ Нихьэт Іуэху лізужьы-гъуэ куэдым зрипщытащ: тракторми тесащ, такси хуэјухуэщіэхэри зэфіихащ, шхапІэхэми щылэжьащ, ухуакІуэуи щытащ, физиотерапевтуи зэман кіэщікіэ лэжьащ.

ДгъэщІэгъуащ апхуэдиз ныгъэ зиlэ щlалэм еубыдылlауэ лэжьапlэ щlимыlэр. Ауэ, зэрытщlэщи, лэжьапІэншагъэм щитепщэгъуэм, зи дэфтэри зи Іуэхуи зэтегъэпсыхьахэм ягъуэтыркъым лэжьапІэ, Нихьэт сыткіэ хузэфіэкіыну апхуэдэр?!

Іуэху зэхэдз сиІэкъым, хьэлъэти псынщіэти жысіэркъым. Ауэ, ухуэзыхудогъазэри, гъэр яхуэтщіа нэужь щіыпщіэм-кіэ дыкъаущхьэкіуж. Нэгъуэщі лэ-жьапіэ еубыдыліауэ сыщылэжьэни схузэфіэкіыркъым, си дэфтэрхэр зэрызэтемыгъэпсыхьам къыхэкІыу. Псом нэхърэ си нэр нэхъ къызыхуикІыр сызыхуеджам срилэжьэжынращ. Тхьэм игъэпсэу, Хьэбэз район сымаджэщым и унафэщІ Мэкъуауэ Іэмин быдэу сыкъйгъэгугъащ интернатурэр къэзухыжмэ, лэжьапІэ сызэриштэ нумкіэ. Ауэ, псори къызыщынэр аращ

интернатурэр хыжын ахъшэ схузэгъэпэщыркъым. Мы гъэм и шыщхьэуlу мазэм и кlэм нэсыху а Іуэхур зэфІэзмыгъэкІмэ, сызыхуеджари хэкІуэдэнущ, си мурадхэри къэнэжащ. Дохутыр Іэщіагъэм срилажьэу щытамэ, си Іуэхухэр псори зэкlэлъыкlуэнут, - и гукъеуэхэм дыщегъэгъуазэ Нихьэт.

И щхьэ закъуэ мыхъуу, псом щхьэкІи и гур зэрыузым и щыхьэтщ адэкІи къыджиlар. Сирием къиlэпхъукlыжу къэкlуэжахэм я псалъэхэм щlэдэlуа нэужь, езым тхыгъэ игъэхьэзырри зы гъэ захуигъэзауэ щытат КъШР-м и Правительствэм и ліыщхьэхэм, республикэм и Іэтащхьэм. Ауэ, жагъуэ зэрыхъунщи, а зэlущlэм щыжаlахэр здыжаlам щагъэтlылъыжащ, къикlа щыІэкъым.

- СыткІи сыхуэхьэзыру секІуэлІат а зэlущlэм. Тегъэчынауэ стхат ды-зыхуэныкъуэ псори. Дылажьэрэ дышхэжу дыпсэун! Нэхъыби нэхъ мащ и жытІэркъым. Дышыпсэуа шІыпІэхэм дымылажьэу дыщысакъым, мылъкуи дбгъэдэлъащ, унагъуэ жьэгуи диlащ. Дэтхэнэми Іэщlагъэ, щlэныгъэ иlэщ. Нэхъыжьхэращи, си анэр къапщтэмэ фІы дыдэу мадэ, мабзэ, цы зэрехъэ Ауэ, ищіыр дэнэ ихыыну? Гъунэгъу-жэрэгъу зэкіэлъыкіуэшхуи диіэкъым. Пэжыр жыпіэнумэ, ціыхухэр тіэкіу щтэІэщтаблэу, зэщымыщхъуу къахушытш ди цІыхубзхэм. Я зыхуэпэкІэра е нэгъуэщі ар къызыхэкіыр, сщіэр-

Дауэ щымыти, дытхьэусыхэр-къым. Си анэри си шыпхъухэри, къызыхэкІа хьэзабыр ягу къыща-гъэкІыжкІэ, сыткІэ мыарэзынрэ?! Гугъэр сыт щыгъуи пщІыгъун хуейщ. Согугъэ, си фІэщ мэхъу пщэдейрей махуэр. А махуэр сэ зэрыслъагъур си щіэныгъэр иризгъэкъуарэ гуа-щіэкіэ щіэзгъэбыдэжу сылажьэу, си анэри си шыпхъухэри мыхъуапсэу, зыхуей язгъэгъуэтыфу, си къуэш ри къыскъуэувэжауэ ди хэкужь ды

щыпсэунращ, - жеlэ Нихьэт. Тхьэм къуигъэхъулlэ, Нихьэт! А псалъэхэр зэкъым къызэрыбжьэдэкІыр. Япэу дыщызэпсэлъам жыпІам къыкІэлъыкІуащ уи анэмрэ къыбдалъ-хуахэмрэ фызэрызэрыгъуэтыжар. хуахэмрэ фызэрызэрыгъуэтыжар. Иджыри догугъэ уи жыlэм фlым ухуи шэу узыщІэхъуэпсыр къыбдэхъуну.

ТУАРШЫ Иринэ

• Гукъеуэ

Пажьыгъа **дгъцэтыркъым**

Сирием къиІэпхъукІыжахэм ящыщ Низар лъапсэ пальостэн гизар льансэ иратауэ Благовещенкэ дэсц; и щхьэгьусэ Хъужьокъуэ Мыхьэ, и къузхэу ЗэкІурей, Исуф, Ахьмэд сымэ.
Щаалэхэр школакІуэщ. Унагъуэм я
псэукІэ-щыІзкІэм, ялэжьым, яшхым
дыщІзупщІэну дыщыкІуам унэгуащэр къытпежьащ, Низар дэстэкъым. Мыхьэ жиІащ ар Швецием зэрышыТэр.

- Мыхьэ, Низар сыт и ІэщІагьэ?
- Низар и ІэщІагьэкІэ кхъухьльатэ-зехуэщ, Сирием дыщыпсэум дээм хэтт, улахуэ хъарзынэ иІэу. Иджы ар Шве-цием лэжьакІуэ кІуащ. Дыпсэуным гугъуехь куэд зэрыпылъым аращ Іэма-

лу къыхуигъуэтар.
- Швециер игу ирихьмэ, унагъуэр

- Швециер игу ирихьмэ, унагьуэр абы фишэнк із хъуну?
- Хьэуэ. Дэ иджы Хэкум дыщыпсэуну дыхуейш. Швецием піальяк із шыіэну кіуау аращ, мыбы лэжынгы щыіэну кіуау аращ хыздгыуэтар. Мыльку гуэр зэритыншры ктыку унарашкуы унарашкуы унарашціз кызтщэхунш. Алыхым жиіэмэ, итіанэ ди псэукіэри зэтеуванщ. аэтеувэнц.
- Сирием лэжьыгъэ ущиІзу щыта?

- Сирием лэжьыгьэ ущигэу щытаг Сыт нэхэ узыхуэдэрыхуэр? - Сервисымрэ туризмэмрэ сыхуе-джащ. Сирием сыщылисэум билет щащэ офисхэм сыщылижээрт. Сигу ирихьырт си ІэнатІэр. Сэ сылэжьэну ирихьырт си ІзнатІэр. Сэ сылэжьэну сфІэфІщ, ауэ мыбы дыкъэкІуэжагъащІэщи, псори дызэрыхуейм хуэдэу зэуэ къыдэхъулІэркъым. Лъэпощхьэпо куэд дыхуозэ.

- Сабийхэр школым хэзэгъа?

- Хэзэгъащ мыІейуэ. Урысыбзэ ящІэртэкъым Къэбэрдейм дыкхыщы-

лидэргэк вын к Бэээрдейн дак вындыг Куэжам. Школым къыпдапдап иджы. КъагуроГуэ икГи иропсалъэ. ЗэкГурей езанэ классыр къиухауэ аращ, Исуф - 7-нэр. Нэхъыжыыр нэхъ балигыци, сом къызэрилэжьын иужь итщ, адэанэм ди Гуэху зытетыр къыгуроГуэ. Гъэмахуэ лэжьыгъэу мы мазэхэм тГэкГу егъуэт.

ПсыкІэ, хуабэкІэ фи Іуэхур сытым

тет?
- Псыр гъэмахуэм тІэкІу нэхъ еубыд, армыхъумэ диІэш. ЩІымахуэм унэр хуабэщ. АбыкІэ гукъеуэ диІэкъым.

- Къуажэм ущыпсэуным сыт хуэдэ гугъуехь пылъыр?
- Сирием къикІыжу мыбы къыдэ-

тІысхьэжахэм ди гукъеуэр зэтехуэу къыщІэкІынущ: къалэм дыпэІэщІэщ, автобус къыдыхьэркъым, лэжьыгъэ дгъуэтыркъым. Епсэлъар НАФІЭДЗ Заремэщ.

Сурэтыр Мамий Руслан трихащ.

Адыгэ псалъэ

Къуажэм унэ къыщытщэхуну дохъуапсэ

Наурыз Ислъамрэ абы и щхьэгъусэ Къанщауэ Нариманрэ илъэситІрэ ныкъуэрэ хъуауэ Налшык щопсэу.

VИ ЩІАЛЭР универ- дэлъхумрэ - СИ ЩІАЛІЭГ упивер фэтэрыпщіэ тхуетын, тшхын къалэжын папщіэ академие отпуск зы илъэскіэ къыІихри, и адэм бгъурыу-вауэ мэлажьэ, - къыддогуа-шэ Нариман. - Хъыджэбзиті - Нансирэ Насыпрэ - диlэщи, колледжым щоджэ, адыгэбзэр зэрагъащІэ, лъэпкъ къа-фэм зыхуагъасэ. Тхьэм фэм зыхуагьасэ. тхьэм жигэмэ, тшхын догъуэт, тщгэ-ни дигэш. Мыбы къыщы-хъуахэм гэнатгэ ямыгъуэту нэ-гъуэщг щгыпгэхэм кгуэн хуей мэхъу, дэ хэт зызыхуэдгъэгусэнур.

Нариман езыр 80 гъэхэм Украинэм зэрышеджам и фІыгъэкіз урысыбзэр фіыуэ ещіэ, адыгэбзэкіи мэпсалъэ.

Си шыпхъуищымрэ си

иджыри рием къыщынащи, ахэри къэтшэжын мурад диlэщ, си анэмрэ си зы шыпхъурэ мейкьуапэ щопсэу. Пэжщ, гугъуехь куэдым уlуощіэ хэ-кум кьэбгьэзэжын папщіа, ауз абыхэм хэкум пэіэщіэ дащіыркъым. Хэкур фіыми leйми дэращ зейр, да куэд щіауэ дыщіэхъуэпсырт адэжь щіыналъэм ди лъэ къитхьэщынальэм ди льэ кытхыз-жынуи, иджы къыдэхьуліаш. Ди бынхэм еджапіэр къаухрэ, апхуэдэ Ізмал диізмэ, адыгэ къуажэм унэ къыщытщэхуну дохъуапсэ, пщэдджыжыым укъыдэкіамэ, нэгъуэщі мы-хъуми, адыгэ нэкіу тльагъун, алыгабаз дахэ зауатхын пападыгэбээ дахэ зэхэтхын папщІэ, пещэ Нариман.

ПЭНАГУЭ Іэсият.

ЩІэрыщІэу зэтраублэж

Благовещенкэ

Сирием щыпсэуа Гъыш Ануаррэ и щхьэгъусэ Зульфиярэ зы хъыджэбзрэ щалищрэ я1эщ. Налбий унагъузу Нал-шык дэсщ, Мыхьэмэти Налшык щопсэу. Зыр гъущым йолэжь, адрейм унэлъащіэ ещі. Бибарс Мейкъуапэ щы1эщ. Гъышхэ я пхъур - Нанси - адэ-анэм ябгъэдэсщ. я пхъур - Нанси - адэ-анэм яогъэдэсщ. Абы школым кІуэуэ щІалэрэ хъыджэбз-рэ иІэщ. Сабийхэм урысыбзэр щІэхыу къащтащ, хъыджэбз цІыкІур фІы дыдэу йоджэ. Унагъуэм и лІакъуэм Адыгей лъэныкъуэр и къежьапІэщ.

И АТЭСИЩРЭ ныкъуэрэ мэхъу Ануар и унагъуэр Благовещенкэ зэрыдэтІысхьэжрэ. Абы лъандэри унэльапсэр зэрыхъукІэ зыхуей хуагъэзащ, унэльащІэ щІагъэуващ. Зульфия иІэщ зэрыдэ машинэ, бзылъхугъэм зэрыжиІэмкІи, дэтхэнэ унэгуащэм дежкІи ар егъэлеяуэ хьэпшыпыфІщ. Ануар фІэфІщ хадэм илэжьыхын. Сирием зэрыщыпсэу лъан-

дэрэ абы хуэ Іэк Іуэлъак Іуэу же Іэ. ЦІыху Іэ зэрегугъур къагъэлъагъуэ хадэхэкІхэм, пщІантІэм дэт удз гъэгъахэм.

- ХадэхэкІ зехьэным Сирием зыщед-гъэсащ. Пэжщ, мыбы щыхэтсэр унагъуэр гъэсащ. Пэжщ, мыбы щыхэтсэр унагъуэр зрикъун тІэкІущ. Унэм щытщІэращ армыхъумэ, лэжыытъ ІзнатІэ дыпэрыткъым. Сылэжьэптэнуми, сэ урысыбзэр сщІэрктым, си ныбжыри илъэс 70-м нэсащ. Пенсэ тІэкІу къызат, - жеІэ Ануар. Къэбэрдей-Балъкъэрым япэу лъагъуэ къыпхызышар Нансищ. Абы 2011 гъэм КъБКъУ-м экономикэмкІэ и факультетия катахуам. Зас

къбкъу-м экономикэмкіэ и факультетыр къйухри Сирием иггъззэжащ. За-уэр къэхъейри, унагъуэр хэкум къэкІуэ-жащ. Нанси щІэныггь иІэщ, лэжьэнуи йохъуапсэ. Ауэ къуажэм лэжьыгъэ дэлъ-къым, цІыхубэ транспортыр зэрыщы-земыкІуэм къыхэкІыу, къалэм щылэжьэну

ГУГЪУЭТ Заремэ. Сурэтхэр Мамий Руслан трихащ.

бынхэр кьпѕьйэшыжа MEH

Адэжь шІыналъэм гъэзэжауэ зи лъапсэ зыу-хуэжхэм яшышш Жэмтхуэжхэм ящыщщ луэмт хьэлэ къуажэм дэс Шариф (Теувэж) Резуан и унагъуэри.

ЭЛАМ гуапэкІэ къытпещІалэм дыкъызыщхьэусыгъуэр текІухьа гуры́дгъэІуа иужь, луыдгызуу иужь, псом япэ и хадэр зэрызэрихьэм, къэкlыгъэхэм дригъэплъы-ну дишаш, Теувэжым ща-пізшхуэ къылъысащ, хадэ ихьэпіэм щегъэжьауэ, зы щІы кІапэ игъэхьэулейркъым. Бжыныху къичыжагъа-щІэр блэжауэ гуэщ дапхъэм жьауэщІэгъукІыу щыгъурт, Іыхьищу зэпыча хадэм хащыгъурт, мыса щыІэтэкъым. Бжьын, пхъы, къабыстэ, пІэтІрэжан, нащэ, къзб, джэш, нартыху, нэгъуэщ! куэди итщ Резуан и хадэм. Уеблэмэ, Сирием къзк]риша къэк!ыгъэхэри куэду егъэк!, хуэбагъуэмэ, жылапхъэк!э и гъунэгъухэми ядэгуэшэну зэримурадыр жиlащ. Хадэм и етlуанэ Іыхьэм жыгыщlэ цlыкlухэр хисащ. Ещанэ Іыхьэм джэдкъазыр щохъуакІуэ. Бабыщ шыр ціыкіухэр кърыригъэ-шащ, джэджьейри и ма-

щіэкъым, гуэщым пихукіа пэш ціыкіум тхьэкіумэкіыхь щызэрехуэ.

Зы пэш закъуэм дышіэсу санаторэм дыщыІэти, унагъуз къэс сом мелуан ныкъуэ къыдатри, езыхэр дызыхуей унэм хуэдэу къэтщэхуну хуит дащащ, сэ тlэкlу хэ-слъхьэжри, мы унэ лъапсэ дэгъуэр къэтщэхуащ, - жеlэ Ре-

зуан. - Си фІэщ хъуркъым ди къэралым нэхърэ нэхъыбэч цІыхухэм щыдэІэпыкъун гъуэщі зы щіыпіи щыіэў. ЩыхущхъуэкІи, ́зыкъ́ытшIаджэшкІи дэ гъакъуэу, къыддэІэпыкъуу гьакъузу, къыддэ!эпыкъуу дыкъек!уэк!ащ. Газ, псы, уэз-дыгъэ уасэ едмыту, дамы-гьэмэжал!эу илъэс бжыгъэк!э дап!ащ дэ. Абы ищ!ы!ужк!э,

унагъуэ 63-м унэ къытхуащэхуащ. Абыкіэ дэ сэбэп къыт-хуэхъуа псоми фіыщіэ ин яхудощі. Дауи, лъэпощхьэпо гуэрхэм дэ иджыри даlуощіэ, псом нэхърэ нэхъ Іейуэ лэжьапіэ зэрыщымыіэм делъахъэ. Газ, уэздыгъэ уасэхэр тхузэтрехьэ, дэ дылэжьа-пlэншэщи. Къэп из ахъшэ уиІэми, махуэ къэс къыхэпхрэ хэлъхьэжыпІэ уимыІэмэ,

● Жэмтхьэлэ

бухынущ. Си щхьэгъусэмрэ сэрэ щlалищрэ зы хъыджэбэрэ диlэщ. Пщащэр унагъуэ ихьащ, щlалэхэр университетым щоджэ. Сирием дызэрыщыпсэурэ дызэрыщыпсэурэ анэдэлъхубзэр тщІэуэ, ар ди унагъуэм щыпэрыту щытаунагъуэм щыпэрыту щыта-ти, хэкум дыкъэ!эпхъуэжа иужь, ар сэбэп къытхуэхъу-жащ. Адыгэбзэр сощ!э, ауэ урысыбээм сыхэзагъэркъым зэкіэ. Сирием къикіыжауэ мы къуажэм унагъуиті дыщопсэури, дызэрыщізу, зым имыіэмкіэ адрейм зыщіи-гъакъуэу дыкъызэдокіуэкі.

Сэ сыхуейщ дыкъызэрыхьэ жа къэралым и Президентми, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэми, цІыху къызэрыгуэкІхэми, чэнджэщкІэ нэмыхъуми зыкъытщІэзыгъэкъуа, псалъэ гуапэкіз ди гур фіы тхуэзыщіа псо-ми фіыщіэ яхуэсщіыну. Псо-ми я ціэ зырызу къысхуи-мыіуэми, Дунейпсо, Къэбэр-дей Адыгэ Хасэхэм фіыщіэ деи адыгэ хасэхэм срыщгэ яхуэощ!. «Адыгэ псалъэ» га-зетым ц!ыхухэм ди хъыбар яхуи!уатэурэ дызэрыщы!эр къащ!эри, куэдым зыкъыт-щ!агъэкъуащи, дэтхэнэми псапэу Тхьэм къритыж. Си щхьэкіэ, си анэм деж сыкъэкіуэжауэ къысщохъу. Дэри тхузэфіэкіымкіэ ди анэм дыдэіэпыкъун, абы хуэфащэу дызэрыпсэуным яужь дитын

хуейщ. ДимыІэр куэдщ, ди шияуэ дыдэтынуи дыхуей-къым, лэжьапІэ диІамэ, дэ езым тэхрыкынунум хуэдиз къэдлэжьынт, ауэ унэлъа-щ!а, хьэпшып куэд дыхуэны-къуэщ. Унагъуэр у!эбэмэ, къэпщтэну псоми дыху-ейщ, додэ т!орысэми, зэманкіэ дэ езым ди къару къи-хьыр къэдлэжьыжынщ, зэкіэ дызэрыІэбэн диІэмэ.

дызэрыногоя диломэ.
ДыкъыщыкІуэжам елъытауэ иджы лъапсэ ди!эщ,
цыхум дахэгъуэщащ, адэк!э
дэ тхуээф)эк! тщ!эн хуейуэ аращ, ди адэжь хэкур зэрыдмыгъэук!ытэн яужь ди-

ИНЭРОКЪУЭ Данэ.

Сирием щынсэу адыгэхэм ятеухуа тхыпьэхэр, зыхуэгьэзэныгьэхэр

Министру иностранных дел Российской Федерации

Адыгэ псалъэ

С. В. ЛАВРОВУ

Уважаемый Сергей Викторович!

Международная Черкесская Ассоциация, объединяющая черкесские общественные организации в России и за рубежом, се-рьезно обеспокоена ситуацией, в которой оказалась черкесская диаспора в Сирии в связи с обострением внутриполитического кризиса в этой стране.

В Сирии проживает более 100 тыс. черкесов, которые занимают значительное место во всех сферах общественной и экономической жизни страны. Вместе с тем, являясь российскими мической жизли стралы. Бместе с тем, ныльнов российскими соотечественниками, они традиционно испытывают к России добрые чувства. Многие представители современной черкесской интеллигенции в Сирии обучались в Советском Союзе и Российской Федерации. Черкесская диаспора всемерно укрепляет культурные, экономические, родственные связи со своей родиной - российским Северным Кавказом. Сегодня она представлена в Координационном совете российских соотечественников в Сирии, что позволяет расширять российско-сирийское

культурное сотрудничество. Черкесские благотворительные общества в Сирии испытывают тревогу по поводу того, что вооруженный конфликт привел к жертвам среди черкесов, с каждым днем положение усугубляется, их жизнь подвергается риску. В этой ситуации многие наши соотечественники обращаются к руководству Российской Федерации, Северокавказских республик, Международной Черкесской Ассоциации с просьбой помочь в организации упрощенного въезда в Российскую Федерацию, предоставлении российского гражданства, решении других актуальных для них вопросов.

Вопросов. Международная Черкесская Ассоциация, выражая благодарность российскому руководству за предпринимаемые усилия по мирному урегулированию конфликта в Сирии, понимая сложность ситуации, трагичность положения наших соотечественников, просит Вас оказать содействие в разрешении указанных вопросов (выдача российских виз, предоставление статуса безением упроменьных пример в российског разуламитель и т.п.) женцев, упрощенный прием в российское гражданство и т.д.).

Каншоби АЖАХОВ

президент Международной Черкесской Ассоциации. г. Нальчик, 27 декабря 2011 года.

ОБРАЩЕНИЕ

делегатов ІХ Конгресса Международной Черкесской Ассоциации к Президенту Российской Федерации, Совету Федерации и Государственной Думе Федерального Собрания Российской Федерации

Президенту Российской Федерации В. В. ПУТИНУ

Черкес хэку

Председателю Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации В. И. МАТВИЕНКО

Председателю Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации С. Е. НАРЫШКИНУ

Мы, делегаты IX Конгресса Международной Черкесской Ассоциации, представляющей черкесские организации ставляющей черкесские организации России, стран Ближнего Востока, Европы и США, испытываем серьёзную тревогу за судьбу черкесской диаспоры, составляющей в Сирийской Арабской Реставляющей в Сирийской Арабской Реставляющей публике более 100 тыс. человек. В последнее время вооружённое про-

тивостояние в Сирии привело к жертвам среди наших черкесских братьев, многие получили ранения, дома и хозяйства разрушены, потеряны рабочие места. Особую озабоченность вызывают попытки использовать сирийских черкесов в нагнетании межэтнической напряжённости в стране и в регионе. Кроме того, активизировались силы, неприкрыто вмешивающиеся во внутренние дела Сирии и заигрывающие с черкесами в интересах

Являясь российскими соотечественни-ками, черкесы в Сирии традиционно испытывают к России добрые чувства, укрепляют связи со своей исторической родиной - Северным Кавказом. Оказавшись в ситуации гуманитарного кризиса, сирийские черкесы обоснованно ждут от Российской Федерации неотложной помоши. Несколько сотен из них выразили желание вернуться на Северный Кавказ

и это количество с каждым днем возрастает. Желание черкесов возвратиться на историческую родину нашло широ-кое понимание и поддержку органов вла-сти Адыгеи, Кабардино-Балкарии, Кара-чаево-Черкесии, международной чер-кесской общественности.

Мы поддерживаем позицию руководства Российской Федерации по мирному разрешению конфликта в Сирийской Арабской Республике. Вместе с тем считаем, что настало критическое время для практических шагов по спасению наших соотечественников, проживающих в этой

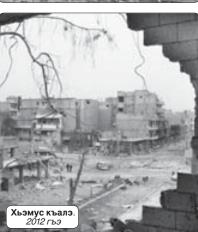
тране. В связи с этим мы обращаемся к Вам с настоятельной просьбой взять под защиту и покровительство Российской Федерации общину черкесов в Сирии как российских соотечественников, обеспечить их право на добровольное пересе-ление в Россию. В сложившейся ситуации считаем, что речь должна идти об экстренной эвакуации соотечественников, обратившихся с призывом о помощи.

Мы убеждены, что такое решение послужит росту международного авторитета нашей страны, укреплению мира, безо-пасности и стабильности на Северном Кавказе

г. Нальчик, 20 октября 2012 года.

Главам Кабардино-Балкарской Республики, Республики Адыгея, Карачаево-Черкесской Республики А. Б. Канокову, А. К. Тхакушинову, Р. Б. Темрезову

Обращение Международной Черкесской Ассоциации

Международная Черкесская Ассоциация выражает благодарность руководству Кабардино-Балкарской Республики, Республики Адыгея и Карачаево-Черкесской Республики за понимание проблем черкесской диаспоры в Сирийской Арабской Республике, возникших в связи с обострением внутриполитического кризиса в этой стране.

14 января 2012 года в Нальчике состоялось экстренное совещание членов Совета и Исполкома МЧА, посвящённое вопросам оказания неотложной помощи нашим соотечественникам в Сирии, выразившим желание вернуться на историческую родину - Российскую Федерацию. В нем приняли участие представители органов власти КБР, чер-кесских общественных организаций России и репатриантов из Сирии.

В соответствии с решениями указанного совещания Международная Черкесская Ассоциация просит Вас о нижесле-

1. Обратиться к федеральным органам власти с предложением образовать правительственную комиссию с участием представителей Кабардино-Балкарской Республики, Республики Адыгея и Карачаево-Черкесской Республики по изучению положения черкесской диаспоры в Сирии и вопросов, связанных с добровольным переселением наших сооте-

чественников в Российскую Федерацию.
2. Рассмотреть возможность организации на территории Кабардино-Балкарской Республики, Республики Адыгея и Карачаево-Черкесской Республики мест для временного проживания репатриантов из Сирии.

З. Рассмотреть возможность создания в Кабардино-Бал-карской Республике и Карачаево-Черкесской Республике

Центров адаптации репатриантов.
4. Активизировать работу республиканских правительственных комиссий по делам соотечественников за рубежом и иных государственных структур по оказанию помощи сирийским черкесам, выразившим желание вернуться на ро-

Каншоби АЖАХОВ.

президент Международной Черкесской Ассоциации. г. Нальчик, 20 января 2012 года.

Сирием щынсэу адыгэхэм ятсухуа тхыгьэхэр, зыхуэгьэзэныгьэхэр

Mr. Antonio Guterres United Nations High Commissioner for Refugees

Адыгэ псалъэ

Dear Mr. Antonio Guterrest

On 29 June 2013 the Worldwide Circassian (Adighe) Forum on issues of providing humanitarian aid to compatriots in Syria took place in Nalchik, the Kabardino-Balkar

Enclosed you will find the resolution of the above mentioned Forum. We would like to ask you to consider the possibility of taking appropriate measures

> Sincerely, Kh. SOKHROKOV President of the International Circassian Organization

RESOLUTION

RESOLUTION
of the Worldwide Circassian (Adyghe) Forum
(Nalchik, 29 June 2013)
We, the representatives of the Circassian people, the participants of the Worldwide Circassian (Adyghe) Forum, are deeply concerned about the situation in the Syrian Arab Republic. The armed confrontation between the government forces and the opposition groups that has been lasting for more than two years has led to numerous human victims and destruction. Hundreds of thousands of people have lost their homes, possessions and have been forced to leave the territory of the country. The international laws, conventions on the protection of civilians are being violated. The number of victims among civilians and military men has been steadily increasing. Under such conditions the Syrian Circassians, our compatriots, are exposed to the risk of physical destruction. In Syria they are a national minority whose interests are

risk of physical destruction. In Syria they are a national minority whose interests are the not served by any of the opposing sides. The attempts to use them in increasing the ethnic tension in the country and in the Middle East are of particular concern. The

escalation of violence subjects the lives of our compatriots to risk every day.

Russian and international organizations consider the situation on Syria as a humanitarian disaster. According to the UN, today 3 million Syrians are in need of aid.

As any other Syrian citizens, our compatriots suffer severe shortages of food, water, medical supplies, baby food, and basic necessities.

We fully support the policy of the Russian Federation on the peaceful settlement of the situation in the Syrian Arab Republic. We are sure that only due to the considered an fundamental position of Russia all the possibilities of any military intervention into domestic political conflict in Syria have been ruled out, which is a necessary condition for the neithern of the possibilities and distances the problems between the confliction and distances to the problems between the confliction and distances to the problems between the confliction and distances the confliction and distances to the problems between the confliction and distances to the problems between the confliction and distances the confliction and distances the confliction and the confliction an condition for the political and diplomatic settlement of the problems between the

condition for the political and diplomatic settlement of the problems between the opposing sides.

We express gratitude to the Circassian Charity Association in Damascus, which daily works at providing settlements support to the Circassians who have been forced to leave the zone of conflict. We highly appreciate the efforts of the Circassian Charity Association in Jordan, the Federation of the Caucasian Association of Turkey to support the Circassian refugees in every possible way.

We express deep gratitude to the authorities of the Kabardino-Balkar Republic, the Republic of Adygea, and the Karachay-Cherkess Republic for understanding the problems of the Circassian community in Syria and for the support that they provide to the compatitots who have returned to their historical homeland since the outbreak of

the compatriots who have returned to their historical homeland since the outbreak of

Having found themselves in the situation of humanitarian disaster, our compatriots count on the assistance of the Russia Federation, the republics of the North Caucasus, international organizations, the Russian people, the whole Circassians. We, the participants of the Worldwide Circassian (Adyghe) Forum, Expressing concern at the continuing escalation of the military conflict in Syria, Expressing grave concern about the situation of our Syrian compatriots, Realizing the historical necessity to give a helping hand to the citizens of the Russian Federation and our compatriots in Syria,

Basing on the recognition of the fundamental human right, that is the right to life,

the authorities of the Russian Federation:

to give assistance in voluntary resettlement of Syrian campatriots to the Russian Federation;

to promote the solution of a set of issues concerning the simplified procedures for entry into the Russian Federation, granting Rissian visas and admission of Syrian compatriots into the Russian Federation citizenship with giving a refugee status to

the authorities in the Republic of Kabardino-Balkaria, the Republic of Adygea, and the Republic of Karachay-Circassia, the Krasnodar and Stavropol Territories to adopt republican and regional programmes on voluntary resettlement of compatriots living abroad to the historical homeland; the international organizations UNESCO, the World Health Organization, United Nations High Commissioner for Refugees

Nations High Commissioner for Refugees to promote creating «humanitarian corridors» for the safe transit of humanitarian aid and food to the communities in Syria and refugee camps;
Call upon the members of the Federation Council and the deputies of the State Duma of the Russian Federation sitting from the Republic of Kabardino-Balkaria, the Republic of Adygea, and the Republic of Karachay-Circassia: to promote the humanitarian aid delivery to Syrian compatriots, decision of the complex issues associated with the voluntary resettlement of representatives of Syrian Circassian disappra to the homeland.

representatives of Syrian Circassian diaspora to the homeland

representatives of Syrian Circassian diaspora to the non-the-Urge:
the Circassian people, the peoples of the North Caucasus, the peoples of the
Russian Federation to give a helping hand to Syrian compatriots. Today a special
banking account has been opened for giving assistance to Circassian compatriots in
Syria and for those of them who have returned to the historical homeland;
the boards of family associations, non-governmental organizations, women's
organizations, youth organizations not to leave the compatriots who have returned to
the historical homeland without attention;
the heads of the enterprises, the representatives of the business communities to

the heads of the enterprises, the representatives of the business communities to provide employment opportunities for the repatriates from Syria; We announce a campaighn on collecting funds for providing humanitarian aid to the Circassian compatriots in Syria and for those of them who have returned to the

Adopted at the Worldwide Circassian (Adyghe) Forum held in Nalchik, the Republic of Kabardino-Balkaria, on 29 June 2013

Урысей Федерацэм и Президент ПУТИН В. В. деж

уФ-м и Правительствэм и унафэщіым и къуэдзэ Козак Дмитрии а Іуэхухэмкіз ядэіэлыкъуну игъэгугъауз щыгащ.
Адыгэ Республикэм, КъБР-м, КъШР-м щыіз жылагъуз зэгухьэныгъзхэр, къызэрыгузкі ціыхухэр, Дунейпсо Адыгэ Хасэр зэрахузэфізкікіз ядоізпыку гугъуехь псори къызэранэкіыу зи адэжь щіыналъэм къэзыгъзээжыфа дильэлкъэгъухэм. Абыхэм зыщіагъэкъуэн папшіз Налшык телемарафон щрагтьэкіуэкіащ. Мылъку зыбгъэдэлъ псапащізхэм, къуажэдэс ктызэрыгуэкіхэм я дэіэлыкъуныгъэкіз Сирием къикіыжахэм лъапсохэр къащохуащ, Адыгейм щыщ Банэхэс ктуажэм уэрам псо щащіащ зи хэкум къэзыгъэзэжа унагыхухум папшіз гъуэхэм папшІэ.

гъуэхэм папщіэ. Дунейпсо Адыгэ Хасэм Сирием и Іуэхухэр мамыр Іэмалхэмкіз зэтес щіы-жын папщіз Урысей Федерацэм зэфіигъэкіхэр тэмэму къельытэ икіи Къуз-кіыпіз Гъунэгъум щізуз къыщьунэхуа хьэщхьэрыіуэм - ИГИЛ-м - ебэныным теухуауз абы ткіийуз къигъэув Іуэхухэр деіыгъ. Мамырыгъэр зэтегъзувэжыным хуэгъэзауз уз къыхэплъхьа жэрдэмхэм я фіыщізкіз, Владимир Владимир и къуз, Сирием и къэрал кіуэці зэныкъуэкъуныгъэм нэгъуэщі къэралхэм я дэзхэр хэізбэныр къызэтрагъзувыізфац икіи а Іуэхур дунейпсо хабзяхэм тету зэблэгъэкынымкіз лэжьыгъэхэм шіалаш. зэхэм тету зэблэгъэк ынымк элэжьыгъэхэм шадзаш.

захэм тету эзолэгьэкынымкіэ лэжьыгьэхэм щіадзащ. Пщіэшхуэ зыхуэтщі Владимир Владимир и къуэ! Сирием щыпсэу адыгэхэр (ахэр ціыху мини 100-м щіегьу) Урысей иныр гъэныбжьэгъуным хущіэкъуу къокіуэкі, абы гуапэу къыхущытщ икіи Кавказ Ищхъэрэм къыхуаіз эзпыщіэныгъэхэр зэпымыууэ ягьэбыдэ. Абыхэм я ліыкіуэхэр хэтщ Урысей къэралыгъуэр зи хэкухэм я Зэзыгъэуіу совету Сирие Хьэрып Республикэм щыіэм. Абы Іэмал къет Урысеймрэ Сириемрэ яку дэлъ щэнхабээ зэдэлэжьэныгъэр нэхъри гъэбыдэнымкіэ.

лажыны ызр нэх риг тэробдэнымкіз. Хэхауэ дызыгъэліейтейхэм ящыщщ езы къэралми зэрыщыту Къуэкіыпіз Гъунэгъуми лъэпкъ зэхущытыкіэхэр щызэіыгъэхьэным хуэгъэзауэ Сирием щыпсэу адыгэхэр къагъэсэбэлыну иджыпсту зэрыхущіэкъур. Сирие Хьэрыю Республикэм и къэрал кіуэці іуэхухэм хэізбэ къарухэр къыкъуэкіащ. Абыхэм адыгэхэр дахьэхыну яужь итщ, ауэ Урысей Федерацэм и сэбэп зыхэльхэр кърадзэркъым.

Три хэкуэгъу адыгэхэм езыхэм я жэрдэмкіэ Урысейм къэіэпхъуэжыну яіз хуитыныгъэр дэгъэкіыныр ди къэрал иным дуней псом щиіэ пщіэр къэіэтынымкіэ, Кавказ Ищхъэрэм зэпіэзэрытыныгъэр, шынагъуэншагъэр, мамырыгъэр щыгъэбыдэнымкіэ сэбэп хъунущ.

ПщІэшхуэ къыпхуэзыщІ СЭХЪУРОКЪУЭ Хьэутий, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и президент. Налшык къалэ, 2015 гъэм бадзэуэгъуэм и 23-м.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Совет Нэхъыщхьэм и УнафэщІ Шэджы ЛІ**эужь Фахъри и унагъуэм хъуэх**ъу

Дамаск, 1966 гъэ, мэлыжьыхьым и 21

Зэіущіэ гуапэ. Къэбэрдей-Балъ къэрым и цІыхубэ усакІуэ КІы-щокъуэ Алимрэ Сирием и Ком-партым и унафэщІым и къуэдзэ Тхьэкъуахъуэ Муратрэ. Дамаск, 1987 гъз

зыдъытапхъэ

Лъапсэрыкъуэ МэшхуэфІ ЛІыщэ

Сихъу Цей

Лο

Ту Къэзанш

жьажьий ТІэтІэжь ХьэпаІ

Хьэткъvэ

Шагужь (Щынахъуэ)

Къанкъуэщ

СтІащ

Бжьэдыгъухэр

Къэбэрдейхэр Мамхэгъ

Бжьэлыгъухэр

Бэчыкъуэ Бэхъыркъуей

Гъутокъуэ

ГъукІэлІ Къат КІыкІ

Хьэлач

Чэсэбий Теувэж

Уджыхъу

Джэтокъуэ ДыщэкІ

Таучэщ Хьэгъэжей Сосмакъ

Пыуб

СтІаш

Сирием щыпсэу адыгэхэмрэ абазэхэмрэ я унэцІэхэр

Хьэмэ мухьэфэ- ∮ Къэсыкъ ым (районым) адыгэ къуажит шыІэш:

Тел-Снан къуажэ

Абазэхэхэр Бланэгъапціэ Мерэтыкъуэ Лъапсэрыкъуэ Цей Хьэткъуэ ХъутІэжь

Бжьэдыгъухэр

Блэнауэ Бэчмокъуэ Гъутокъуэ НатІыдж Уэркъжьей СтІаш

Тел-Адэ къуажэ

Бжьэдыгъухэр

Хьэкуамэ

Абазэхэхэр Дыгъужь

Шапсыгъхэр ХьэтІохъукъуз

Апхуэдэу адыгэ хэр щопсэу Хьэ-мус (Хомс) къа-лэмрэ абы и цІэ-джэгъу мухьэфэзымрэ

<u>Шапсыгъ къуажэ</u>

Абу-Хьэмамэ

Ахъурокъуэ Къалэджэрий Индарыкъуэ Ныбэ Пшымахуэ Хьэхъубэдж Хьэтокъуэ Хьэхъужьокъуэ

Тел-Амри къуажэ

Бжьэдыгъухэр Бэчыкъуэ Бэрыкъ Бракъий Дэпчэн Дербэ Къамэрокъуэ Жанхъуэт ТІэкътІэкъ Уеикъуэ Пхъэчаиш Хьэщокъуэ Хьэдэпашэ ХьэтІохъу СтІащ

Абазэхэхэр

Куэшэгъухьэтыкъу ЛІыбзу Мытlалэкъvл

Шапсыгъхэр Джарым Мыгу Тхьэзэфіэші

Къэбэрдейхэр

Тлил къуажэ

Бжьэдыгъухэр Бракъий Барыкъ НакІэ Тэмыржьий

Абазэхэхэр Бланэгъапціэ Щоджэн

Шапсыгъхэр Дэкъуий ДжаташІэ

Хьэтыкъуейхэр

Аселэ къуажэ

Адыгэ псалъэ

Къэбэрдейхэр

Бжьэдыгъухэр Гъутокъуэ

Шапсыгъхэр

КІэтІийзакъуз

ЩхъуантІагъэр

щыкуэд абазэхэ къуажэ Мардж-

Сулътіан километри 10-кіэ Дамаск

пэжыжьэщ

Абыдэ

Гъыш Лаш

Пышэ

Пэнэхэс

Хьэткъуэ Хъунэгу Шагужь

Израилым

Бир-Аджам къчажэ

Абазэхэхэр

Аулъэ Бэчмыкъуэ

Ту Цей

Щоджэн

Хъунэгу ХъуэкІуэн Хъут Хьэткъуэ

ХъутІэжь

Гъунэжыкъуэ

Мэзухь ЕхъулІэ Лъапсэрыкъуэ

Цей

Абазэхэр Маршэн Къэзан

Бырсыр

Пэрыт Ціагъуэ Ширдий

Шыд

Къат СтІащ

Бжьэдыгъухэр

Шапсыгъхэр Дэгуф

<u>Айни-Нысыр</u>

Бжьэдыгъухэр Бэрэтэр

Бырнокъуэ Бэлыкъуэ Блэжьокъуз Дыхъу Гъутокъуэ Гъузейкъуэ Гъужий Хьэлач Шэщокъуэ

Шорей Щауэкъуэ **Уэстхъуэш** Къурмэн Джатауэ Жэнэзыкъуэ Жындар

СтІаш

Чепсын Чэчокъуэ Хьэшрокъуэ Пшыгънокъуэ Шыгъушыку Шэджокъуэ Лудыкъуз

Шапсыгъхэр Бзыдэхъукъул Щхьэлахъуэ Пчаш

ХьэдэгъалІэ Къэбэрдейхэр

Ахъмэтыкъуэ ХьэжылІакъ́уэ

<u>Мрежидор</u> шапсыгъ къуажэ

Къылубат Щауэ́къыщ Хьэжь Хьэрэтыкъуэ

Аулъэ Абыдэ

Пышэ Мазагъуз Мерэтыкъуэ

Матэжь Мамрокъуз

Сихъу Tv

Тамрокъуз

Абазэхэхэр

Дыгъужь

Джатауэ Шагужь ХъутІэжь

<u>Дамаск къалэ</u>

Чэпимэт Хьэткъуэ Щоджэн

Цей

Анцыкъуэ

Алеппэ (Хьэлэб) къалэм пэмыжыжьэу щысщ Мумбыдж абазэхэ къуажэр

Быж Хьэ́паІ Бэчмокъуэ БрантІэ Бырсекъуэ Хъуажь Къат *(бжьэдыгъущ)* Бэжьий Бружь Бидэныкъуэ Бгъуащ Джатауэ Езауэ ЕхъулІэ Щауэжь Шагужь Гъунэжыкъуэ Гуэш Лъэпщыкъуэ

Къэбэрдейхэр Аргъыш Апхутэ Батырдэгу Балъкъэр Борей Вэрокъуэ ДыщэкІ Емышэ КІэрэф Мэкъуауз

Тенджыз Хьэмокъуэ

Барекъэ абазэхэ

Аулъэ Бажэ Бэжьий Бланэгъапціэ Бэчмыкъуэ Гъунэжыкъуэ Джатауэ Дзыбэ Лаш ЛІыщэ Мэлгуэш Хъуажь Тхьэкъуахъуэ Гъыш Хьэпэпх

Шыкуэ

Щауэжь Бгъэнэ *(шапсыгъщ)* Бгъуаш Джатауэ Жьажьий ира щІыліа «махуих зауэм» и пэ Къу-нейтірэ мухьэ-фэзымрэ Джу-Курывэ Дзыбэ Лыщэ лан лъагапіэхэмрэ Щауэжь адыгэ къуажэ пщы кlуз щыпсэуащ.

Шагужь Къэбэрдейхэр Алътудокъуэ Къэжэр Лыгуащіэ Темрокъуэ Тохъутэмыщ Шорэ (ЛІыІэщын)

Къэбэрдейхэр Абей Алъхъэс Альтудокъуэ Бетыгъуэн Бэчыжь (КІапсэрыкіуэ) Бэшкур ВыукІ Дыдэн ДыщэкІ

Къумыкъу Къущхьэ

къуажэ Зеущэ ТІымэ Шорэ Теувэ ПащІэ Насып Шыкъ Нэджыкъуэ Шагужь Сэбэнокъуз Хьэкъун

Шапсыгъхэр

Абазэхэр

Джыуезэ къуажэ

Абазэхэхэр Анцыкъуэ Багъ Барсбай Бырсекъуэ Тамжьыкъуэ

Абазэхэр Шыкуэ Щэджэрей Къэбражэ (Адзын)

Хъышние къуажэ

Гъыдзэ ГъущІапщэ Жэнакъ Жэмыхъуэ Жыпэхьыж Къэрмокъуз

Адыгэ щІалэгъуалэр КъунейтІрэ щызэхуос. *1965 гъэ*

Къалмыкъ Къардэн Къанкъул Щхьэлдэдзэ Мамхэгъ Къуацэ

Къумпіыл Кіэнэті Ліыгуащіэ Məmlədd Токъмакъ Урым Фэгъэф Шу Мэшыкъуэ Хъызрокъуз

Хьэмыкъуз Абазэхэхэр Анжокъуэ Анцыкъ́уэ Апыш. Берэмыкъуэ Бгъуащ Бэчий Бэтэший Гъыш Джатауз

Кіубэ Ліыбзу Пο ЛІыщэ Мэлгуэш ТІэтІэжь Хьэту Унэжыкъуэ

Бжьэдыгъухэр Енэм

Къат Псыті (Стіащ) Пшыхъыжьэ Уджыхъу Бжьэдыгъу *къуейхэщ)*

Абазэхэр Агашэ Бэчыжь Дэгунэ дэгулг Егъэн МыхьэщІэ Паті Тэрыкъvэ Унашіз

Шапсыгъхэр

Айн-Зиуан къуажа

Абазэхэхэр Абыдэ

Анцыкъуэ Багъ Бэчий Быж Гъунэжьыкъуэ (Гъыш) Маремкъул ЛІзужь Лъостэн Тэучэл Насып Понэж Шорей

Фэхьэм къуажэ

Абазэхэхэр

Анцыкъуз Бажэ Дыгъужь ГутІэ Гъыш ЛІыщэ Накіэ Хъуажь Хъунэгу

Шапсыгъхэр

Убыххэр Сынджыр

<u>КъунейтІрэ къалэ</u>

Къэбэрдейхэр Абеикъуэ Албот Бэлагъы

Салмание къуажэ Бэтокъуэ Бердыкъуэ Бэрэгъун Балэ Борсэ

Дэш дэх Дэхъушокъуэ Дэдыхъу Дер Жамборэ Жылэхьыж Джэдгын Журт Занилэ

Къэшыргъэ

КъарэцІыкІу

КІэдыкІуей КІэрэф Куэшокъуэ

(Къуэн) Мамхэгъ

Мэжаджэ Тэучэл Хьэту (Хьэпэ)

Хьэбжокъуз

ХьэтІэф

Хьэкъун

Хьэзурэ

Хьэрарэ Сибэч

Пэтым ТІэш

Чыгъэду

Лъостэн Щэмырзэ

Чылар

Шavэ

Шыкъ ШыкІэбахъуэ

ЦІагъуэ

Лышкъан Щэнкъур Шейбэш ПащІэ

Темрокъуэ

Гау Махъсидэ

Лам

Тэхъу

Хьэгъэжей

Къудэбердокъуэ

Къущхьэ Къейтбей

Зэрэкъуш Гъубжокъуэ Къэбэрдейхэр ГъукІэ Къардэн Къэсбот Къанщауэ

Пшыгъэбий КІэмыргуейхэр

Джэмокъуз Абазэхэр

Мумсие къуажа

Абазэхэр Адзын Агашэ Агырба Апсэ Жэткэр Дударыкъуэ Гъыдзэ Езауэ Егъэн Къэзан КушпІэ КІуж Маршэн Лий Шышэ

ЩІыщІэ Къэбэрдейхэр Гуагуэ

Мударей къуажэ

Къэбэрдейхэр

Балъкъэр Дадэ ДыщэкІ Иналыкъуэ Жыркlагуэ

Маремкъул Мэкъуауэ Молэ Хэшзадэ Нэгъыф Уэтей

Абазэхэхэр Апыш

Анцыкъуэ Багъ Бэчмыкъуэ КІыщ Сэмгугъу Цей Джатауэ Хъунэгу Хъут Дыгъужь Тхьэкъуахъуэ

Бжьэдыгъухэр Джармокъуз Къанкъуэщ

Къат Пшыхьэлыкъуз гіщыхьэл Стіащ Уджыхъу Нэгъужь

Хьэтыкъуейхэр

БжэныкІэ Бэтокъуз Бэчмахуэ Мамстрыкъуэ Игъэр Зэкъуэшыкъ Куэшбай Тэмокъуэ Гъутокъуз Тэ́наш Хьэбыхъу Шакъ ЩауэцІыкІу

Шапсыгъхэр Хьэгъур

Убыххэр Сынджыр Хъунэжь

Абазэхэр Трамэ Егъэн Шыкуэ

Мансурэ къуажэ

Абазэхэхэр Абыдэ Аулъэ БланэгъапцІэ Дэнэжьыкъуэ .. Дыгъvжь

Джатауэ МэшхуэфІ ЕхъулІэ Пышэ Лыхъуукі Лыбзу Гъыш Шагужь Сэмгугъу Цубыті

Бжьэдыгъухэр

Енэм Теувэж ШашІэ Гъукіэлі Тхьэкъуахъуэ БатІыжь Къанкъуэщ Уджыхъу СтІащ Акъджэкъ

Шапсыгъхэр Хъыдмыжь

Убыххэр Уэшэб

Джулан лъагапіэхэм щыіа къуажэ пщыкіузым дэсахэр нобэ щопсэу Нью-Джерси, Калифорние америкэ штатхэм, Германием, Голландием, Австрием, Франджым, Канадэм. Куэд щетіысэхащ Дамаск, Хьэлэб, Сирием и адрей къалэ нэхъ инхэм, языныкъуэхэр Мысырым, Хьэрып Эмират Зэгуэтхэм, Кувейт, Сауд Хьэрыпым, Иорданием лэжьакіуэ кіуащ. 1973 гъэм Джулан лъагапіэхэм я Іыхьэр хуит къащіныжа нэужь, адыгэ унагъуэ куэдым Бир-Аджамрэ Барекъэрэ къагъэзэжащ. Я хэкужьым - Къэбэрдейм, Адыгейм, Шэрджэсым, Абхъазым - къэіэлхъуэжащ зи адэжь льахээ зоагъэбгынахэм яшышу унагъуи 150-рэ зи адэжь лъахэр зрагъэбгынахэм ящыщу унагъуи 150-рэ

Апхуэдэу Налшык къэlэпхъуэжащ: УФ-м и Тхакlуэхэм я Алхуэдэу налшык кызгэлгыуэжаш, точ-м и глалгуэлэм п союзым хэт, зэдээхысакуэ Кьумыккыу Мамдухь, юрист Келды Сабри, усакіуэ Жыркіагуэ Фатихь, социолог Къат Риад, модельер Уджыхъу Лейлэ, географ Шыкъ Мунир, хэкурыс я къуэшхэмрэ шыпхъухэмрэ я гъусэу гъащіэщіз зыухуэну жэрдэм зыщіа нэгъуэщі куэди.

Зыгъэхьэзырар ХьэФіыціэ Мухьэмэдш.

Асад Хьэфез и ныбжьэгъц Абазэ Мамдухь

• Сирием и Лыхъужь

Сирием и щыхьэр Дамаск (адыгэхэр абы Щамкіэ йоджэ) дэт Адыгэ Фіьщіэ Хасэр 1947 гъэм Хасэр къызэрагъэпэщащ. Абы къудамищ иІэжщ. Ахэр Хьэмус, Хьэлэб къалэхэм, Мэрдж-СулътІан къуажэм щолажьэ. Нэхъыбэу Хасэр зи ужь итыр хуэмыщ ахэм ядэ эпыкъунырщ. Лъэпкъ хабзэр, бзэр хъумэнымкіи мыбы яхузэфіэкі щащіэ. Хасэм иіэщ езым и адыгэ къэфакіуэ гупи, абы и зэфlэкlыр куэдрэ хьэрып къэрал зыбжанэм щигъэлъэгъуащ. Хасэм хэтсымаджэхэм ядоіэхэр пыкъу, пщіэншэу дохутыр ирагъэіэзэ, хущхъуэхэр къыхуагъуэт, хьэщІэ къахуэкІуамэ. емыкіу къызэрамыхьыным пылъщ.

Щам дэт университетым и профессор Лаш Адыл зэрыжиlэмкlэ, Сирием ис адыгэкъызытехъукІыжахэр адэжь Хэкум иlэпхъукlа нэужь, Тыркум, Балканым нэужь, Тыркум, Балканым исащ. Илъэс тющым нэскіэ Югославием, Алыджым, Югославием, Алыджым, Болгарием щыпсэухэри, хэ-хэсхэм КъуэкІыпІэ Гъунэ-

гъумкіэ яунэтіащ. Сирием щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм я нэхъыбэр къыкъэгъухэм я нэхъыбэр къы-зэрыгуэк! гуащ!эрыпсэухэщ. 1967 гъэм ек!уэк!а «махуих зауэр» зэриухыу Щам !эп-хъуащ Джулан лъагап!эхэм щы!а адыгэ къуажэ 12-м дэ-сахэр. 1948, 1956, 1967, 1973 гъэхэм ек!уэк!а журт-хъэрып лІызауэхэм адыгэхэм хъужьыгъэшхуэ дызэрахъужьыгъэшхуэ щызэра-хьащ. Хьет жригъэlзу, къи-кlуэт имыщlзу бийм пэщlэ-тащ Анзор Джзуад. Абы и цlэр дыщэпскlэ Сирием и тхыдэм итхащ. Джзуад зи унафэщl адыгэ шуудзэм 1948 гъэм лІыгъэшхуэ зэри-хьаш

хьаш. «Эль-Къунейтрэ и анэ» цІэ лъапІэр фіащащ Уджыхъу Іэминэ. Ар бийм иубыда къалэм къахудэмыкіыу илъэсийкІэ дэсащ.

Сирием щыпсэу адыгэхэм, абазэхэм щІэныгъэлІ, тха кІуэ зыбжанэ, дзэзешэ куэд къахэкІащ: Блэныкъуэ Хьэрун, Сэмгугъу Іэмин, про-фессор Лаш Адыл, тха-Фессор Лаш Адыл, гласкіуэхэу Къумыкъу Мамдухь, Дыгъумь Фуізд, Джэшкіэр Фадыл, Стіащ Издин, генераллейтенантхэу Абазэ Мамдухьрэ Багъ Ауадрэ, генерал-майорхэу Шэрджэс Аб-дул-Хьэзиз, Бэрэтэр Рэмэдул-Хьэзиз, Бэрэтэр дан, нэгъуэщІ куэди.

КъуэкІыпІэ Гъунэгъум куэдрэ и цІэр шыжаІэ Абазэ (Маршэн) Хьэмдий и къуэ Мамдухь. Ар Мумсие къуажэ цІы-кІум 1932 гъэм къыщалъ-хуащ. Адыгэ щІалэ хъыжьэм хэкум, лъэпкъым хуэлэжьэным и гъапцер триухуат

Абазэр илъэс тющірэ зырэ щыхъуам уэгум итт, кхъухь-лъатэ псынщІэхэр зэрихуэу. 1957 - 1958 гъэхэм абы и шІэныгъэм щыхегъахъуэ Къыргъызым. А зэманым Мам-духь къыдеджащ икіи ныбжьэгъуфІ къыхуэхъуащ и ужькІэ Сирием и президенту хаха Хьэфез Асад. Кхъухьльатэзехуэхэр щагъэхьэзыру Фрунзе дэт еджапІэ нэ-хъыщхьэр Абазэ Мамдухь

• Интернетым дыкъыщоджэ

Швециер адыгэхэм нэхъ къыхуей?

Сириемрэ Иракымрэ шІэпхъаджашІэхэм мин бжыгъэкІэ шыэтраукіэхэр махуэ къэс тльагьуу, ди щыналээр зи адэжь хэку ціыхухэр Урысей Федерацэм къихьэну хуимыту квотэхэр къызэрыдигъэкіыр ди къэралым и емыкіушхуэщ.

Сэ къызолъытэ, Сирием Іэмалыншагъэкіэ къикіын хуей хъухэм щхьэкіэ квотэхэр Іуахыпхъэу, Урысейр дэіэпыкъупхъэщ Кавказ Ищхъэрэр зи адэжь лъахэу къэзылъытэ дэтхэнэ зыми.

Нобэ ахэр ирагъэблагъэ Швецием, Норвегием, нэгъуэщ къэралхэм, ауэ я хэку Урысейм къыхуегъэблэгъэжыркъым. Дауи, Швециер адыгэхэм нэхъ къыхуей къыщІэкІынщ.

ШЕВЧЕНКЭ Максим.

УФ-м и Президентым деж ЦІыхум и хуитыныгъэр хъумэнымрэ граждан жылагъуэм зегъэужьынымкІэ щыІэ советым Мейкъуапэ щригъэкІуэкІа зэІущІэм щыжиІам щыщщ. 2015 гъэ, бадзэуэгъуэм и 16 фІы дыдэу къиухащ икІи абы къратащ дыщэ медалыр.

1978 гъэм Абазэр генерал-майор мэхъу. А зэманым ирихьэлізу абы бийм и кхъухьлъатзу зыбжанэ къриудыхат икіи къэралым и ціэ нэхъ лъапіэ дыдэр - Сирие Хьэрып Республикэм и Ліы-хъужьыр - къыфіащат.

Сэ мызэ-мытізу сыхуэзащ Мамдухь, хъыбар гъэщіэ-гъуэн куэди къызжиіэжащ абы Сирием щыпсэу адыгэхэм, абазэхэм ятеухуауэ. Кавказым, адэжь лъахэм Кавказым, адэжь лъахэм Абазэм къыхуи!э лъагъуныгъэр инт, ныбжьэгъу куэд
щи!эт Налшык, Черкесск,
Мейкъуалэ, Сыхъум. Ахэр
мащ!әу ф!эк!а зэримылъагъуфыр игу къеуэрт. Езым
хуэдэу Хэкумк!э гумащ!эщ
абы и къушит!ри - Щам дэт
Адыгэ Хасэм и тхьэмадэу
илъэс 16-к!э лэжьа, Сирием
и Парламентым и депутату и Парламентым и депутату щыта Шэрэфрэ, дзэм хэта, генерал-лейтенант Уэлидрэ.

Абазэ Мамдухьщ Сирием щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм ящыщу япэ генерал-лейтенант ціэр къызыфіащар. Илъэс зыбжанэкІэ ар къэралым и уэгу къарухэм я уна-фэшІу щытащ. 1982 гъэм фэщіу щытащ. 1982 гъэм фокіадэм и 3-м Мамдухь «Муслъымэн зэкъуэшхэр» партым хэт экстремист гупым яукіащ.

Жылагъуэ лэжьакІуэ Сэмгугъу Амин.

Дэнэ жэнэтыр здэщыІэр?

ИЛЪЭС 45-рэ и пэкІэ и адэжь Хэ-кум - Къэбэрдейм - къигъэзэжат Іуащхьэмахуэ ф1эк1уэда и бынхэм ящыщ зым - Махуэл Рэмэзан. Сэ а тхьэ-мадэм, зи ныбжьыр илъэс 80-м нэблэ-гъам, мызэ-мыт1эу сы1ущ1ащ, хъыбар дахэ куэди къезгъэ1уэтэжащ, хамэщІым езым щызэхилъхьауэ усэ зыбжани къезгъэджащ. Рэмэзан хуэдэ лІыжь гурыхуэ гъуэтыгъуейт. И ныбжьыр илъэс пщыкІутхум иту ар Дзэлыкъуэдэс къуажэм 1905 гъэм ирашат. Илъэс 62-кІэ МахуэлІыр хэхэсу щы-тащ, ауэ абы зы сыхьэти, зы махуи и Хэкужьыр игу ихуакъым. Рэмэзан Тыркум исащ, иужькІэ Сирием щыщ Хъэнэсыр адыгэ къуажэм Іэпхъуащ, бэлыхьу щыІэр игъэващ, бэІутІэІу куэдым хэхуащ. Ар тырку беижьхэм яхуэпщылІащ, франджыхэм Сириер щаІыгъа зэманым гугъу ирагъэхьащ. Абы щыгъуэт мы сатырхэр Рэмэзан щызэхилъхьари:

ьэр яукІым - драбашщ, Шынэмэ - драхъумакІуэщ. Я Іуэху зэфІэкІмэ - драхьэщ. ИкІи драмысэкъым. ИкІи драмыщэкъым, ИкІи дращІасэкъым. «Сыт щыкуэд?» - жыфІэрэ фыкъыдэупщІым,

Фыклыдзун Къурей щІыбым щыІэ нэгъуейм

Я махъшэм ишхыу, Къадзыгъуэ банэкІэ еджэу,

Ав ди бэвш... нэ дощІри, щІым щІыдотІэ, ЯтІэр ди унащхьэ бгьэнщ, Къыщемышхым къыпхыжыркъым, Уэшх къешхым, къыпхож. у эшх квешхым, квыпхо Жыхьэнмэбжэр ІитІкІэ Тхьэм иригъэубыд Мыбы ди къэкІуэным Сэбэп хуэхъуам!

Мы усэм МахуэлІыр щыбгэу къыф-щыхъуми, ар фымыгъэщІагъуэ. Къэбэрдейм къэкІуэжу и льэпкьэгъухэм я гукъеуэхэр зэриІуэтэжа къудеймкІэ абы лІыгъэ зэрихьащ. «Мэчэ-Мэдинэ щыІам, хьэж зыщІам жэнэтыр хухахауэ жаІэ... Кавказыр зылъэгъуа хэхэсым хьэктыу пхыкІын хуейщ; жэнэтыр здэщыІэр Хьэрыпыр арактым, атІэ Адэжь Хэкурщ!» - жиІэгъащ лІыжь Іумахуэм.

Къэбэрдейм гу щимыхуэурэ, Рэмэзан дунейм ехыжащ. Си дежкІэ зи Хэкур фІыуэ зылъагъу цІыхум и нэхъ щапхъэфІ дыдэт ар. «Дуней хъурейр ятІагъуэ цІынэ ІэшкІэ къудейщ, абы уи адэшхуэхэм ягъэхуэба щІыналъэ мащІэ хэмылъмэ, уи гъащІэр зы гъуны гуэрым щынэсым деж, ар нэгъуэщІхэм яІэщІэплъхьэжын хуэмеймэ», - апхуэдэут зэрыгупсысэр МахуэлІхэ я тхьэмадэ жышкы махуэр.

> Txwzzaxah zeúh ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэдщ.

едактор нэхъыщхьэхэр ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд, ДЕРБЭ Тимур, ТХЬЭГЪЭПСЭУ Увжыкъvэ ДН ХЭЩІАПІЭР 360030, Къзбэрдей-Балъкъэр Республикъ, Налшык къалэ, Ленныым и ц!эр зезыхьэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр.

аф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къ., Лениным и уэрам, 33.

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и ком-пьютер Ізнатіэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 19.00-рщ.

Тираж 3.667 Заказ №1310